Straight Edge

1999. №9

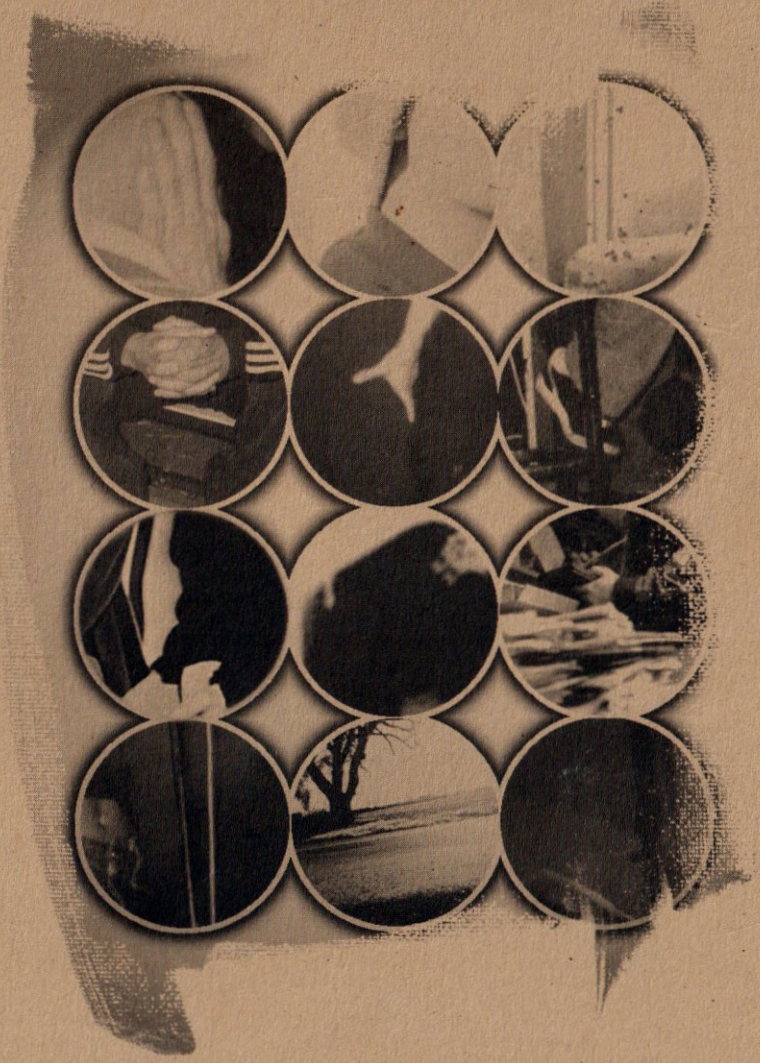

Straight Edge fanzine
1999. október
No. 9

1997
szeptembere.
Ekkor jelent meg a legutóbbi
szám. Hát, nem tegnap volt. Több,
mint két év telt el azóta. Sokáig úgy tűnt
az egyben az utolsó szám is. A legkisebb
belső késztetést sem éreztem, hogy egy
újabbat készítsek, meg ötletem sem volt,
hogy ugyan miről s mi célból.
Aztán most még is itt van a legújabb szám.
Sosem szabad, sosem kell azt mondani,
hogy ez az utolsó, majd ahogy az élet hozza.
Tehát nem mondom,
hogy ez az utolsó,
majd ahogy az élet hozza.

Vizler Tibor
Győr
Sárkereki u. 29.
9019
Hungary
e-mail: vizlert@hotmail.com

Köszönet mindenkinek, akik
segítettek e szám elkészítésében,
tudjátok kik vagytok.

Thanks a lot for everyone who
helped for making this issue,
you know who you are.

DJ Shadow, DJ Krush, DJ Cam

A műfaj (mondjuk) absztrakt hip-hop [na most, hogy hiphop, hip hop vagy hip-hop azt mindenki döntse el saját maga, én ez utóbbit használom], ők meg a három királyok (nekem legalábbis). Haladjunk hát a Davis/San Francisco–Tokió–Párizs-tengely mentén fontossági és tetszési sorrendben, de mindenekelőtt egy idézet Grandmaster Flashtől:

„Ez az egész (a DJ-kedés) a szobádban kezdődik, az az a hely, ahol kezdődnie kell. Úgy értem, ha igazán komolyan érdekel a dolog, akkor minden mást fel kell adnod érte. Ez olyan, hogy hazamész a sulból, egyenest a szobádba, bezárod az ajtót és csinálod és csinálod, gyakorolsz, gyakorolsz és gyakorolsz. A haverok csodálkoztak, hogy miért nem megyek kosarazni vagy csak úgy lógni velük. Nem tehettem. Gondoltam valamire és azt akartam, hogy valósággá váljon."

Tehát akkor

DJ Shadow

az ember, akinek szendvedélye a vinyl, fegyvere a sampler, egy hardcore b-boy az igazi hip-hop-stílus szerint; egyéniség, nagyon kevés bizalommal van a médiával és az iparral szemben, viszont eléggé magabiztos a saját képességeiben. Az idén 27 éves Shadow – eredeti neve Josh Davis – a kaliforniai Haywardban, San Francisco alsó középosztálybeli külvárosában nőtt fel. A breakek és a beatek világa nagyon korán megérintette, már tinédzser korában a hip-hop megszállottja volt. A New York-i rapfelvételek közül a '80-as évek közepén kevés jutott el Kaliforniába, így a fiatal Josh Davis kazettacsere útján jutott hozzá ahhoz, ami neki kellett. Ezen időszak legfontosabb személyének a középnyugati *Eight Wonder* nevű graffitiművészt tartja, akinek sok New York-i, míg neki egy Los Angeles-i rádióállomásról felvett mixkazettái voltak, melyeket egymás között cserélgettek. Tulajdonképpen a davisi főiskolára bekerülve indult el a „siker útján". 1991-ben megismerkedett a KDVS nevű főiskolai rádió DJ-jével, DJ Zennel (*Jeff Chang*), akinek segítségével elkezdte megjelentetni Reconstructed From The Ground Up című mixkazettáit. A rádió DJ-je megismertette két szintén Davisben tanuló hasonszőrűvel, Chief X Cellel (ma már Blackalacious néven nyomul) és Lyrics Bornnal. „Mindannyian azt gondoltuk mi vagyunk az egyetlenek, akik ezzel foglalkoznak. Jeff hozott össze bennünket, azt mondta: 'Ahelyett, hogy versenyeztek a break- és a jazzlemezekért, miért nem működtök inkább együtt?'" Így négyen létrehozták saját kiadójukat, a SoleSides Recordsot. Hamarosan két nem kaliforniai rapper, Gift Of Gab és Lateef The Truth Speaker (Lateef The Dread Piper néven is ismert) is csatlakozott hozzájuk. Az újító és kreatív Solesides-csapat utánozhatatlan, sajátos lemezjátszó-mixeivel és szövegi különcségével rövidesen az underground hip-hop legfontosabb és legjelentősebb új képviselőjévé vált. (A kiadót egyébként 1998 januárjában felszámolták és márciusban létrehozták a Quannumot, hogy a lehető legmagasabb szintre emeljék a korábbi SoleSides-crew-t.

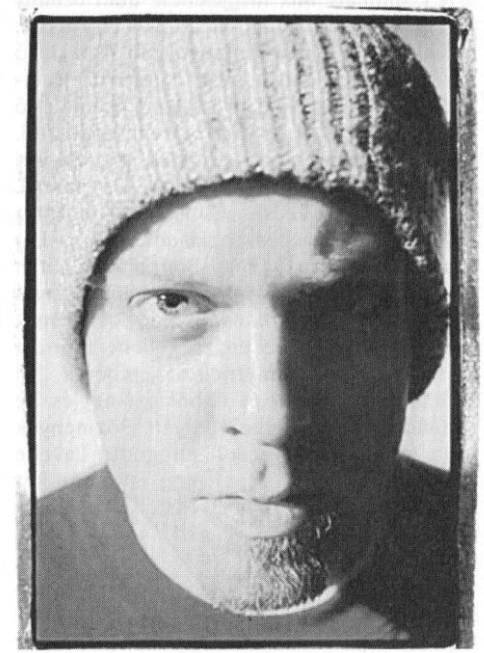

Készülőben van egy válogatás SoleSides Greatest Bumps címmel, melyen archív, ill. kiadatlan felvételek lesznek a kiadó előadóitól.)

A SoleSides indulásakor Shadow leszerződött egy remixre a Hollywood Basic Records-hoz. A Lifers Group *Zimbabwe Legit* című számát keverte át *Legitimate Mix* címmel, mely egy poetikus töprengés Afrikának az amerikai zenéhez fűződő meghatározó fontosságáról; absztrakt spoken word, őrült szkreccsek, breakbeatek, lélekkel teli zongora- és haranghangok zseniális egyvelege, melyet Shadow pályafutása fordulópontjának tart. (Az eredeti lemez ma már beszerezhetetlen, aki kíváncsi a számra az elérheti a Mo Wax által kiadott *Headz 2* című válogatáson.) (Ha már itt tartunk szaladjunk kicsit előre, „Remixelni a saját számaimat azon dolgok közé tartozik, melyet a legkevésbé sem szívesen csinálnék." És hogy mások dolgozzák át az ő számait? „Igazából senkinek sem engedném meg. Azért persze akadna valaki. Tegyük fel, hogy senki sem adja ki. Egyszerűen az van, hogy nem vagyok oda a dologért..." Shadow csak azokat remixeli, akiket ismer és tisztel. „Szeretek belemélyedni az agyukba, hogy megtudjam, hogy végezhetek jobb munkát.")

A Legitimate Mix megjelenése után néhány hónappal Shadowt megkereste *James Lavelle*, az akkor még ismeretlen angol Mo Wax kiadó főnöke, aki teljesen odavolt a remixtől, valamint Shadow, a SoleSidesnál megjelent első lemezétől, a 17 perces *Entropy* című opusztól. Lavelle felajánlotta a lehetőséget, hogy ha van kedve, kísérleti oldalát folytassa a Mo Waxnál. Naná, hogy volt kedve. „Csináltam demókat a hagyományos amerikai rapkiadók, mint a Big Beat, a Profile, a Tommy Boy, a Wild Pitch stb. számára, de mindannyian ugyanazt a régi dolgot akarták. Azt mondták, hogy az ütemek rendben vannak, de hozzá kellene tennem valamit, amit felismernek az emberek. 'Ki tudnál venni ebből és ebből ezt-azt és be tudnád tenni a tiédbe?'" Ilyen előzmények után gondolkodás nélkül elfogadta Lavelle ajánlatát. A Mo Waxnál meg is jelent két Shadow-kislemez, az *In/Flux*, túloldalán a *Hindsight* ('93) és a *Lost and Found (S.F.L.)* ('94), melyek a funk, a rock, a hip-hop, az ambient, a jazz, a soul és egy kis „esetlegesség" kombinációját alkották, valamint a négy tételes, 40 perces *What Does Your Soul Look*

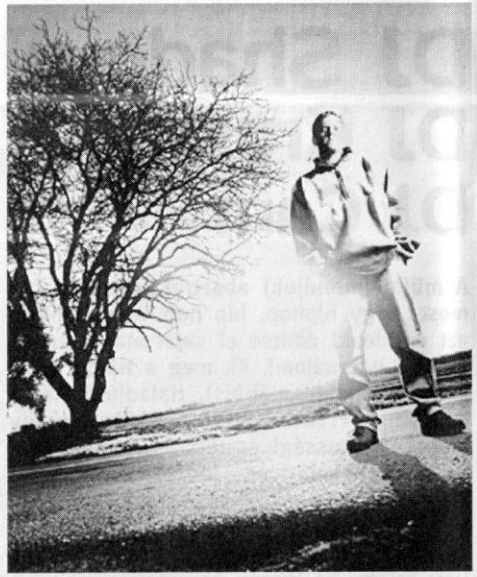

Like ('95) című EP. „Már kiadtam az első lemezt a SoleSidesnál, de Lavelle valami olyasmit látott, ami kimozdult abból a status quóból, amiben a hip-hop volt akkoriban. Egész, ún. karrierem alatt mindig arra törekedtem, hogy ugyanazzal a lendülettel egyidőben csináljak egy rap- és egy nem raplemezt. Hogy képes vagyok mindkettőre nagyon jó érzés." „Ami a Mo Waxnál jelent meg talán közelebb van a szívemhez. Ez az az irány, ami a leginkább tetszik – megpróbálni valami mást mondani. És ez az, amit James mindig is akart." Mindhárom lemez nagyon sikeres lett, mind a Melody Makerben, mind a New Musical Expressben a hét kislemezei lettek és egy hatalmas zenei mozgalmat indítottak el. Igen, a trip hopról van szó, melyet az angol Mix magazin egyik újságírója talált ki 1993-ban Shadow In/Flux című lemezét hallgatva. DJ Shadow azonban semmiféle közösséget nem érez a Portisheaddel, Trickyvel vagy bárki mással az ún. trip hop-mozgalomból.

És tényleg hip-hop amit ő csinál? Ha a hip-hop definíciója az, hogy egy önmagát hirdető kemény gyerek a pénzről rappel milliószor használt James Brown-ütemek felett, nos akkor DJ Shadow zenéje nem hip-hop. De ha arról van szó, hogy régi lemezeket úgy használ fel az ember, ahogy azok hatással vannak rá, nos, akkor DJ Shadow azon kevesek egyike, akik ma hip-hopot csinálnak. „Sosem érdekelt a dübörgő terepjárós hip-hop, mert sosem voltam az a dübörgő terepjárós arc. Mindig is olyan otthon-a-fejhallgatóval-típusú voltam, amikor rapet hallgattam. De ez nem jelenti azt, hogy nem hallgattam azokat a kitűnő hip-hop zenekarokat, melyeket mindenki más is szeretett. Szeretem a Miami Basst és egykoron igazán tetszett a 2 Live Crew meg a Public Enemy is. Igazából sosem érdekelt, hogy hol csinálták a zenét vagy ilyesmi. Bármit meghallgattam, ami jó, újító és vibráló volt, olyanokat, melyek nem egysíkúak voltak. A hip-hop zeneileg egykoron nagyobb birodalom volt, most minden olyan status quo és divattá váló, nagyrészt ez az oka annak, hogy annyi szar jelenik meg. Az a helyzet, hogy azok, akikkel felnőttem a hip-hop világában, még ők sem nyaggatnak, hogy hip-hopot hallgassak." Az ilyen kijelentések persze nem tették népszerűvé Shadowt a hip-hopon belül. A kritikák felében, különösen a rapmagazinokban, élesen utalnak fehérbőrűségére, mintha pigmentációja közvetlenül megkérdőjelezné hitelességét. „Frusztráló lenne, ha nem lennék fehér, de megértem az embereket. Tudod, a hip-hop újságírás mindig is az ellentétes értelmű szavak kapcsolásából állt. Kezdetben szigorúan a rajongók írtak a zenéről. Aztán '89 és '90-ben elkezdtek fellépni a kommersz betolakodása ellen, amit olyanok személyesítettek meg számukra, mint pl. Vanilla Ice."

Shadow nem szereti a nyilvánosságot, fotózások alkalmával sí- vagy baseball sapkáját nagy előszeretettel mélyen a fejére húzza. Névválasztása is ezt a hozzáállást tükrözi: „Egy olyan nevet akartam, ami kifejezi, hogy nem számít, hogy ki csinálja a zenét. Mindig azokat bírtam, akik a színfalak mögött vannak, akik a hangzásért felelősek – a producereket. Nem igazán tudod, hogy is néznek ki. A filmekkel is így vagyok. A főszereplővel, a sztárral nem azonosulok annyira, mint a rendezővel." „A rendezőt mindig jobban tisztelem, mint a filmsztárt. Ő látja át a dolgokat, ő az, aki létrehozza a filmet, pénzt szerez és ez tiszteletre méltó – és igazából senki sem tudja, hogy ki ő. Sosem érdekelt, hogy kamera előtt legyek. Sehol sem szeretem magamat látni. Nem azért, amiért azt csinálom amit csinálok. Zenét a zene kedvéért csinálok." Kedvenc rendezői közé Stanley Kubrickot, David Lynchet és Steven Spielberget sorolja. „Spielberget sokan mainstreamnek tartják, de aki egy éven belül két olyan filmet tud csinálni, mint a Schindler listája és a Jurassic Park – melyek teljesen más közönségnek szólnak, teljesen más megoldásokat használnak, nos úgy vélem, hogy az az ember tényleg érti a dolgát."

Már gyerekkorában is mixelt, igaz akkor más eszközökkel és máshogy. „Amikor gyerek voltam mindig kivágtam a magazinokból meg a tévéújságokból a fejeket és más testekre ragasztottam őket." Lemezjátszója szinte mindig is volt. „Három éves voltam, amikor kaptam egy lemezjátszót a mamámtól. Mindig érdekeltek a hangeffektek. Kis magnóval járkáltam, tévéműsorokat vettem fel és kis összeállításokat csináltam. Talán 200 ilyen kazettám is van, mint a The Super Friends." 1984-ben a 12 éves Josh szert tett egy Sears nevű készülékre, egy olyan fajtára, melyben volt lemezjátszó, rádió és duplakazettás magnórész. Csakhogy az övé különleges volt. „Volt valami működési hibája, így a választógombot a lemezjátszó és a magnó között tudtam tartani és tulajdonképpen mindkettőt hallottam. Így egyik kazettáról tudtam másolni a másikra, egy ütemet fel tudtam venni kazettára, azt átmásolni egy másikra és egyidejűleg szkrecs-

cselni a lemezjátszón. Hát így kezdtem keverni."

A zene és a rádió megszállottja volt. „Minden héten fogtam a zsebpénzemet, elmentem a lemezboltba, vettem négy új kislemezt és reméltem, hogy jók lesznek." A legelső lemez, amit a saját pénzén vett, kb. 10 éves korában, a Sugarhill Gang Street Beats 2 című dupla válogatáslemeze volt. Természetesen vinylen. Shadow életre szóló vinyljunkie. A lemezvásárlás számára kreatív és egyfajta „vallásos" dolog. „A lemezvásárlás által alázatos maradsz, mert törött álmok temetőjében turkálgatsz. Ezáltal mindenféle zenére összpontosítasz és mindenféle zenét tisztelsz." Figyelmét rég elfeledett LP-kre, kislemezekre, kazettákra, videószalagokra összpontosítja – hangmintáihoz már nem létező, megbízható kiadókat és zenekarokat keres. Az éppen aktuális trendekről tudomást sem vesz. „Olyat szeretek venni, ami nem divatos. Ha mindenki hirtelen brazil lemezekre kattan, hozzájuk sem nyúlok. Vagy ha mindenki egzotikus dolgokra, furcsaságokra indul rá, akkor mondjuk tiszta soult kezdek el vásárolni. A gyűjteményemben vannak country-, meg gospellemezek is. A vinyl rabja vagyok." Volt úgy, hogy egy alkalommal 50 lemezt vett egy denveri használt lemezboltban. Bárhová megy, mindig nála van kicsi, elemmel működő lemezjátszója egy fejhallgató jackdugóval kiegészítve. CD-ről még sosem vett hangmintát és CD-játszója sincs. „De rengeteg promo CD-m van odahaza, egy kicsit bosszantó, mert egyiket-másikat azért meghallgatnám."

Első samplere egy MPC60II volt, jelenleg egy AKAI MPC 3000-st használ, lemezjátszója természetesen egy Technics 1200-as.

Most lehet, hogy sokan megdőlnek, de szabadidejében szívesen dobol (5 éves kora óta ez a vágya). Két éve karácsonykor még egy 1969-es Slingerland dobfelszereléssel is meglepte magát.

Shadow úgy dolgozik, hogy az összegyűjtött basszustémákat, ritmusokat, ütemeket, breakeket, szavakat, élő szkreccseket, kórusokat és fúvósokat addig csűri-csavarja míg megszületik egy új dal – egy kollázs, ami a rengeteg különböző elemet valami teljesen más, de azért gyakran meghitt egységgé alakítja át. „Nagyon szigorú, hagyományos hip-hop-megközelítés szerint dolgozom, miszerint ha

valamit nem találsz egy lemezen, keresd, mert valahol ott kell lennie."

Első albuma, az Endtroducing....., mely '96 októberében jelent meg, egy lélekkel teli mérföldkő a modern, hangminta alapú zenében. A lemez filmszerű, instrumentális hip-hopja a fehér zaj, a lassú basszus- és orgonagrooveok, a finom easy listening-trillák, az old school szkreccselési technikák, a Sun Ra ihlette furcsaságok és életerős ütemek részegítő ötvözete. „Gondoltam rá, hogy csinálok rapszámot, de a végén úgy döntöttem, hogy nem akarom megakasztani az instrumentális dolgot, mert meg akartam őrízni a sajátosságát. Amellett ez a fajta zene nagyon közel áll hozzám – sok gondolatot fektettem bele és sokat jelent nekem. Nem olyas valami, amit gyorsan elintéztem, aztán a következő héten majd megint csinálok valami ilyesmit. Sokáig tartott míg megcsináltam."

Az Endtroducing..... egyik legfigyelemreméltóbb pontja, hogy elkészítésekor Shadow csak két lemezjátszót, egy samplert és egy 16 sávos keverőt („Nem szeretek belemerülni a technológiába.") használt, semmi dobgép, semmi élő hangszer. „Szűklátókörűnek vagy gátlónak tűnhet, de a hangminták világában úgy vélem csalás az, amikor élő dolgot raksz a hangmintákra." „Az Endtroducing.....-nál fontos volt számomra, hogy 100%-osan hangmintákból tudtam egy albumot készíteni. Legközelebb nem lesz szükségszerűen fontos, de mindig is érdekelni fog a hangminta alapú zene, mert azon nőttem fel és a sampler a hangszerem." Az albumon mintegy 1000 (!) hangminta található! Ezek közül 10 úgymond jogtiszta, köztük egy Björk- és egy Jeremy Storch-hangminta. „Emlékszem, '91-ben mikor a Lesson Fourt csináltam a Hollywood Basic számára, ami egy breakbeat mix, és kérték, hogy adjam meg a hangminták forrását. Akkoriban a zeneipar még nem igazán tudta, hogy is kezelje ezt a hangmintás dolgot, így az emberek megpróbáltak mindent tisztázni. Adtam nekik egy listát, amin 70 dolog volt amit felhasználtam, erre azt mondták, 'Óh, nem számít, felejtsd el!', és kiadták a lemezt."

A lemez egy másik fontos jellemzője, hogy hallgatása közben végig oda kell rá figyelni, ez manapság nem sok lemezről mondható el. A legtöbb mai lemezen akad egy-két jó szám, aztán annyi. „Hiányolom az olyan lemezeket, melyek egyórányi figyelmet igényelnek a hallgatótól. Manapság sok zene úgymond 'sértegeti' a hallgatókat. Sokan úgy vélik, hogy ami 3 és fél percnél hosszabb azzal nem tudnak mit kezdeni az emberek. Az olyan zenét szeretem, aminek van témája, van tartalma. Ezért szeretem pl. a Public Enemy It Takes A Nation Of Millions To Hold Us Backjét, a De La Soul Three Feet High-ját és Risingját, meg a Beastie Boys Paul's Boutique-ját."

A lemez (többek között) annak a Dave „Funken" Klein nevű arcnak van ajánlva, aki '87-'88 tájékán a Def Jamnél dolgozott, mint promoter. Ő volt az, aki elsőként adott esélyt Shadownak 1991-ben, amikor előállt a Lesson Fourral és néhány egyéb számmal, amit a Hollywood Basic számára csinált.

És mi teszi Shadow zenéjének légkörét olyan páratlanná? „Nem tudom mi az. Csak szeretem azokat a breakeket, melyeknek van személyisége/egyénisége. Megpróbálok nem gondolni sokat a hangzásra, csak az érzéseimet követni." „Csak azt mondhatom, hogy sok olyan dolgot csináltam az albumon, amit azelőtt nem, amely egyike a személyes feladataimnak. Nem érdekel, hogy ugyanazt mondjam el kétszer." „Engedtem, hogy a számok olyanok legyenek, amilyenek lesznek. És amilyen hangulatban voltam úgy dolgoztam aznap éjjel. Más szavakkal, ha jó napom volt és azon voltam, hogy valami izgalmasat csináljak, akkor tempósabb számokon dolgoztam, mint pl. a The Number Song, de ha levertebb vagy önelemzőbb hangulatban voltam, akkor olyan számokon, mint a Stem [a dalnak létezik egy szöveges verziója, mert Shadow úgy érezte, hogy az albumon valahol szükség van néhány énekes részre, egy vokóderrel csinált is valami Rob Zombie-szerű dolgot, de azóta is DAT-on pihen az anyag, úgy néz ki most már mindörökre], mely egyébként a kedvencem az albumról. És miután megcsináltam az albumot meg kellett találnom a módját, hogy egyik hangulatból eljussak a másikba." És volna itt még valami, „Már kezdettől fogva arra tanítottam magamat, hogy csak a zenére gondoljak, amikor a stúdióban vagyok, hogy dobjak ki minden mást ameddig bezártam az ajtót. Ezt kellett tennem, mert néha csak két órát kaptam, hogy dolgozzak a zenémen. Így tényleg összpontosítanom kellett, annak ellenére, hogy sokszor kínszenvedés volt, mert úgy éreztem, hogy nem akkor dolgozhatok abban a két órában, amikor én akartam volna." Azért ez jó lecke volt, az eredmény ismeretében szerintem megérte az a kínszenvedés.

„Bizonyos értelemben az Endtroducing..... egy bizonyos hangzást fejez be. Úgy tervezem, hogy a következő album másképp szól majd. A Zimbabwe Legit volt az I. fázis, az Entropy a II. fázis, a What Does Your Soul Look Like a III., az Endtroducing..... pedig egy másik fázis. Ez a részek összegzése és a hangzás befejezése. De mindig hangminta alapú művészeti formákkal fogok dolgozni. Mindig csinálok majd zenét. Zenét fogok csinálni akkor is, amikor 60 éves leszek és senki sem fogja megvenni."

Következő albumát karrierje legfontosabb lemezének tartja, mint mondja „nagyon jónak kell lennie", éppen ezért nem is fogja elkapkodni. Rendben van, én tudok várni.

Egyébként még mindig tanulónak tekinti magát. „Mindig is elismertem, hogy a hip-hop nem Davisben kezdődött, hogy értem ezt. A hip-hop New Yorkban indult és gyorsan elterjedt a világ nagy részén. '87-'88-ra már nem igazán számított, hogy honnan jött. Japánban, Dániában vagy Ausztráliában is voltak igazi b-boyok. És csak kevesen voltak, akik zavarban voltak, hogy honnan is indult ez az egész. Nem tartozom azok közé, aki azt mondják, 'Nézz rám! Tisztelj!' Pontosan tudom hol a helyem..."

Ráadásként itt van még két, internetről leszedett interjú szerkesztett változata.

– Te teljesen a hip-hopból jössz, ugye?

– Igen, a hip-hopból, de megpróbálok nyitott lenni más dolgokra is, viszont az életem utóbbi 14 évében szinte csak hip-hopot hallgattam.

– Mi volt számodra vonzó a hip-hopban?

– Kezdetben a nyersessége. Abban az időben, amikor meghallottam a The Message-t, Devót, Blondie-t, meg olyan new wave zenekarokat hallgattam, mint amilyen egy kicsit a Cutting Edge volt. Emlékszem, 1982-ben Foreigner meg Blue Oyster Cult szólt a rádióban, akkoriban voltam 10 éves. Amikor meghallottam a The Message-t úgy tűnt, hogy ilyen nincs is, nagyon nyers volt, a szöveg nyílt volt, nemcsak költészet volt. Olyan hatalmas volt, olyan volt, mint egy dübörgés. A következő dal amit 3 héttel később hallottam a Planet Rock volt. Ez volt az a két dal, amelyek „meggyújtották a tüzet". Nagyon fanatikus voltam. Nem a városban nőttem fel, hanem attól mint egy 20 percnyire.

– Melyiktől?

– Sacramentótól, ami félórányira van San Franciscótól. Tulajdonképpen meg kellett találnom, nem olyas valami volt, ami körülvett. Mennem kellett és keresnem. Hát mentem. És azt hiszem azért, mert így jobban megtanultam értékelni a dolgokat. Amikot kijött a Breaking a világ vagy az amerikai média nagy részének vesszőparipájává vált. 1985-ben, amikor állítólag halott volt a hip-hop, az érzés még mindig ott volt és újra felkapták. '85 nem volt valami jó év, egy rossz év volt a hip-hop számára. Ez az év is rossz. Talán nem olyan rossz, mint az előző.

– Mit értesz azalatt, hogy rossz?

– Úgy vélem, hogy nem nagyon ösztönző. Nagyon belterjes és konzervatív, poshadt. Az utolsó kitűnő hip-hop-lemez ami megjelent az az első Pharacide-album volt 1992-ben. Volt néhány jó azóta, de igazából az volt az utolsó lemez, ami valami újat hozott.

– Mindig ilyen keményen kritizálod a hip-hopot, még az Államokban is?

– Kritizálni egészséges.

– Rossz reakciókat kaptál?

– Nem, mert amit mondok az igaz. Tudom miről beszélek. Azt hiszem sok ember egyetért azzal, amit mondok, de „tilos" nekik kimondani, mert azon aggódnak, hogy a „hip-hop maffia" hogyan reagál. Személy szerint én sosem törődtem a „hip-hop maffiával", sosem. Mindig arra gondoltam, hogy valami nincs rendben a hip-hoppal, különösen akkor, mikor a pénz bejött a képbe. Mit értek „hip-hop maffia" alatt? »Ugyanolyannak kell lenned, mint nekünk, különben nem bízunk benned!« Kezdetben támogatott a Red Alert meg a Source magazin, én nem változtam, de a Source kifejezetten megváltozott. Valamikor teljesen a hip-hop kultúráról szólt a lap, most meg a rapzenés dollárokról, amely nagyon más. A hip-hop nem rap. A rap a hip-hop része, nem több. A breaktáncosok ugyanezt fogják mondani, bárki a Rock Steady Crew-ból ugyanezt fogja mondani, Prince Paul ugyanezt fogja mondani, Automator szintén. A hip-hop underground nagyon elégedetlen a rapzenével. Én nem különben.

– El tudom képzelni, hogy a „maffia" nagyon erős lehet.

– Azért erős és a hip-hop azért belterjes, mert a dolgoknak van egy nagyon megszervezett menete, van egy nagyon meghatározható rendszer, hogy a hip-hopban miként szerezz pénzt. Busta Rhymes olyas valaki, aki ezt az utat járja és biztosan eleget keres vele. Ameddig az emberek, mint ő, szabadon csinálják ezt, nem változik a helyzet. Van egy nagyon különleges hangzás és egy nagyon különleges hozzáállás, és ez minden évben változik, de ameddig az elvárásoknak megfelelően csinálod a dolgokat, öltözködsz stb., akkor jön a pénz. De ez nem vonatkozik azokra, akik tényleg a hip-hop kultúrával és magával a zenével törődnek. Mert senki sem vitathatja, hogy a hip-hop nagyon konzervatív, belterjes és poshadt, ha ott voltál akkor, mikor nem ilyen volt, akkor nagyon könnyen lehet látni a különbségeket. A zene, amit csinálok, a hip-hop-veteránoknak szól. Nem érdekel, hogy egy átlagos 16 éves srác megérti a hatásokat vagy sem, mert ő nem hallgatta azokat a zenéket, és ez rendben is van, mert nem nekik csinálok zenét. De nem szeretem a visszatekintő módszert. Nem hiszem, hogy egészséges dolog feleleveníteni az old schoolt. Mert az old school az old school. Ez olyas valami, mint megpróbálni feleleveníteni a funkot. Sehol se megy. De az rendben van, hogy az üzenettel kezdjünk valamit, amit a hip-hop megpróbált a modern zenéhez passzítani.

– Az Endtroducing..... egyáltalán nem hangzik old schoolnak.

– Nos, remélhetőleg. Nem is kellene, hogy úgy szóljon. Ahogy egy old school arc mondja: már egy valódi b-boynak sem kellene lennie, mert a valódi b-boyok már odébb álltak. A valódi b-boyok nem csinálhatják ezt a szart, ami manapság van. A b-boy kultúra nem erről szólt. A b-boy kultúra a kontextus felforgatásáról szólt. A videójátékok, a kungfu-filmek nagyon 1979-es dolgok voltak. Azok nem mostani dolgok. Ma már nem a Space Invadersszel játszunk, hanem Nintendo 64-gyel.

– Miért adtad a lemeznek az Endtroducing..... címet?

– Azért, mert számomra ez egyfajta bemutatás. Kiadtam egy tucat lemezt, de nem albumot. Realista vagyok, tudom, hogy egy album kiadásával olyan emberekhez is eljut a zeném, akiket 12"-esek kiadásával nem érhetnék el. És az is tény, hogy az albumot a Mo Wax adja ki Amerikában. A Mo Wax révén sok olyan emberhez eljut a zeném a saját országomban, akik egyébként sosem hallanának Mo Wax-lemezt. Másrészt pedig ez egy olyan hangzás amin 4 évig dolgoztam és nem tervezem, hogy jövőre vagy azután ezt csináljam. Azt a 9 hónapot mutatja be míg az albumot csináltam és emellett azt is, hogy milyen vagyok eddig. Így a következő album nagyon más lesz, nagyon másnak kell lennie, mert más dolgok fognak inspirálni. Így az album annak a hangzásnak a befejezését is jelenti. Egyszerűen csak az építs-és-pusztíts-teóriát követi. Ha felépítesz valamit neked kellene az elsőnek lenned, aki ledönti azt, mielőtt valaki más teszi meg. Ebben hiszek. Adhattam volna a Build and destroy címet is a lemeznek, de nem szeretem, ha olyan magától értetődőek a dolgok.

– Felnézel másokra, keresed, hogy mit csinálnak?

– Hogyne. Rengeteg olyan ember van, akit tisztelek. Ezért teszek köszönő-, elismerőlistát az albumra. Mindent úgy szerzek valahonnan máshonnan, minden szinten. Inspirációbölcselet. Minden. Ez félreérthetetlen. Az olyanok, mint Mantronic és Professor már azelőtt kísérleteztek a hangmintákkal mielőtt nekem samplerem lett volna. Szeretem azokat, akik olyanokat tudnak csinálni, mint Prince Paul. Mindig beleteszi a személyiségét egy rakás hangmintába. Beleteszi a személyiségét a hangszerekbe és kiereszti. Azt mindig tisztelem. Vannak bizonyos emberek a drum & bass színtéren akikről úgy gondolom, hogy nagyon jók az ütemek programozásában. A tánczene nem érdekel olyan nagyon, nem érdekel annyira, mint a hip-hop, de érdekes, kifejezetten az. De nincs szabály arra, hogy mit szeretek és mit nem. Sok olyan lemez van, amik nem kellene hogy tetszenek, de tetszenek és fordítva, vagy csak pillanatokat szeretek egy egyébként szar számban, ez tetszik. Vedd az ötletet és terjeszd ki. Kevés dolog van, amire nagyon büszke vagyok. Nem hallottam senkit, aki úgy dolgozna az ütemjelzésekkel ahogy én csináltam. Így ezért senkit nem tudok megemlíteni a listán, de sosem tudhatod, lehet, hogy valaki már 40 évvel ezelőtt megcsinálta.

– Hallgatsz egyáltalán nem elektronikus zenét?

– Persze, hogyne, kedvenc zenekaraim egyike a Foo Fighters. Tényleg szeretem őket. Amikor megjelent a Nirvana tényleg tetszettek, úgy gondolom, hogy amikor feltűntek, akkor tényleg jól voltak. Valamiért vonzódom az önpusztító emberekhez.

– Ez hogy van?

– Nem tudom, nem drogozok, nem iszok, még csak nem is dohányzok. Nagyon érdekelnek a különféle zenék. Szeretem a funkot, de nem retro értelemben, a nyerseségét szeretem. Gyűjtöm a funklemezeket, de nem veszek róluk hangmintákat. Szinte soha. Ez valami olyasmi, hogy annyira tisztelem őket, hogy alig használom őket. Nem szeretem a funksamplert. De a funk nagyon nagy hatással volt a modern zenére. James Brown felelős a legtöbb mai zenéért.

– Az album belső borítóját nézegetve úgy látszik egy különleges eljárás szerint készítted a számaidat. Majdnem olyan, mint egy mesés könyv.

– Remélhetőleg, amikor az emberek hallgatják a lemezt, akár szeressék, akár gyűlöljék, legalább érzik azt, hogy belefektettem némi időt és gondolatot. Még ha gyűlöli is valaki, remélhetőleg átjön az erőfeszítés. Nagyon magasan próbálom tartani és tartom is a minőséget. Akárkinek nem csinálok remixtet, nem vállalok el minden apró közreműködésre való felkérést. Eddig csak 2 és fél órányi zenét csináltam a Mo Waxnak. Sokáig tudtam volna még csinálni az albumot, de tetszik, még mint lemezvásárlónak is. Úgy érzem, hogy valóban magabiztosnak és összpontosítottnak kell lenned,

hogy megcsinálj egy albumot. Mindenki, aki tényleg motivált, először hibázik. Mindenkinek vannak olyan lemezei melyek felejthetőek. Ez az ami hatalmába kerít. Felemészt, de energiát is ad.

– Formálissá válhat amit most csinálsz?

– Nos, a trip hop, mellyel sok ember összekapcsol, bár fogalmam sincs, hogy mi az és sose hallgatom, nagyon formalizált, de nem több vagy kevesebb, mint a drum & bass vagy bármely más műfaj. Az egész trip hop-dolog kicsit sem érdekel. Nincs rá szükségem, nem tetszik, csak van. Ahogy a polka is van. De remélhetőleg amit én csinálok azt nehezebb meghatározni, mint amit az építs-és-pusztíts-teóriával mondtam. Nem tervezem, hogy még egy ilyen lemezt csináljak, de nem fogok most azonnal stúdióba menni és felvételeket csinálni, hogy más legyen. Ha egy év múlva elhatározom, hogy minden, amit változtatni akarok csak néhány dolog, akkor úgy lesz. Természetemnél fogva magabiztos vagyok, amikor mindenki egy dolgot csinál én nem fogom ugyanazt csinálni. Mindig ilyen voltam.

– Mondhatjuk azt, hogy van egy olyan amerikai elem a zenédben, ami nem a hip-hopból vagy más zenékből származik?

– Igen, amikor Amerikában nősz fel, a zene úgymond rád van kényszerítve, mindenhol ott van, még a szupermarketben is. De a filmek is. Alapjában véve a művészetet illetően az a filozófiám, hogy a képek kifejezhetőek szavakban, formákban vagy zenében és a zene is megfogalmazható vizuálisan. A könyvek lefordíthatók festményekre, melyeket filmek ihlettek. Így azt hiszem, hogy a filmek is legalább annyira befolyással voltak rám, mint a zene. Úgy vélem, hogy a filmekben lévő feszültség nagyon fontos azért és sokan mondják azt, hogy a zeném nagyon filmszerűen hangzik. A mozgás manipulációját igazán nagyra becsülöm, legyen az könyvekben vagy filmekben. A filmek szerintem sokkal zsigeribbek, mert nagyobb szabásúak. A filmek nagyon hatalmasak lehetnek. Amikor beülök egy filmre azt akarom, hogy vizuálisan hassanak rám, olyat akarok, ami igazán hatással van rám. Megihletnek a filmek, a filmzenék, a látványon alapuló zeneírás fogalma.

– Úgy általában mit gondolsz a Mo Waxról?

– Tudod ez olyan, hogy az emberek különböző színterekre kerülnek és úgy tűnik, úgy gondolják, hogy ez trend, mert érdekli őket, de szerintem James nagyon jól csinálja a dolgait. Úgy vélem, hogy vezető személyiség és tényleg törődik a zenével. Semmi több, semmi kevesebb. Jó és rossz lemezeket egyaránt kiadott. Szerintem gyakran utánozzák, de nem hinném, hogy bárki jobban csinálná nála amit csinál. Ez olyan, hogy ő is utánzott, megpróbált Gilles (Gilles Peterson, az Acid Jazz góréja) lenni, de most Gilles utánozza őt. Az emberek túl sokat beszélnek a Mo Wax minőségéről vagy változásairól. James kiadott 60 lemezt, ez egy teljesítmény.

– Sokan azt állítják, hogy a hip-hop újbóli felemelkedése a hip-hop-hangzás homogenizációját eredményezte. Szeretném hallani a te véleményedet!

– Úgy vélem a hip-hop igazán konzervatív és kommersz lett, olyas valami volt, ami nagyon érdekelt 1991-92 tájékán, de többé már nem törődök vele. Majdnem mindenkinek eltűntek a hősei, ez okozta ezt a tülekedést, ami most is van, onnantól van unió az underground hip-hopban, hogy tényleg szétválassza a keleti meg a nyugati partot, a gengsztereket meg a nem gengsztereket, mi a valódi és mi nem. A mai hip-hopban senkit sem ismerek, aki már azelőtt is nyomult volna mielőtt igazán népszerű lett volna a stílus, és úgy vélem, hogy már 1988 előtt nyomulniuk kellett volna, hogy hitelesek legyenek, akkoriban azonban teljesen leszarták a hip-hopot Amerikában, teljesen semmibevették, mint művészeti formát. Senkit sem ismerek, aki ott lett volna akkoriban.

– Van valami furcsa abban, hogy a hip-hop az elnyomottakért emeli fel a szavát, de ugyanakkor a pénz is óriási szerepet játszik benne.

– Úgy vélem, hogy csak a régi dicsőség olaját égetik. Minden évben jönni fog valaki, hogy feltalálja azt, amit már korábban megcsináltak és a újracsomagolja a '90-es éveknek megfelelően, de végül is el fog kopni, ha csak nem veszi mindenki magára, hogy legalább egyszer valami mást csináljon, és akkor talán változni fogunk. A hip-hopnak szüksége van rá, hogy felnőjön, mert még mindenki ugyanazokról beszél, amikről 5 vagy 10 éve beszéltünk. A hip-hop már nincs elnyomva és itt az ideje a szimulálás befejezésének, ami még mindig létezik...

– Az undergroundban van egy általános cinizmus és úgy tűnik, hogy ez egy egészséges dolog. Nálatok, a SoleSidesnál hogy van ez?

– Úgy vélem, hogy a legtöbben, akikkel együtt lógok, hip-hoposok, korábbi b-boyok vagy ilyesmi, Blackalacious, Lyrics Born, Lateef és mindenki más a SoleSidesnál, '82 vagy még régebb óta hallgatnak rapet és mindannyian úgyanúgy érzünk és sokan éreznek úgy, ahogy mi, de szinte mindenkit rajtakapunk, hogy megpróbálnak kifacsarni egy utolsó dollárt ebből a művészeti formából, ami évekig annyi mindent adott mindenkinek, de ameddig türelmes vagy és nem veszel tudomást minderről és megpróbálsz valami újat nyújtani zeneileg... még sok minden maradt, csak hűnek kell lenned, ahhoz, ami a hip-hop volt.

– Hirtelen nehéz olyat mondani, mint „ameddig hű vagy a gyökereidhez"...

– Számomra ez az egyetlen amit igazán tehetsz, ez a személyes véleményem, néhány barátom ugyan nem ért egyet velem. Ami a hip-hop felé irányított az a zenei műfajok összeházasítása volt. Bambaataa és Flash, amikor DJ-kedtek nem csak funkot, soult kevertek, hanem rockot, Kraftwerket is, bármit, tévétémákat, komédiaalbumokat. Megtehették, érdekes volt és egyidejűleg szórakoztatták a táncparkett közönségét meg a b-boyokat. Igazinak, hűnek lenni nekem azt jelenti, hogy nem félni új dolgokat kipróbálni és nem azt, hogy ugyanazt a régi szabályt újra meg újra felhasználni.

Az

UNKLE

már egy másik történet Shadow életében, essen most néhány szó arról is.

Az UNKLE, korábban U.N.K.L.E. egy project, melyet a Mo Wax-főnök *James Lavelle* fog össze, ill. felügyel. Eredetileg háromtagú volt, Lavelle mellett *Tim Goldsworthy* és *Kudo* (Major Force) képviselte, de a mostani állapot szerint Lavelle és DJ Shadow az UNKLE. A név egy '60-as évekbeli kémprogramból, a Man From U.N.C.L.E.-ből származik. A *Psyence Fiction* az első album, eddig csak maxik és promólemezek jelentek meg.

Az album közreműködői Shadow és Lavelle mellett: *Kool G Rap, Mike D* (Beastie Boys), *Badly Drawn Boy, Thom Yorke* (Radiohead), *Jason Newstead* (Metallica), *Richard Ashcroft* (The Verve), *Lateef & Lyrics Born* (Latyrx), *Alice Temple és Atlantique.*

DJ Shadow úgy írja le a zenét – melyet a Chaos című szám kivételével ő írt –, mint a James Lavelle-lel való kapcsolata kiterjesztését. Shadow nemcsak a zenét szerezte és aztán továbbította, hogy valaki ráénekeljen, hanem Lavelle irányítása mellett mindegyik előadóval szorosan együttműködött az adott számon.

Lavelle soundtracknek tartja a lemezt, magát pedig rendezőnek tekinti a lemezzel kapcsolatban, ő választotta ki Shadow-t a zeneszerzésre, a vendégénekeseket, ő hangszerelte az egész dolgot. Továbbá az ő kiadója jelentette meg a lemezt és végül ő lélegzett a mikrofonba a Breather című számban.

Mielőtt bárki az olcsó népszerűség keresésével vádolná Shadowt, mondván, hogy könnyű olyan befutott nevekkel lemezt eladni, mint pl. Thom Yorke vagy Richard Aschroft, annak tudnia kell, hogy a számok, melyekben ők énekelnek már jóval azelőtt rögzítésre kerültek, hogy a Radiohead vagy a The Verve sikereket ért volna el. Lavelle azért kérte fel őket, mert úgy gondolta, hogy érdekes zenészek és tetszettek neki a korábbi lemezeik. Mike D már a kezdetek óta rajta volt Lavelle listáján, mint lehetséges közreműködő. Az meg véletlen egybeesés, hogy a Beastie-éknek is épp tavaly ősszel jelent meg az új lemezük. Kool G. Rap Shadow választása volt, őt aztán igazán nem lehet népszerűséggel illetni, a mai hip-hop/rap-rajongók azt sem tudják, hogy ki ő egyáltalán (az igazat megvallva én sem, igaz, nem is vagyok hip-hop-megszállott).

Lavelle-től vagy Shadow-tól nincs határozott válasz arra vonatkozólag, hogy az album borítóján látható idegenek ők lennének vagy sem. Valószínűleg nem ők, mert a két idegen a The Time Has Come című EP-n jelent meg először, jóval azelőtt, hogy Shadow csatlakozott volna a projekthez. A rajz a *Futura 2000* névre hallgató graffitiművész keze munkája, akihez több Mo Wax-lemez grafikai munkája

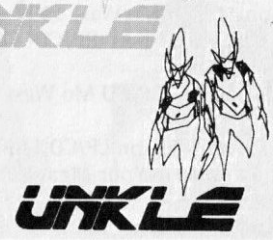

is fűződik. Az egész talán onnan indult ki, hogy van néhány olyan fénykép és poszter, melyeken a két idegen képe Lavelle és Shadow fotója fölé van montírozva, de valószínűleg ez csak amolyan művészi szabadság.

A lemezről, annak megjelenése után mintegy fél évvel Shadow azt mondta, hogy nem ez a legnagyszerűbb album, ami valaha készült, de vannak rajta olyan számok, melyeket ma sem tudna jobban megcsinálni.

Annak, hogy Shadow közreműködésével új Unkle-anyag szülessen elég kicsi a valószínűsége. A Psyence Fiction nem volt egyszerű szülés, Shadow és Lavelle úgymond még mindig nem heverték ki a történteket. Shadowt jelenleg leginkább a nyugati parti underground dolgok érdeklik. Az év elején dolgozott egy filmen (Dark Days – Sötét napok), mely a New York-i csatornákban lakók életét dolgozza fel. Ő szerezte a film zenéjét, ami várhatóan meg is jelenik. Meg ott van a Quannum projekt (Latyrx, Blackalicious, Shadow) is, melynek Spectrum címmel jelent meg albuma...

Diszkográfia:
Reconstruction From The Ground Up mixtapes, 1991
Real Deal remix/Lesson 4 (Lifers Group DJ promo only) Hollywood Basic Records, 1992
Legitimate Mix (Zimbabwe Legit) EP Hollywood Basic Records, 1992
Entropy EP SoleSides, 1993
In/Flux–Hindsight 12" Mo Wax, 1994
Lost And Found (S.F.L.) 12" Mo Wax, 1994
What Does Your Soul Look Like EP Mo Wax, 1995
89.9 Megamix (w/DJ Krush) 12" Mo Wax, 1995
Meiso remix (w/DJ Krush and The Roots) Mo Wax, 1996
Hardcore (instrumental) Hip-Hop EP Solesides, 1996
Endtroducing..... 2LP/CD Mo Wax, 1996
High Noon 12"/CD Mo Wax, 1997
Megamix by DJ Q-bert EP/CD EP Mo Wax, 1997
Preemptive Strike 2LP/CD Mo Wax, 1997

UNKLE: Psyence Fiction LP/CD Mo Wax, 1998
UNKLE: Rabbit In Your Headlights EP Mo Wax, 1998

DJ KRUSH

A Tokióban, 1962-ben született lemezjátszóista („szép magyar szó", de hát nem tudok jobbat a turntablist kifejezésre), producer, remixer és DJ egyike azon kevés szigetországbelinek, akit elismer és elfogad a globális hip-hop világ. Krush vadul kísérletező (javarészt) instrumentális hip-hopját egyaránt dicsőítik az olyan hardcore underground hip-hop fanzinek, mint a The Bomb vagy a Rolling Stone és a Spin konszolidált újságírói.

Persze a kezdet nehéz, nagyon nehéz volt. Krush nagyon szegény családból származik, ezért talán törvényszerű volt, hogy bekerült a *gokudók*, a japán gengszterek világába. Míg a cimborái adidast viseltek ő nem engedhette meg magának, hogy megvegye, ezért gyakran volt úgy, hogy elment a barátaihoz, beköszönt hozzájuk és lenyúlta tőlük a cuccot. Egy biciklis bandához tartozott, lógott a suliból drogozott, utcai bunyókba keveredett, sorozatosan letartóztatták, szóval igazi alvilági élete volt. Nem szégyelli, hogy fiatalkorú bűnöző volt, de ez már a múlt. Mindebből a *Wild Style* című film megtekintése rángatta ki, az billentette vissza a normális életbe és terelte a hip-hop világa felé. Az iskolából azért lógott, mert ott nem találta a kifejezési formáját, a hip-hopban viszont ez adott volt, sőt a hip-hop világa egy kicsit még korábbi gengszter életéhez is kapcsolódik. Krush számára a szélen való lét érzése az, ami vonzó, és ez mindkettőben megtalálható.

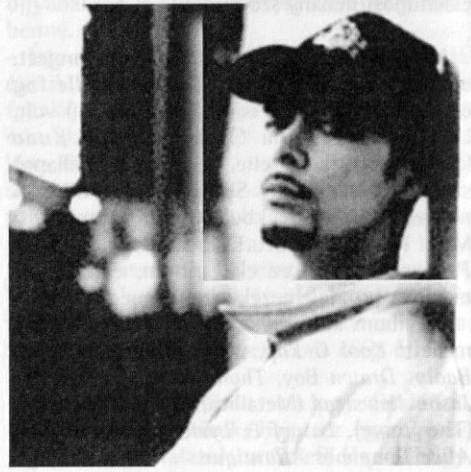

Szóval a Wild Style megváltoztatta az egész életét és arra az elhatározásra jutott, hogy DJ lesz. A filmet megnézve elkezdte magától kérdezgetni: Miért használnak két lemezjátszót? Miért nem használnak hangszert? stb. Így tanulta meg, hogy miről is szól a hip-hop kultúra, persze mindent saját magától, mert abban az időben nem akadt senki Japánban akitől tanulhatott volna és megfelelő berendezések sem álltak a rendelkezésére. Amerikai hip-hop-lemezeket hallgatva szedte le hogyan csinálhatják a szkreccselést meg a többit. Mindent megcsinált, ami lehetséges volt a lemezjátszókkal és egy keverővel, szkreccselési technikáját rendkívül magas szintre fejlesztette, ez azzal (is) magyarázható, hogy nagyon gyorsan képes unatkozni, így állandóan megpróbál valami újat csinálni. Számára mindez az előrehaladásról szól.

11–12 éve a hip-hop még sehol sem volt Japánban, de Krush már akkor klubokban DJ-kedett, demókat csinált. Azt állítja, hogy annyi zenei anyag volt a fejében, hogy akár négy vagy több lemezt is meg tudott volna csinálni. 1987-ben létrehozta a *Krush Posse*-t, mely fiatal, tehetséges rapperek felkarolásával foglalkozott. 1992 végére a sok fellépésnek köszönhetően meglehetős ismertségre tett szert, ő volt Japánban az első DJ, aki zenészekkel élő műsort produkált. 1994-ben első, csak Japánban megjelent lemezén, a *Krush*-on (melyet 1995-ben az amerikai Shadow Records is kiadott) a hip-hop ütemeket R&B-vel és acid jazz-zel keverte. Nemzetközi bemutatkozása a '90-es évek közepén a Mo Wax révén történt, mely ügyes érzékkel talált rá és jelentette meg etalonnak számító albumait, a *Strictly Turntablized*et, a *Meisó*t, a *MiLight*ot.

„Hangszerparkja" a következőkből áll: egy Roland szekvenszer; egy AKAI 1000-es sampler; mindenféle lemez, „különösen azok a szarok, melyeket senki sem akar megvenni"; továbbá két lemezjátszó és egy keverő. Sokáig gyűlölte a japán hangszereket, mert nem akarta szándékosan megjeleníteni a japánságát, mivel nem a hagyományos japán zenén nőtt fel, hanem amerikai rapen és hip-hopon. Azonban a Meiso nyitó számában, az *Only The Strong Survive*-ban hallható egy loopolt japán fuvola hangja, mert úgy érezte, hogy illik a számhoz.

Míg a Strictly Turntablized a DJ eszközeinek gyűjteményét vonultatja fel, addig a Meiso egyfajta visszakanyarodás korábbi munkáihoz, mikoris sajátos hang- és atmoszférakollázsai felett rapperek nyomták a szöveget. A *meiso* egyébként egy japán kifejezés, mely azt jelenti, hogy kóborolni vagy vándorolni, amikor nem tudod, hogy merre menj. Ez nagyon is jellemző Krushra. Ha felfedez valami új dolgot (mely saját bevallása szerint mindig megtörténik ha megérinti a berendezését), annak alaposan utánajár, több oldalról is megközelíti a dolgot mielőtt valamit is kezdene vele.

A DJ Shadow-val közös *Duality* című számban az volt a célja, hogy a lemezjátszót, mint

mikrofont használja, a kezeivel „beszéljen", hogy a fejében lévő képet vagy üzenetet csak hang által mondja el, hogy bebizonyítsa, hogy vokál nélkül is képes jó számot csinálni, csupáncsak a hangszerkezetre alapozva is megfelelő hatást tud elérni.

A Strictly Turntablizedben és a Meisóban közös, hogy mindkettő az élet sötétebb oldalára összpontosított, ezekkel szemben a MiLight egy szemlélődőbb, pozitívabb hangvételű album a jövőt illetően. A Kakuseien aztán megint beborult...

A jazzben az fogja meg igazán, hogy a szabadság- és improvizációérzéken keresztül több dolgot elérhet és megtanulhat, mint a jazz tulajdonképpeni hangzásán keresztül. Számára a jazz több, mint hozzáállás dolga. Ennek kitűnő példája a japán trombitással, Toshinori Kondóval közösen készített lemeze, a *Ki-Oku*, melynek kategorizálása fejtörést okoz mind a kritikusoknak, mind a lemezboltosoknak.

DJ Krush zenéje nagyon személyes, filozofikus, filmzeneszerű. Nem véletlen, hogy egyik kedvenc filmje a *Blade Runner* (nálunk Szárnyas fejvadász címen futott). Egy partin egyszer meg is mixelte a film zenéjét. Neki nagyon tetszett, de a közönség nem vette a lapot, nem értették, hogy mit is akar tulajdonképpen.

Japánban szerinte még nincs igazi gangsta rap-színtér. „Van ugyan néhány srác, akik imitálják az amerikai gangsta rappereket, de csak azért, hogy menők legyenek, valójában semmi közük a gengsztervilághoz." Japán szerinte egyre inkább olyan lesz, mint az Államok, ahol a srácok könnyedén fegyverhez juthatnak, szóval a jövőben még akármi is lehet Japánban, de jelenleg gangsta rap-színtér nem létezik.

Ha arról kérdezik, hogy mi az, ami olyan nagyon japán a zenéjében, arra azt mondja, hogy igazából nem tudja. „Talán az, hogy mindig Tokióban éltem, így a számaim produkciós vagy szerkezeti oldala vagy, hogy milyen hangmintákat használok vagy, ahogy a hangmintákat használom jelzi azt, hogy japán vagyok. Ezek olyan sajátosságok amik nem

igazán jellemzőek az amerikai DJ-kre.

Az amerikai hip-hop stílust alapjában véve unja, ezért azt átereszti a saját szűrőjén és így hozza létre a hip-hop 'Krush-verzióját'. De Krush zenéje túlmutat mind a hip-hop-, mind az országhatárokon, köszönhető mindez egyéni stílusának és a rengeteg közreműködőnek (pl. Monday Michiru, C.L. Smooth, Black Thought & Malik B, GURU, DJ Shadow, Shawn J. Period, DJ Cam, Deborah Anderson, Tragedy, Mos' Def, Toshinori Kondo stb.)

Angolul nem beszél, így interjúit tolmács segítségével adja. Egy interjúban egy riporter megjegyezte, hogy Krush nagyon hasonló a francia újhullámos filmrendezőkhöz, mint Truffaut, Godard és a többiek, akik szintén nem tudtak angolul, így nem értették az amerikai filmeket, ezért szavak helyett képekkel mondták el a történetet. Krush esetében a képek helyére a hangok helyettesíthetők be. Ő minderre egy talánnal reagált. Számára ez nem (volt) egy szándékos dolog, de az tény és való, hogy érzéseit, látomásait a hangokon keresztül adja át.

A nyelvtudás hiánya csak két dolog miatt kellemetlen számára, az egyik, hogy nem tud lányokkal ismerkedni, a másik (mely szorosan kapcsolódik az előzőhöz), hogy nem tud viccet mondani. Különben, mint hal a vízben.

Sok egyéb válogatás mellett szerepel egy számmal az Offbeat: A Red Hot Sound Trip címűn is, melynek témája az AIDS. Krush ezt azért vállalta, hogy a japánok tudatában legyenek a dolognak. Japán szerinte olyan, hogy ha előhozakodik valamivel azt kis idő múlva ejti, így van ez az AIDS-szel is, megtartják a nemzetközi AIDS-napot (december 1.), akkor, de csak akkor beszélnek róla, azt annyi. Pedig Krush szerint fontos lenne, hogy minél több ember legyen tudatában a veszélynek, hogy mi is az az AIDS egyáltalán, mert szerinte Japánban a legtöbb embernek alapvető fogalma sincs az egészről.

DJ Krush a Strictly Turntablizedtől a Kakuseiig a legtisztább formában mutatja be a hip-hopot. Célja, hogy pozitív üzenetet adjon a világnak valamint, hogy a hip-hophoz is pozitívan járuljon hozzá.

A jövőben is azt fogja csinálni, mint eddig, a saját valódi énjét és a körülötte lévő valóságot fejezi ki a zenéjén keresztül. „Ha olyan zenét kezdek csinálni, ami nem én vagyok vagy nem valódi, akkor mind a zenélést, mind a DJ-kedést abba kell hagynom."

Diszkográfia:
Strictly Turntablized 2LP/CD Mo Wax/A&M, 1994
Krush CD Shadow Records, 1995
Meiso LP/CD Sony/Mo Wax/FFRR, 1995
89.9 Megamix w/DJ Shadow EP Mo Wax, 1995
Ki-Oku w/Toshinori Kondo LP/CD Apollo/AMB, 1996
MiLight 2LP/CD Sony/Mo Wax/FFRR, 1997
Holonic - The Self Megamix LP/CD Mo Wax, 1998
Kakusei CD Sony,1999

ColdKrushCuts mixCD Ninja Tune, 1996

DJ Cam

A párizsi származású Cam - eredeti neve *Laurent Daumail* - a hip-hop második korszakának idején, 1986 körül tűnt fel, aki mint graffitiművész képviselte a hip-hopot Párizsban.

A DJ-kedést otthon, a szobában kezdte. 15 éves korában vett két lemezjátszót és gyakorolt és gyakorolt és gyakorolt. A Massive Attack első lemezének, a *Blue Lines*nak megjelenésekor - melyet az évtized lemezének tart -, 1991-ben vált kétszeresen is nagykorúvá. 18 évesen ekkor lépett a szobából, mint DJ a közönség elé. De ez nem volt elég számára, szükségét érezte, hogy saját zenét (is) csináljon. 20 évesen létrehozta kiadóját, a Street Jazzt. Itt jelentek meg első EP-i és első albuma, az *Underground Vibes*. A Street Jazz nevet aztán 2 év múlva - félreérthetésre adó okok miatt - *Inflamable*-re (gyúlékony) változtatta.

Nem volt éppen az a vállalkozó típus, így kénytelen-kelletlen mindent - a zenétől a terjesztésig - magának kellett csinálnia, de meglett az eredménye. Az album - mely a francia hip-hop új hullámának kezdetét jelentete - sikeres lett (mintegy 25.000 példányban kelt el világszerte) és beindultak a dolgai. A többi francia előadóval - *Laurent Garnier, Daft Punk, La Funk Mob, Saint Germain, Dimitri From Paris* stb. - párhuzamosan ő is mind nagyobb figyelmet kapott a nemzetközi tánczenei színtéren. Folyamatosan szerepelt a

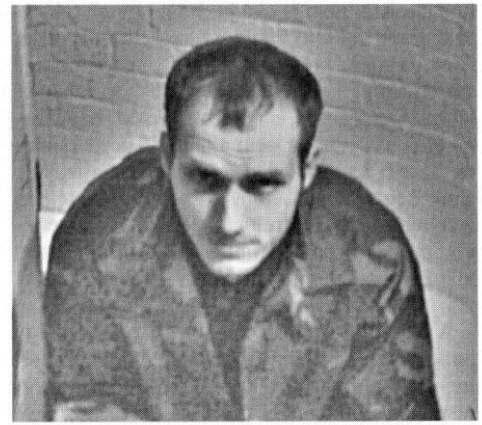

Massive Attack lemezlistáján, Lady Miss Kiertől felkérést kapott, hogy írjon számára dalokat, megismerkedett a jungle-lal, kapcsolatot alakított ki az angol 4 Heróval, remixeket (Air, DJ Vadim, Jean-Michel Jarre stb.), mixkazettákat készített, ő állította össze a '97 őszén megjelent DJ Kicks-sorozat aktuális albumát, mind és mind több helyre hívták fellépni ('98 augusztus 19-én pl. Philadelphiában Mad Professor társaságában töltötte be a hangulatcsináló szerepét az akkor 62 éves Lee Scratch Perry fellépése előtt), valamint folytatta a lemezkészítést.

A '95-ös Rennes-i Transmusicales fesztiválon való fellépése során rögzített lemeze *Underground Live Act* címmel jelent meg, mely az Underground Vibes élő változata. A lemezt az egyik legfontosabb élő mixnek tartják az instrumentális/kísérleti hip-hop történetében, mely egy szélesebb közönségnek bizonyítja be, hogy két lemezjátszóval is lehet eredeti zenét létrehozni. *Substances* című következő lemeze egyszerre hip-hop, trip hop, jungle és house. '98 tavaszán jelent meg legutóbbi albuma, a *The Beat Assassinated*, mely nem aratott osztatlan sikert (én speciel még nem is hallottam).

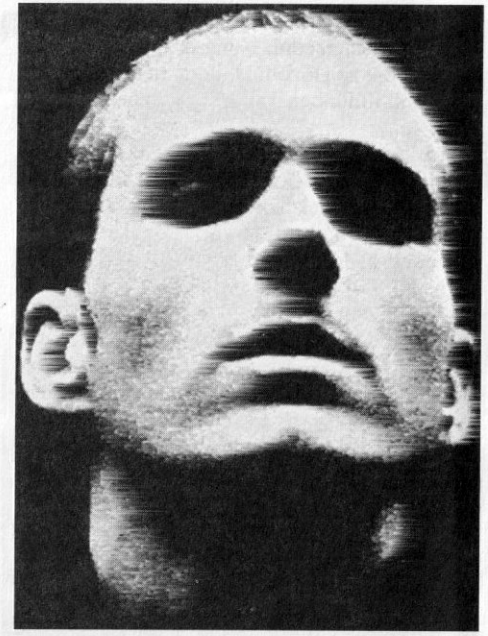

DJ Cam alapvetően a hip-hop munkamódszere szerint – különböző hatások és hangminták összekeverése az alapeszközökkel (lemezjátszók, sampler, keverő), hogy ütemeket és groove-okat hozz létre, melyekre aztán szükség és ízlés szerint szöveget és szkreccset pakolsz – dolgozik, de megpróbálja azt kiszélesíteni. Ugyan a hip-hopból jön, de nem hip-hop-purista, nem is akarja, hogy annak tekintsék, mert sokféle zenét szeret. Jungle, jazz, funk, reggae, house, breakbeat, speed garage stb egyaránt helyet kap Cam hip-hop-kreációjában. Shadow-val ellentétben valódi hangszereket is használ, de nem akar acid jazzt csinálni, az élő hangszereket addig változtatja, míg azok úgy szólnak, ahogy ő szeretné. Zenéjével érzelmeket akar létrehozni, csupáncsak zenével, üzenet nélkül szeretne minél több embert megérinteni, elérni a világon.

A számait otthon készíti. Általában egy hangmintával kezdi, aztán megcsinálja az ütemeket, manipulálja a basszust. a végső keverést már stúdióban végzi és a szkreccseket is ott helyezi el. Mielőtt az MC-k megjelennek a stúdióban a számoknak már készen kell lenniük. Ha rapszámot csinál csak angol vagy amerikai MC-t alkalmaz, mert a francia rapet nem szereti. A jazzt visszafogott, szomorú atmoszférája miatt szereti használni a zenéjében (John Coltrane-t és Miles Davist vesz hangmintának). Legjelentősebb hatásai közé Miles Davist és DJ Premiert sorolja. Kedvenc MC-i közé tartozik Mos' Def, Guru és Rakim, kedvenc DJ-i pedig DJ Premier, DJ Krush és Jumping Jack Frost.

A graffitizést ma már nem csinálja, van viszont egy tervező ügynöksége, ahol vele együtt öten dolgoznak, lemezborítókat és logókat készítenek. Ebben is, mint minden másban az általa legjobbnak tartott DIY-, csináld magad-filozófia érvényesül.

Azzal, hogy együtt dolgozott DJ Krushsal, annak Milight című lemezén a *La Temps* című számban egyik nagy álma vált valóra. Persze akad még néhány, egy másik, hogy egy igazi hip-hop-lemezt készítsen New York-i nagyágyúkkal, mint pl. Eric B & Rakimmal, a Public Enemyvel és a többi old school arccal.

Cam véleménye a hasonlításokról: „Shadow rock'n'rollosabb, jobban szeretem ha Krushhoz hasonlítanak, mert ugyanazon hangulatokkal rendelkezünk mindketten, tudod Krush szereti a jazzt, ahogy én is."

Franciaországban van egy törvény miszerint a rádióknak 60%-ban francia nyelvű zenét kell sugározniuk. Cam szerint ez teljesen idióta és abszurd dolog, mert ha mondjuk egy olasz producer csinál néhány számot, melyekbe beletesz 5 francia szót azt leadják a francia rádiók, az ő zenéjét viszont nem. Ő ugyan francia, de nincs francia szöveg a zenéjében (mert az ugye többnyire instrumentális, másrészt meg ugye nem bírja a francia rapet). Ha a rádióknál nem is értékelik a zenéjét, az országban sokan szeretik amit csinál, ha nem így volna, akkor sem költözne mondjuk Angliába: „Mindenképpen Franciaországban akarok maradni. Mert francia vagyok és Párizs a legjobb, legszebb hely a világon."

Diszkográfia:
From Be Bop to Hip Hop EP Street Jazz Records, 1994
Underground Vibes CD Street Jazz Records, 1995
Underground Live Act CD Inflamable Records, 1996
Abstract Manifesto CD for Japan P. Vine Records, 1996
Substances CD Inflamable Records/Columbia, 1996
DJ Kicks: DJ Cam (Compilation mixed by DJ Cam) 2LP/CD Studio K7, 1997
The Beat Assassinated CD Inflamable Records/Columbia, 1998

JARBOE

Az a helyzet, hogy Jarboe számomra megkerülhetetlen, ezért ismét egy interjú vele, mely ezúttal e-mailen keresztül készült múlt év szeptemberében.

An interview with Jarboe about her last solo album, 'Anhedoniac' and some other things. It was made in September, last year, via e-mail.

– Mi késztetett ennek a lemeznek az elkészítésére?

– Az Anhedoniac akkor kezdődött az életemben amikor kék és fekete árnyék borult az agyamra. Ez egy igazi fordulópont volt számomra mind érzelmi, mind művészi szempontból. Egyedül és egy űrben találtam magamat. Tisztán akaraterő segítségével túlléptem a dolgon és kreatív munkába kezdtem. De tudnod kell, hogy mint mindig, a szándékos fekete humor itt is jelen van. Egy olyan címmel, mint a Not Noah's Ark (Nem Noé bárkája), amely dalban a saját nyöszörgésem és hányásom hangjait használom... Azt hiszem érted...!

– What made you do this album?

– Anhedoniac was begun at a time in my life when I was surrounded in my mind by shades of blue and black. It was a real turning point for me emotionally and professionally. I found myself alone and in a void. It was through sheer force of will that I pulled myself up and began creative work. But please know also that there is as always, an intentional black humour at work here. With a title like "Not Noah's Ark" where I am using the sounds of me wretching and vomiting, etc... I think you see it...!

– Miért választottad az Anhedoniac címet?

– Ez egy elmegyógyászati szakkifejezésből való, mely azt jelenti, hogy 'képtelenség az öröm tapasztalására'... Úgy tűnt egy ez tökéletes lemezcím, mely a Swansban és természetesen a Michaellel töltött éveket tükrözi vissza. Michael azután nevezte a Swans utáni zenekarát The Pleasure Seekersnek (A gyönyörkeresők) miután előálltam a címemmel... Így ez egy válasz is volt arra. Michael a gyönyört keresi? Nos, úgy érzem, hogy még nincs meg a képessége, hogy őszintén megtegye azt... A kérdés az, hogy 'ki az, aki képtelen az öröm tapasztalására?' Én vagy Michael? A szó egyben hibrid is azáltal, hogy a végéhez hozzátettem az 'ac' képző szótagot. Szándékos utalás

az alkoholistára és a dühöngő őrültre...

– Why did you choose the title, 'Anhedoniac'?

– It is from the psychiatric term which means: 'inability to experience pleasure'... It seemed like the perfect title as the album reflects on years in Swans and of course with Michael. Michael was going to name his band after Swans 'The Pleasure Seekers' when I came up with my title... So it was also a response to that. He is seeking pleasure? Well, I feel that he does not even have the ability to sincerely do so... So the question is 'who is the anhedoniac?' Me or Michael? The word is also a hybrid as i added 'ac' to the end of it. This is an intentional reference to alcoholic and maniac...

– Néhány pillanatot leszámítva az album nagyon nyers és durva, néha szinte sokkolja a hallgatót. Mit éltél át, hogy ilyen lett?

– Valószínűleg nagyon kevés nő van, aki ki tudta volna heverni azt a csapást amit túléltem.

– Except some moments the album is very raw and rough, sometimes almost schocks the listener. What did you experience that it had become like that?

– There are probably very few women who could survive the adversity I have survived.

– Kérlek mutasd be a lemez közreműködőit!

– Nos, Larry Seven a Beautiful People Ltdből való és a Swansban is játszott. Brian Pfrenzy egy tehetséges zenész Seattle-ből. Jos Budenholzer csinálta a zenét Lydia Lunch két legutóbbi lemezén és turnézott is vele... A World Serpent kiadónál van egy Backworld nevű zenekara is. A PanSonic (ahogy most nevezik őket) nem szorul bemutatásra... Kitűnő hangformázók Finnországból... A Blast First/Mute-nál jelent meg néhány CD-jük... Mark Spybey az Invisible Recordsnál lévő Dead Voices On Air nevű zenekarból van. Játszott a

Egy New York-i tetoválóstúdióban

Zoviet France-ben és a Downloadban is...

– Please introduce the contributors of the album!

– Well, Larry Seven is from Beautiful People Ltd and has also worked in Swans. Brian Pfrenzy is a talented musician from Seattle. Jos Budenholzer has done the music on Lydia Lunch's last two cds as well as tours with her... He also has a band on World Serpent called Backworld. PanSonic (as they are now called) need no introduction... Excellent soundshapers from Finland... They have several cds out through Blast First/Mute... Mark Spybey is from Dead Voices On Air which is on Invisible Records. He was also in Zoviet France and Download...

– Légyszíves mondj néhány szót a lemez dalairól!

– A dalok a különféle stílusú énekhangjaimat használják ki. A kislányostól (Sinner) a fáklyás énekesen (Sacred Disciple Wannabe), az őrjöngő állatin (Rage) keresztül az őrült gyilkosig (I'm A Killer)... A zene eklektikus és nagy része jóval keményebb bárminél, mint amit korábban a szólómunkáim során csináltam. Nagyon kísérleti, de a 'megkönnyebbülés' pillanataival (úgymint a Circles In Red Dirt című szám esetében)...

– Please tell me a little about the songs of the album!

– The songs are utilizing many of my different voices. From little girl (Sinner) to torch singer (Sacred Disciple Wannabe) to raging beast (Rage) to lunatic killer (I'm A Killer)... The music is eclectic and a lot of it is much harder than anything I have done before with my solo work. It is heavily experimental but with moments of 'relief' (such as with Circles In Red Dirt)...

– A CD-n és a booklet első lapján egy horog látható. Ez mit fejez ki?

– A horog egyben egy J betű is és ez az új logóm. Mostantól kezdve minden munkámon meg fog jelenni. Az erényöv sok horgot tartalmaz ott, ahol fanszőrzet lenne. Ha megpróbálsz megszerezni a húsod szét fog szakadni. Az erényöv-fogalommal, mint egy metafórával hozakodtam elő és egyben egy személyes üzenet is egy bizonyos embernek... Mi lenne nyilvánvalóbb arra, hogy 'képtelen az öröm tapasztalására', mint az erényöv?

– There is a hook on the CD and the booklet's first page. What does it symbolize?

– The hook is also a 'J' and is my new logo. It will be featured on all my work from now on. The chastity belt features a lot of hooks where pubic hair would be. If you try to get to me, your flesh will be ripped apart. I came up with the chastity belt concept as a metaphor and also a personal message to a certain man... What could be more obviously 'inability to experience pleasure' than a chastity belt?

– A booklet fotói egyszerre nagyon intimek és félelmetesek. Mit akarsz kifejezni általuk?

– A képek tökéletesen illusztrálják a zenét – különösen az utolsó számot, az I'm A Killert... A képek egyáltalán nem úgy mutatnak be, mint áldozatot. A vadság, valamint az erotika szándékos keveréke jelenik meg a képeken.

– The pictures of the booklet are very intimate and dreadful at the same time. What do you want to express by them?

– The photos perfectly illustrate the music – especially the last track I'm A Killer.... The photos do not show me as a victim by any means. There is an intentional mixture of ferocity as well as eroticism.

– Az augusztus 30-ai IRC-beszélgetés során azt mondtad, hogy Richard Kern munkája számodra gyönyörű és erotikus. Elmondanád, hogy mit találsz benne gyönyörűnek és erotikusnak?

– Véleményem szerint nyílt és tiszta a munkája. A gépével jól kapja el a helyzetet.

– During 30th August in an IRC chat you said Richard Kern's work is beautiful and erotic to you. Could you tell me what do you find beautiful and erotic in it?

– His work is open and clear in my opinion. He captures attitude well with his lense.

– Az Anhedoniac a Swans valamennyi korábbi tagjának van ajánlva. Még mindig olyan fontos számodra a Swans?

– Istenem. A Swans 13, kegyetlenül erős éve az életemnek. Természetesen a Swans vége nagyon fontos esemény volt és mély hatással volt rám.

– Anhedoniac is dedicated to all formerly members of Swans. Is Swans still so important for you?

– My God. It is 13 hard intense years of my life. Of course the ending of Swans has been a very important event and has affected me deeply.

– Akárhány fotót láttam rólad mindegyiken más arcod van. Hogy csinálod ezt?

– Néhányszor elmondtam, hogy a művészi zenei világ Cindy Shermanjának tekintem magamat. Ismered az ő munkáit? A képesség, hogy megtegyem ezt, rengeteg élettapasztalat eredménye...

– As many picture I have seen about you as many faces you have on them? How do you do it?

– I have sometimes said I consider myself the Cindy Sherman of the artmusic world. Do you know her work? The ability to do this is a result for me of a lot of life experience...

– Azt mondtad egyszer, hogy számodra az élet megmagyarázhatatlan és mágikus, misztikus és abszurd. Ez még mindig így van?

– Nagyon is... most még inkább. A túlélés nehézségei néha elhomályosíthatják azt a tudatosságot, de még mindig igaz.

– You said once life is inexplicable and magical, mystical and absurd to you. Is it still so?

– Very much so... even more so now. The hardships of survival can sometimes cloud that awareness but it is still true.

– Még mindig csinálod a testépítést/bondo bokszolást?

– Nem, mert a múlt nyáron mikor autóbalesetet szenvedtem, megsérültem. Abból a balesetből kifolyólag még mindig vannak problémáim, de most jógázom és aerobic-gyakorlatokat végzek amennyire lehetséges. Még mindig vannak ismétlődő fájdalmaim. Óvatosnak kell lennem.

– Are you still doing the bodybuilding/ bondo boxing?

– Not since last summer when I was in a car accident and was hurt. I still have problems because of that accident but I am now doing yoga and aerobic exercises as much as possible. I'm still in pain frequently from the accident. I have to be careful.

– Olvastam, hogy Kalachakara-beavatást kaptál a Dalai Lámától. A beavatás által mi változott meg az életedben?

– Leginkább a buddhista egyszerűség elmélkedése valamint annak felfedezése, hogy a tibeti buddhista ceremóniák és elképzelések megengedik/támogatják az elszakadást a racionális hitrendszerektől. Továbbá az a tudatos eszme, hogy tetteink következményét későbbi életeink során viseljük el...

– I have read you received Kalachakara initiation bestowed by the Dalai Lama. What has changed in your life by the initiation?

– Mostly the contemplation of Buddhist simplicity as well as the exposure to Tibetan Buddhist ceremonies and visualizations that allow/encourage suspension from rational belief systems. Also the conscious idea of the effect we all have on others lives by our actions...

– Tibeti buddhizmust tanulsz. Mikor és miért kezdted el? Hol tartasz most a tanulmányaidban?

– Mostanában annyi változáson mentem át az életemben, hogy mindezt alkalmazni tudom rájuk. Jelenleg nem tanulok buddhizmust. Azonban már készítem a következő lemezemet és megpróbálok túlélni.

– You study Tibetian buddhism. When and

why did you start it? Where are you in your studies now ?
– Lately I have been undergoing so many changes in my life that it is all I can do to adapt to them. I am not studying Buddhism at this time. However I am moving forward in my writing for my next cd and trying to survive.
– Gondolom vegetariánus vagy. Mikor ettél utoljára húst?
– Ezt elmondtam már az Angry Women In Rock című könyv első kötetében, mely néhány éve már nem kapható... Nem vagyok vegetariánus, mert a Children Of God-turné kelet-európai részén nagyon beteg voltam tüdőgyulladással.
– I think you are a vegetarian. When did you last eat meat?
– I have told this story in: Angry Women In Rock – Vol. 1 which is a book that has been out for a few years now... I have not been a vegetarian since I was very ill with pneumonia after the Children Of God tour through Eastern Europe.
– Mennyi időt töltesz zenehallgatással?
– Mostanában nagyon megválogatom, hogy mit hallgatok. Az új lemezem anyagát írom így most csak a sajátomat hallgatom.
– How much times do you spend listening to music?
– I am very selective now about what I listen to. I am in the process now of writing my new album and so I only listen to my own work.
– Ki a kedvenc klasszikus zeneszerződ?
– Évekig J.S. Bach volt... Mostanában jobban érdekel a közép-keleti zene és az olyan kortárs művészek munkája, mint Tricky és a Massive Attack...
– Who is your favourite classical composer?
– It was J.S. Bach for years... Lately I have been more interested in Middle Eastern music and the work of contemporary artists like Tricky and Massive Attack...
– Mi a kedvenc hangszered és miért az?
– Feltétlenül az emberi hang a kedvenc hangszerem. Mert mélyen az emberi test belsejéből fakad.
– What is your favourite instrument and why exactly that?
– The voice is definitely my favorite instrument. Because it comes from deep inside the human body.
– Fogsz még valaha olyan dalt írni és énekelni, mint az In My Garden és énekelni, mint a Warm?
– Ha az 'intim' stílust érted alatta... igen, mindenképpen. Az új lemez, amit hamarosan Izraelben veszek fel, teli lesz meglepetésekkel.
– Will you ever write and sing a song like 'In My Garden' and sing like 'Warm'?
– If you mean 'intimate' style... yes, most definitely. The cd I am working on to record soon in Israel will be full of surprises.
– Melyik a kedvenc európai városod és országod?
– Ez is változik. Nem láttam egész Európát így csak észrevételeket tudok mondani azokról a helyekről ahol tulajdonképpen megfordultam. Ljubljana, Szlovénia... Trondheim, Norvégia... Brüsszel, Belgium... Amszterdam, Hollandia... Koppenhága, Dánia... feltétlenül a kedvenc helyeim közé tartoznak.
– Which is your favourite European town and country?
– This also changes. I have not seen all of Europe so I can only offer observations about the places I have actually been. Ljubljana, Slovenia... Trondheim, Norway... Brussels, Belgium... Amsterdam, Holland... Copenhagen, Denmark... are definitely some of my very favorite places.
– Következő szólólemezed Izraelben kerül felvételre. Ha Magyarországról kapnál egy hasonló ajánlatot elfogadnád?
– Mindenképpen, feltétlenül!!! Yariv Malka, aki patrónusa az izraeli utamnak, állja a stúdióköltségeket, az utazásomat, a szállásomat... szóval ha van valaki Budapesten, aki hasonlóan bőkezű és van egy jó stúdiója az legyen szíves lépjen kapcsolatba velem!
– Your next solo album will be recorded in Israel. If you get a similar offer from Hungary would you accept that?
– Most Definitely!!!! Yariv Malka who is the patron and gentleman responsible for my Israeli trip is covering all the studio expenses and also my airfare and accomodations... so if there is someone in Budapest, etc. who will be this generous and has a good studio, please contact me!
– Mi az, ami boldoggá tesz és mi az, ami a leginkább elszomorít?
– „Boldoggá"????? ha ki vannak fizetve a számlák és étel kerül az asztalra! Szomszédos jóbarátok, hogy megosszák velem... „Szomorúvá"????? az ellentéte!
– What makes you feel happy and what makes you feel sad most?
– "Happy"????? the bills have been paid and there is food on the table! Good friends are nearby to share it with me... "Sad"????? the opposite!!!!
– Van olyan amit sosem kérdeztek tőled, de nagyon el szeretnéd mondani?
– Voltam valaha olyan depressziós, hogy megpróbáltam öngyilkosságot elkövetni és ha így van, megoldottam azt a konfliktust és hogyan csináltam?
– Is there anything you have been never asked, but you would like to tell very much?
– Have I ever been so depressed that I tried to commit suicide and if so, have I resolved that conflict and how did I do so??
– Hogyan, EZ a kérdés!
– How's THAT for a question!

Az Anhedoniac lemezboltokban nem kapható, csak postai úton vagy a Swans honlapjáról rendelhető meg...
Anhedoniac is not available in stores and can only be had through the po box or website...

www.thelivingjarboe.com
www.swans.pair.com

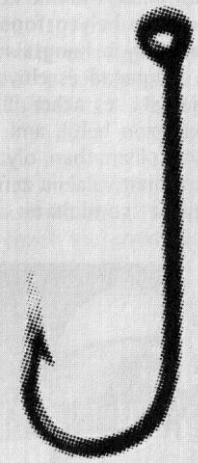

Az itt olvasható levelet Jarboe múlt év december 30-án tette közzé a Swans honlapján.
The original version of Jarboe's letter (release date December 30, 1998) you can read at the Swans' website. This is the Hungarian translation of it.

Néhány ok miatt ez a levél egy heggyé vált, amivel szembesülnöm kell és amit meg kell másznom.

Sok e-mailből tudom, hogy ez a levél már nagyon időszerű és egyben aggódva várt is. Ami az utóbbit illeti, meg vagyok hatva és köszönöm... Ami pedig az előbbit... igaz, hogy egy vad közép-keleti vírust szedtem össze, amihez az amerikai influenza elleni védőoltásomnak lövése sem volt. És egészen őszintén megmondva kimerült vagyok az utazástól – és ennek eredményeképp zombinak érzem magam... de ahogy egy jeruzsálemi jóbarát mondta, szükségem volt arra, hogy 'CSÖKKENTSEM A NYOMÁST...' Nagy idő... hát itt vagyok, hogy írjak nektek. Végül visszatérve a csatatérről – szó szerint és metaforikusan is – az a 'szent föld'. És az a meglátásom, hogy nem tudom megfelelően leírni nektek, egyrészt, az eufóriámat (ahogy lépkedek, a szemeim tele vannak szépséggel, a damaszkuszi kapu látványa... és ahogy tisztelettudóan és boldogan először lépek be a kapun muzulmán férfiak és tetőtől talpig felöltözött nők tömegén keresztül, az egyaránt meghitt és rejtélyes, amely a sok évvel ezelőtti arcokra emlékeztetett vissza – a legcsodálatosabbakra, melyeket valaha is láttam, ahogy a Szikladómba (más néven Omar-mecset) mennek, hogy imádkozzanak... az ösztönzéssel, a piac hangzavara, ahol a csipogó karóráktól a mézzel teletömött édességekig minden kapható, a mindenhol hallható arab zene, a lábatlan koldusok, a fejükön hosszú, fekete sálkendőt viselő öreg nők, akik olajbogyót árulnak, amit egy kosárban a szoknyájukon tartanak, miközben az ősi köveken ülnek... az otthon érzésének legfurcsább érzékelése, amit még a 19 éves, testhez álló szexis egyenruhát és nagy karabélyt viselő izraeli katonák – olyan CK-féle hadsereg, ha tudni akarjátok – jelenléte sem zavarja meg... akik elfoglalták a régi várost).... másrészt, hogy leírjam nektek az első kézből szerzett tapasztalatomat azzal a feszültséggel, haraggal és rasszizmussal kapcsolatban, ami alig leplezetten ott bujkál az izraeliek és a palesztí-

nok között... Egy kicsit arról, hogy ugyanakkor végül hogyan mutatkozott meg nekem személyesen. A lemez felvételeit egy Tel Aviv északi részében lévő közösség körében csináltam, de Jeruzsálemben, az arab negyedben is jártam, valamint Bethlehemet és Ramallaht (az Al-Matal kulturális központot, ahová felolvasásokra – angol nyelvű –, koncertekre, filmekre és kiállításokra jártam... és egy arab éjszakai klubba, ahol nincs alkohol és a legvadabb klub, ahol valaha is jártam – egy hihetetlen zenekarral és muzulmánok karizmatikus táncaival és énekeivel, míg mindenki vízipipát szív a teremben) is meglátogattam... a palesztin területen... megismertem néhány elbűvölő művészt és politikust. Néhányukat remélem meginterjúvolom majd a saját honlapomon/online magazinomban, melyet Tank (aki az Anhedoniac-oldalt is készítette) fog megtervezni és valamikor '99-ben fog elkészülni azzal az albummal együtt, melynek dalai ezúttal az atlantai Mother Crow stúdióban és Izraelben kerültek felvételre. Az album címe az lesz, hogy Disburden Disciple (Megszabadult tanítvány). A lemezem a felfedezésről, az újjászületésről és a benne lévő, velejáró összes lehetséges csalódásról és rögeszméről szól... már nem vagyok az anhedonia nevű betegség hatalmában, de még mindig kórházban, az intenzív osztályon vagyok, a 'mártíromság' átmeneti enyhülésének állapotában. És azzal a tudattal élek, hogy olyas valakivel lehettek kapcsolatban a lelketek legmélyéről, akivel nem élhettek együtt.

És még ebben a gyenge állapotban is, engedni akarom a kezeket, hogy elérjék – hogy megérintsék, ahogy tanítanak, hogy engedjem megtanulni szeretni magamat. Az album zenéje természetesen eklektikus... vannak jóval dallamosabb struktúrák, mint az Anhedoniacon. Még egy-két pillanatnyi poénkodás is van rajta, természetesen az „örökös" témáimmal megfertőzve. És egy-két helyen a teljesen 'női' énekhangom is visszatért... Még mindig érdekel a rock, a kísérleti, az atmoszférikus és performance elemeiből általam kihozott változat – és úgy vélem, hogy a Disburden Disciple zenéje jól utal erre az összeolvadásra.

Két éjszakával korábban mielőtt elhagytam Jeruzsálemet, egy klubban voltam látszólag kellemes atmoszféra közepette, amikor úgy tűnt, hogy egy izraeli gúnyolódó megjegyzést tett egy palesztinra. És akkor elszabadult a pokol. Sosem voltam olyan káoszban, mint az. Csak úgy tudom leírni, mint egy görgeteget, mint egy földrengést, mint egy kitörő vulkánt, amint üveget okád a ragályos erőszak áthatolhatatlanul erősödő harsogásának közepette. Amikor felfogtam, hogy mi történik, az asztalom alá buktam és a falnak fordultam, hagytam, hogy 'jöjjön aminek jönnie kell'. Azt gondoltam, hogy ezen a helyen fogok meghalni. Azt gondoltam, hogy a hangtalan harag háborgó hulláma megragad és elnyel. Beverhették volna a fejemet... és akkor hirtelen csend lett. Csend a káoszon belül, ami körülvett és teljesen egy olyan pillanatban, olyan tisztaságban voltam, mint amit valaki a zenében vagy a szexben érezhet. Azt gondoltam: „ilyen lehet a halál..." és nem féltem.

T. Paris fotózta képek Izraelben

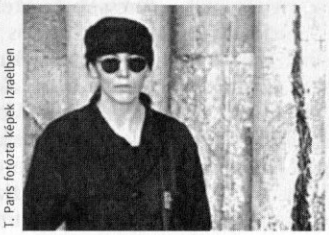
Photos taken by T. Paris in Israel

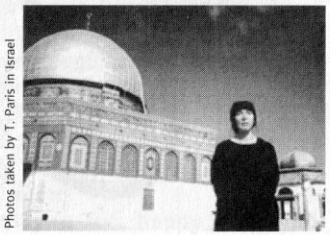

...Aztán egy érintés a vállon és hirtelen minden hangos lett és az örvénylés ismét lehúzott. A hátsó terem ajtaján kifutottam a bár elülső részébe, mely a klub kijáratához vezetett. Miközben megpróbáltam elmenekülni, férfiak rohantak be, hogy csatlakozzanak a verekedéshez és leütötttek és a padlóra zuhantam. Felkeltem és megpróbáltam újra kirohanni, amikor egy levegőben szálló szék hátba talált és a bárpulthoz vágott. Az ütés olyan erős volt, hogy eltörött az orrnyeregcsontom. Amikor kikerültem teli voltam adrenalinnal és ziháltam. Figyeltem, ahogy az utcán keresztül feltűntek a katonai és rendőri járművek, leparkolnak a vérrel szennyezett járdán...

Így most plasztikai műtéttel állok szemben, mivel az orrjáratim belső sérülés következtében elzáródtak. Ennek eredményeképp nagy fájdalmaim vannak és azon vagyok, hogy előteremtsem az operációhoz szükséges pénzt... „hogy lélegezhessek". Ha tudtok segíteni, köszönöm.

Egy pillanatig sem bántam meg azt a 6 hetet, amit izraeli és palesztin területen töltöttem.
És nyitva vannak a szemeim.
És hadd beszéljen a zene.
És hadd mondják a képek szavak ezreit.

Az, hogy kapcsolatban vagytok velem nagyon értékes számomra. Megpróbálok elérhető lenni. Néha többször, mint máskor, annak következtében, ahogy a dolgok mennek, tekintettel a postai árurendelésekre stb., amelyekkel én foglalkozom. Fontos, hogy tudjátok, hogy Michael és én nagyra becsüljük a zenénk iránti érdeklődéseteket és nagylelkűségeteket, hogy támogatjátok projekteinket közvetlenül a Swans honlapjáról és máshol történő vásárlásaitokkal.

És végül, de nem utolsósorban nyilvánosan is meg akarom köszönni Bishopnak a Swans honlapján végzett kitűnő munkáját.

Szeretettel:

X jarboe

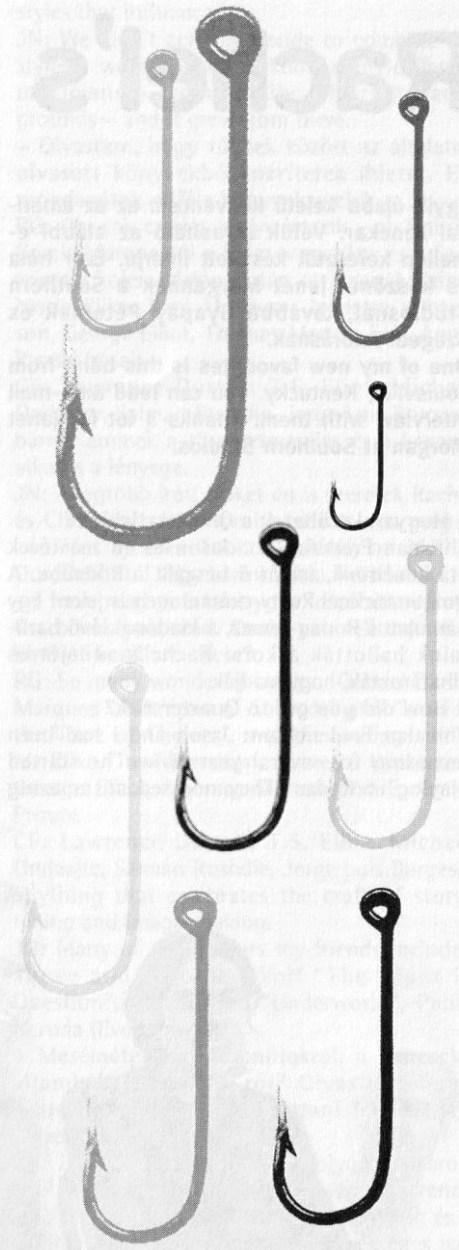

Jarboe 2000-ben turnét tervez, melynek során feltett szándéka, hogy Budapesten is fellépjen.

Rachel's

Egyik újabb keletű kedvencem ez az amerikai zenekar. Velük olvasható az alábbi e-mailen keresztül készített interjú. Ezer hála és köszönet Janet Morgannek a Southern Studiosnál, továbbá Gyapay Péternek és Szegedi Andrásnak.
One of my new favourites is this band from Louisville, Kentucky. You can read an e-mail interview with them. Thanks a lot for Janet Morgan at Southern Studios.

– Hogyan kerültetek a Quarterstickhez?
Christian Frederickson: Jason és én már évek óta zenéltünk, mikor ő beszállt a Rodanbe. A Quarterstickné Rusty címmel meg is jelent egy bámulatos Rodan-lemez, a kiadónál lévő barátaink hallották a korai Rachel's zenéjét és elhatározták, hogy kiadják.
– How did you get to Quarterstick?
Christian Frederickson: Jason and I had been recording for several years when he started playing in Rodan. They released an amazing record called Rusty on Quarterstick, and our friends at the label heard the early Rachel's music and decided to put it out.
– Szerintetek mennyire illetek bele a Quarterstick profiljába?
CF: Tekintve, hogy a Quarterstick-nek az a profilja, hogy „azt adják ki, ami tetszik nekik", úgy vélem, hogy nagyon is beleillünk.
– How do you think you fit into the profile of Quarterstick?
CF: Since the only profile Quarterstick has is "music they like", I think we fit in quite well.
– A kiadón kívül van bármi közötök a rockzenéhez?
Rachel Grimes: Valaha basszusoztam a Hula Hoopban. Sok rockkoncertre járok. És mindig változatos zenéket hallgatok, melyekben így vagy úgy benne van a „rock", mint pl. PJ Harvey, a Yo La Tengo, Björk vagy a Fugazi.
Jason Noble: Legközelebbi barátaink többsége rockzenekarokban játszik – a rock egyszerűen körülveszi az életünket. Egymásnál lakunk mikor utazunk. A June Of 44 egyik tagjával,

Jeff Muellerrel és Kyle Crabtree-vel együtt játszom a Shipping News nevű zenekarban. Ez kifejezetten egy rockzenekar.
– Do you have anything to do with rock music besides your label?
Rachel Grimes: I used to play bass with Hula Hoop. I go to a lot of rock shows. And I am always listening to a variety of music that includes "rock", such as PJ Harvey, Yo La Tengo, Björk, and Fugazi.
Jason Noble: Most of our closest friends are in rock bands – it surrounds our lives. We stay in each others homes when we travel. I play in another band with Jeff Mueller (from June of 44) and Kyle Crabtree called "Shipping News". It's definitely a rock band.
– Befogad benneteket a kortárs művészet világa? Oda tartoztok egyáltalán?
RG: A vizuális elemek mindig szerepet kaptak lemezeink külső megjelenésében és élő fellépéseink során is, így sok vizuális művészt és embert vonzunk, akik nagyra becsülik a vizuális művészetet.
– Are you received into the contemporary art world? Do you belong there at all?
RG: We have always incorporated visual elements into our album packaging and our live shows, so we have attracted many visual artists and people who appreciate visual art.
– Mit jelent számotokra a post-rock címke?
RG: Nem szeretem túlságosan a stilisztikai szakszókincset.
CF: Ez nem egy dolgot jelent... ez egy nonszensz szó, mint a spragglethrokken
– What does the label, 'post-rock' mean to you?
RG: I am not too fond of stylistic terminology.
CF: It doesn't mean a thing... it's a nonsense word like spragglethrokken.
– Honnan jött az ötlet a klaszikus és a rockzene összeeresztésére?
RG: Számunkra természetes volt kombinálni mindazon eltérő stílusok hangszereit és technikáit, melyek hatottak ránk.
JN: Tulajdonképpen nem határoztuk el, hogy kombináljuk a stílusokat. Történetesen sok különféle zenészt ismerünk – akik teljesen eltérő háttérrel rendelkeznek – és ebből indult ki minden.
– How did you find the idea to mix classical and rock music?
RG: It was natural for us to combine instruments and techniques from all of the different styles that influenced us.
JN: We didn't actually decide to combine the styles – we happened to know many different musicians – from totally different backgrounds – and it grew from there.
– Olvastam, hogy többek között az általatok olvasott könyvekből merítetek ihletet. Elmondanátok miféle könyvek ezek?
RG: Oly sok csodás könyv létezik... pl. Gabriel Garcia Marqueztől a Száz év magány és a Szerelem a kolera idején, aztán ott vannak Rainer Maria Rilke, Toni Morrison, Jeanette Winterson, George Elliot, Thomas Merton és E. Annie Proulx írásai.
CF: Lawrence Durrell, T.S. Eliot, Michael Ondaajte, Salman Rushdie, Jorge Luis Borges... bármi, aminek a történetmesélés és a képzetalkotás a lényege.
JN: A legtöbb írót, akiket én is szeretek Rachel és Christian már felsorolta, de ott van még A kérdéses éjszaka Tobias Wolftól, az Alvilág Don Delillótól vagy bármi Pablo Nerudától.
– I have read you take your inspiration from the books you read. Could you tell me what kind of book are these?
RG: So many wonderful books... Gabriel Garcia Marquez "100 Years of Solitude" and "Love in the Time of Cholera", and the writings of R. M. Rilke, Toni Morrison, Jeanette Winterson, George Elliot, Thomas Merton and E. Annie Proulx.
CF: Lawrence Durrell, T.S. Eliot, Michael Ondaajte, Salman Rushdie, Jorge Luis Borges... anything that celebrates the craft of storytelling and image-making.
JN: Many of the authors my friends included above and... Tobias Wolf "The Night in Question", Don Delillo "Underworld", Pablo Neruda (Everything)...
– Mesélnétek az otthonotokról, a Kentucky állambeli Louisville-ről? Olvastam, hogy drámainak tartjátok az ottani légkört. Ez miben nyilvánul meg?
RG: Louisville egy „50 éves folyóparti város, ahol mindenféle időjárás lehetséges, a rendkívüli hőségtől és nedvességtől a fagyásig és a hóviharokig." Aztán sok a tiszta, kék eges napok száma is, amit a virágok, madarak és hatalmas fák jelenléte emel ki. Mindegyik évszaknak megvan a maga drámai szépsége. A város számos nyilvános parkkal is rendelkezik.. Úgy vélem az, hogy sok természeti elem, mint az ég, a víz és a növények, vesz körül az köny-

nyebbé teszi, hogy olyan zenét alkoss, mely nyugodt és higgadt.
CF: Csak másfél éve élek itt, de szeretem a mennydörgést és a villámlást, és gyűlölöm és félek a nyári nedvességtől.
JN: Egy itteni, amerikai megfogalmazás szerint KENTUCKY „sötét, véres föld" – nekem tetszik ez!

– Tell me, about your home, Lousville, Kentucky, please! I have read you find its atmosphere dramatic. How does it manifest itself?

RG: Louisville is a "50 year old river town that has every kind of weather possible from extreme heat and humidity to freezing ice and snow storms." We also have very many clear, blue-sky days that are accentuated by flowers, birds, and huge green trees. Each season offers its own dramatic beauty. We have many public parks as well. I think that being surrounded by many natural elements like sky, water and plant life makes it easier to create music that is settled and patient.
CF: I've only lived here for a year and a half, but I love the thunder and lightning, and hate and fear the summer humidity.
JN: One Native American defintiton of the word KENTUCKY is "dark, bloody ground" – I like that!

– A Rachel's zenéje számomra nagyon szép, de egyben nagyon szomorú is. Ti magatok milyennek találjátok a zenéteket?

CF: Többek közt azért játszunk instrumentálisan, mert így nem kell a szöveggel foglalkoznunk és a zenét hallva így mindenkinek a saját érzései kelnek életre.

– Rachel's' music is very beautiful, but also at the same time very sad for me. What is your music like in your opinion?

CF: One of our favorite things about playing instrumental music is that the stories aren't set, so everybody gets to have their own feelings about the sounds we make.

– Ki a kedvenc klasszikus zeneszerzőtök?

CF: Lehetetlen egy zeneszerzőt kiválasztani, mint egyetlen kedvencet... akiket mostanában hallgatok: Bach, Beethoven, Bryars, Schnittke, Penderecki, Bartók, John Tavener, Rebecca Clarke, Debussy, Faure...

– Who is your favourite classical composer?

CF: It's impossible to choose one composer as the one and only favorite... composers I've been listening to lately are Bach, Beethoven, Bryars, Schnittke, Penderecki, Bartók, John Tavener, Rebecca Clarke, Debussy, Faure...

– Milyenek a Rachel's rajongói? Általában kik vásárolnak Rachel's-lemezeket?

CF: Úgy vélem a rajongóink olyanok, akik nagyra becsülik a nyugalmat és az egyedüllétet, amit mi egyre inkább egy kaotikus és zajos világ formájában kínálunk fel.

– What are your fans like? What kind of people usuallly buy records by Rachel's?

CF: I think our fans are people who appreciate the calm and solitude that we offer in an increasingly chaotic and noise-filled world.

– Lemezeitek mind bakeliten, mind CD-n megjelennek. Számotokra melyik a szimpatikusabb, az LP vagy a CD?

CF: A CD használata a legtöbbször egyszerűbb számomra, de kézben tartani egy vinylt olyan érzést ad, hogy valóban készítettünk egy lemezt.

– Your records release both on vinyl and CD. Which is more pleasant for you, the LP or the CD?

CF: CDs are easier for me to use most of the time, but holding a piece of vinyl makes me feel like we've really made a record.

– Bob Weston milyen szerepet tölt be a zenekarban? Nem voltak gondjaitok abból, hogy mások szemében a Rachel's a „Shellac basszer másik bandája"? Egyáltalán, felmerül ez szerintetek másokban?

CF: Nem hinném, hogy bármi okból kifolyólag bárki szemében, mint Bob projektje jelennénk meg. Ő veszi fel és keveri ki a lemezeinket, a turnékon biztosítja a jó megszólalást, valamint basszuson és trombitán játszik a zenekarban.

– Tell me about the role Bob Weston plays in the band, please! Have you ever had any problems from being presented as "the Shellac guy's other band"? Have you ever been presented like this? Does it come to the people's mind at all?

CF: We can't think of a single occasion that we've been referred to as Bob's side project. He records and mixes our albums, does live sound when we tour, and plays electric bass and trumpet with us.

– Miért Egon Schiele alakját örökítettétek meg 1996-ban?

RG: Egon Schiele mindig is kedvenc művészem volt. Eredetileg felkértek, hogy írjak zenét egy élő színházi és táncprodukcióhoz, mely az ő élettörténetét meséli el. Nem sokkal a produkció után elhatároztuk, hogy rögzítjük a zenét, mint egy új Rachel's-albumot.

– Why did you choose Egon Schiele to raise a monument to his memory in 1996?

RG: Egon Schiele has always been a favorite artist of mine. Originally, I was asked to produce music for a live theater and dance production that told the story of his life. Shortly after the production, we decided to record the music as a Rachel's album.

– Jártatok már Bécsben? Akárcsak turistaként is?

RG: Nem, még sosem voltam ott, de szeretnék eljutni.

– Have you ever been to Vienna? The same as tourist, too?

RG: No, I have never been but would love to experience it.

– Élőben mennyire jellemző rátok az improvizáció, a spontanenitás?

RG: Jellemző ránk a dolog, a dalainknak olyan szerkezete van, hogy mindegyik zenésznek kellő szabadságot ad az improvizációhoz. Néhány dal aránylag úgyanúgy szólal meg estéről estére, míg más dalok drasztikusan megváltozhatnak ha valamelyikünk úgy akarja. Vannak olyan dalaink is, melyek folyamatosan fejlődnek, ahogy újra és újra eljátsszuk őket.

– How far the improvisation, the spontaenity is typical of you during the live performances?

RG: Typically, we have structures for our songs which give each player some freedom to improvise. Some songs sound relatively the same each night while others may change drastically according to the direction of a particular player. We also have songs that have continued to evolve as we continue to perform them.

– Tudom, hogy nem a zenélésből éltek. Hogyan jön össze egy-egy turné?

RG: Mióta mindannyiunknak van más munkája nehéz 10 embert egy időben összeszedni, de évente 6-8 hetet sikerül turnéznunk.

– I know you don't earn your living by making music. How do you work a tour out?

RG: It is difficult to get 10 people together to tour since we all have other jobs, but we do manage to tour 6-8 weeks a year.

– Legutóbbi albumotok címe Selenography? Miért választottátok ezt? Mit fejez ki?

RG: A szelenográfia (holdtan) a hold felszínének és valamennyi jellemzőjének a tanulmányozása. Úgy éreztük, hogy ez a dalgyűjtemény az esti időszakra utal, melyet mi a Holddal és annak lágy fényével kapcsolunk össze. A képeken is, melyeket a borítóhoz használtunk, megtalálható a Föld és a Hold kettősségének felfedezése és hogy mind hangulatban, mind a felületi jellemzőiket tekintve hasonlítanak egymásra.

– Your last album's title is 'Selenography' Why did you choose it? What does it express?

RG: Selenography is the study of the surface of the moon and all of its characteristics. We felt that this collection of songs made references to the evening time, which we associate with the moon and its soft light. In the photos used in the packaging there is also an exploration of the dualism of the earth and moon and how often they resemble each other, both in mood and in surface characteristics.

– Hány példányban kel egy-egy lemezetek?

RG: Többet vesznek meg, mint amennyit valaha is vártunk.

– How many copies are sold of your albums?

RG: More than we ever would have expected.

– Hol vagytok „népszerűbbek", Amerikában vagy Európában?

RG: Úgy látjuk, hogy az Államokban több lemezt adunk el, de nagy örömünkre és meglepetésünkre egész Európában rendkívül fogékony és nagyszámú közönségünk van.

– Where are you "more popular", in the USA or Europe?

RG: We seem to sell more records in the US but we have had terrifically responsive and large audiences all over Europe, much to our joy and amazement.

Rachel's diszkográfia:
Handwriting LP/CD '95
Music For Egon Schiele LP/CD '96
The Sea And The Bells 2LP CD '96
Selenography 2LP/CD '99

Shellac

Kipróbált, sokat tapasztalt zenészek alkotják ezt az amerikai triót, mely a rock- és/vagy gitárzenét tekintve az egyik legfontosabb és legjobb zenekar számomra. Persze csak a Jesus Lizard után...

Robert Spurr „Westy", „Rusty", „Robbie", Bob", „Kitten", „Furball" Weston IV basszusgitáros korábban a bostoni Volcano Suns (New England elsőrendű post-punk party zenekarának tartották őket) és a The Garfield Cadets (világbajnok dob- és kürtzenekar) tagja volt. Todd Stanford Trainer dobos a Breaking Circusban játszott annak fénykorában és most a Shellac mellett két zenekarban is tevékenykedik, a Brick Layer Cake gitáros-énekese és a Rifle Sport dobosa. És hát ugye Steve Albini gitáros-énekes, akit bemutatni nem nagyon kell, de azért a rend kedvéért: egykoron a Big Black és a Rapeman tagjaként tette a dolgát.

A Shellac tagjai elkötelezettek munkájuk mellett, a zenélés csak utána következik. Todd Trainer egy nagy áruház és szállítmányozó cég igazgatója, Bob Weston és Steve Albini pedig elismert és keresett hangmérnökök nagyon nagyon sűrű beosztással, szinte zenekarról zenekarra, stúdióról stúdióra járnak. Ezen okok miatt a turnézás nem egy egyszerű dolog számukra. A „mókuskerékből" egyeztetések után maximum egyhetes intervallumokra bírnak kiszakadni. Legutóbb pl. május végén-június elején jártak Londonban, Amszterdamban és még néhány más nyugat-európai városban. Számukra a zenekar nem létfontosságú dolog, nem abból élnek, nem akarnak úgymond karriert csinálni a Shellac révén. A Shellac amolyan hobbi zenekarként működik. Éppen ezért a saját útjukat járhatják. *„Soha nem csináltunk semmit, ami kiszolgálta volna bárki elvárásait, legyen az akár valaki egy lemeztársaságnál vagy valami „megmondó ember" vagy egy rajongó. Azt tesszük, amiről ösztönösen tudjuk, hogy jó. Ez könnyebb, minthogy azt tegyük, amit az emberek elvárnak tőlünk."*

Első albumuk, a Shellac At Action Park CD- és kazettaváltozata közel 6 héttel követte a vinylmegjelenést, ami jelzésértékűnek is tekinthető. Steve Albini megrögzött vinylhívő hírében áll, aki a CD-t és a digitális technikát ki nem állhatja. Ennek tükrében viszont számomra meglepő, hogy nagylemezeik CD-n is megjelentek. Az eredeti terv mindkét esetben az volt, hogy csak vinylen. Arra azért kíváncsi lennék, hogy a Touch & Go mivel vette rá Albinit a CD-n is való megjelentetésre. Az LP-változatok egyébként speciális audofil nyomásban jöttek ki, a klasszikus standardoknak megfelelően legyártva, 177 g súlyú (vékony, de nem hajlékony), szűz és természetesen fekete bakelitből, analóg módon maszterizálva. És a Terraform borítójára ragasztott matrica szerint az LP- és a CD-változatnak egy az ára... Eddig, mindent beleszámolva (kislemezek, albumok) 10 hanghordozója jelent meg a zenekarnak, melyekből promóciós példány nem volt, egy darab sem. Steve Albini ugyanis nem hisz a dologban. Ha valamelyik újságíró olyan nagyon Shellac-lemezről akar írni hát vegyen egyet. Emiatt aztán nem sűrűn lehet találkozni Shellac-lemezkritikákkal. Nem látok bele a zeneipar működésébe (mondjuk azok alapján, amiket hallok nem is nagyon akarok), de manapság, mikor annyi a lemez, mint csillag az égen, szerintem sok múlhat a promóció milyenségén egy zenekar, egy lemez sikerét illetően. Egy Steve Albini mondjuk megteheti, hogy azt mondja, nincs egy darab promóciós példány sem... de hát nem mindenki Steve Albini! Akiket meg igazából érdekel a dolog, azok így is úgy is megveszik az adott lemezt.

Amellett, hogy Albini nem hisz a promócióban az is hozzájárult ehhez a magatartáshoz, hogy állandóan lemezekkel bombázzák, egyfolytában lemezeket tolnak az orra alá, amit visszataszítónak talál. Ezért is döntött úgy, hogy a saját zenekarában másképp csinálja majd a dolgokat. A lemezek beszéljenek magukért, nincsenek reklámozva, nincs promóció, igyekeznek jó koncerteket adni, teszik a dolgukat, de nem nyomulnak minden áron, mindenen és mindenkin keresztül. Akihez eljut eljut, akihez nem nem.

És Steve Albini akármilyen hírességgekkel (legyen az akár Jimmy Page és Robert Plant) dolgozik is együtt, nem tekinti magát a zeneipar részének. A hobbizenészek undergroundja részének vallja magát, aki társadalmi és szakmai szinten hangmérnök – és NEM producer – és akinek nem sok köze van a mainstream társadalmi és politikai világához.

1998-as írországi turnéjuk során a belfasti koncerten Albini gitárján elszakadt a húr, míg ő a cserével bíbelődött Bob Weston basszusgitáros egy gyors kérdezz feleleket rögtönzött a vállalkozó kedvű közönség tagjaival. Ez olvasható az alábbiakban.

Q&A I

Van valakinek kérdése? Legyetek szívesek emeljétek fel a kezeteket és amerikai kiejtéssel kérdezzetek. Igen, te ott. Mi a kérdésed? **Hogy lettél ilyen dagadt?** Sokat eszem. Sok milkshake-et, csokis csipszet, jégkrémet... **Játsszátok ma este a Kerosene-t?** Ez több, mint kérés, erre nem válaszolok. Igen, te jössz. **Szeretitek a Busht?** (megjegyzés: a közönség soraiban ott a volt a Bush egyik tagja a No Doubt énekesnőjével) Mi nagyon nagyon szeretjük a Busht. **Kellenének Indiának nukleáris fegyverek?** Azt hiszem ez a kérdés nem igazán idevaló, nem gondolod. Igen, te ott. Hogy? **Csináltok Discharge-feldolgozásokat?** A régi zenekarom csinált Discharge-feldolgozásokat, de mi nem. Te már kérdeztél, úgyhogy neked mára ennyi. Igazán sajnálom. Igen, te jössz. Hogy? Mi van? **Ki nyeri a vb-t?** Lehetséges, hogy Chile. Igen, te ott. Te már kérdeztél. Fejezd be. Igen, te jössz. Hogy? **Ha egy amerikai cégnek dolgoznátok balféknek kellene éreznetek magatokat?** Igen. Egyéb kérdés? **Előadjátok a Kerosene-t vagy ilyesmit?** Mit gondolsz. Úgy véled, hogy kellene. Óh, akkor talán igen. Igen, te ott. **Szponzorál benneteket a Converse?** Nem. Mindannyian vagy 20 éve hordunk Converse cipőt. Igen, te jössz. **Kommunista vagy?** Nem. Hogy? **Miért nem ugrál senki sem?** Azért, mert okosak. Ez nem egy hardcore zenekar, pajtás. Ez egy hard rock zenekar. Te sem mászol színpadra AC/DC-re. Emellett senki sem akarja, hogy belelépjenek az arcába, igaz? A legközelebbi húrszakadásnál ismét lesz kérdezz felelek.

Q&A II

Rendben, egyéb kérdés? Igen, te ott. Mit akarsz? Mi a kérdésed? **Melyik a leggyorsabb állat a Földön?** A gepárd? Igen, te jössz. Hogy? Hangosabban, hangosabban. **Mr. Albini kevésbé agresszív dalokat írna, ha nem a derekára szíjazva viselné a gitárját?** Nem ő írja a dalokat. Igen, te ott. **Mit olvasol a budin?** A tökfej című könyvet. (A tökfejet vagy... Az Economistot – Albini) Az Economist igazán jó, amikor a slozin vagy. (Mert ha össze vagy zavarodva ez segít rajtad. Ha meg rendben vagy, akkor nem érzed magad úgy, mint egy bolond, aki fél óráig olvas egy hasábot – Albini) Vagy a Beer Friendet. Igen, te ott. Sajnálom. **Miért van ilyen nagy szünet?** Nem értem mit jelent ez. Igen, te jössz. **Szereted Bill Clintont?** A Bill Clinton-kérdésre később válaszolok.

Q&A III

Emberek, rossz híreim vannak a Kerosene-nel kapcsolatban – kb. 10 évet késztetek. Igazán sajnálom. Egyéb kérdés? Igen, uram. **AC/DC vagy ZZ Top?** Nem tudom, hogy tudok-e válaszolni erre. (Albinivel tárgyal.) A-tól Z-ig, mindegyiket szeretjük. Rendben, te ott. **George Castansa vagy Kramer?** Azt hiszem Castansa. Rendben, igen, te jössz. **Hányszor kérik, hogy játsszatok Big Black-számokat?** Közel sem elégszer. Igen, hogy? **Lelőnétek az Iron Maident?** Nem, nem egy másodperc alatt. Soha, soha, soha. Hogy? **Szeretnétek**

egy kis kokaint? Kaphatnék a tiétekből? Félre vagy informálva, sajnálom. Igen, te ott. **Visszajöttök Belfastba?** Biztosan. Igen, te jössz. Hangosabban. ?????? Hogy? Hangosabban. Nem hallom mit mondasz. **Hány város van Amerikában, amit Springfieldnek hívnak?** Minden államnak van Springfieldje, így tehát 50 van belőle. Te ott hátul. **Tudtok bármit is Kenny Rogerstől?** Nem, kivéve a sült csirkét, ez erről szól. **Fáradt vagy azoktól, akik kérdeznek?** Nem, azért élek. És te ott felül. **Honnan van a dauerod?** A mamámtól, azt hiszem.

Twilight Circus Dub Sound System

Aki ott volt A Lyukban április 27-én az láthatta-hallhatta, amint a Legendary Pink Dots dobosa és basszusgitárosa, Ryan Moore az általa működtett Twilight Circus Dub Sound Systemmel az előzenekar szerepét is betöltötte, és nem is akárhogy. Ryan a színpadon a szó legteljesebb értelmében előadta magát, egy igaz zenebohóc volt, aki pl. csillagszórót tett basszusgitárja húrjai közé, „boát" a nyaka köré, táncolt, ugrált és zenélt a színpadon.

Ryan Moore Vancouverben, multikulturális, amolyan hippi-környezetben született és nőtt fel. Évente legalább egyszer még ma is meglátogatja édesanyját, aki hatalmas, biorépából (amit ő termeszt) készített felfújttal kényezteti fiacskáját. Azt mondja, hogy ennek a biorépának köszönheti, hogy még mindig olyan jó a látása.

Bob Marley Natty Dread című lemezét elsődleges hatásának tekinti. „Amikor először hallottam, kb. 1981-ben, az nagyon fontos volt, mert akkor vettem először basszusgitárt a kezembe. Tulajdonképpen anyám egyik barátjától kaptam a lemezt és eltartott egy ideig míg feltettem és meghallgattam, de amikor megtettem teljesen megőrültem a hangzástól. Azonnal Aston 'Family Man' Barrett tanítványa lettem és egyfolytában a lemezt hallgattam, hogy az összes basszusrészt megtanuljam. Ez teljesen egy olyan reakció volt, hogy 'ahhh, ez az én zeném!' Egy klasszikus lemez – azt hiszem 3 vagy 4 példányt is elkoptattam. Minden értelemben teljesen tökéletes."

Évekig a Nettwerk Records házi zenésze volt, mint dobos, ütős, basszusgitáros stb, a dance-től kezdve a folkon, az industrialon át a rockig mindenféle zenekarnak besegített a stúdióban. „Ebben a helyzetben az embernek meg kell tanulnia zenei kaméleonná válni, autentikusan játszani a különböző zenei műfajokban, zeneileg megosztott személyiséggé válni, mely határozottan befolyásolta azt, hogy össze tudok kapcsolni látszólag olyan össze nem függő projekteket, mint a Twilight Circus és a Pink Dots. Mindenféle zenét szeretek és nem érzem magam bezárva egy bizonyos stílusba."

A Pink Dotsszal 1991-ben Vancouverben Cevin Key (Most lehet, hogy sokan megborulnak, de Cevin Key szintén nagy Jamaica-őrült!!! Ennek köszönhetően kezdődött kettejük kapcsolata.) révén, a Last Man To Fly című Tear Garden-lemez felvételei közepette ismerkedett meg, korábban egyébként még sosem hallotta a zenéjüket. Szükségük volt valakire, aki élőben feljátszik ezt-azt. Közben elhívták egy másik lemez felvételeihez, de szóltak a Pink Dots gitárosának, Martijn De Kleernek, hogy Ryant érdekelné, hogy egy zenekarban basszusgitáros legyen. Néhány héttel később a zenekar áthívta Hollandiába egy kis közös zenélésre. Akkoriban szükségét érezte, hogy egy időre „elmeneküljön" Vancouverből, így kapóra jött a Pink Dots ajánlata, repülőre ült és irány Hollandia. Érkezését követő nap már stúdióba is vonultak, a többi pedig, ahogy azt mondani szokás, már történelem. 1991 óta teljes jogú tagja a zenekarnak, a dalok megírásában, hangszerelésében, felvételében stb. a legteljesebb mértékben részt vesz.

A Twilight Circust 1995-ben indította el, ez kb. 15 év munkájának, tanulásának és tervezésének eredménye, különböző okok miatt ennyi ideg tartott míg összeállt a dolog.

A Twilight Circus név keletkezése: egyszer késő éjjel a vancouveri Miller Block stúdióban kevert és a helyiségben alig volt oxigén. Kis idő múlva az oxigénhiány miatt félhallucinációs állapotba került és hangokat hallott kintről. A Twilight Circus erre a kissé hibbant állapotra utal – egyfajta hajnali cirkusz az agyban.

Az eredeti Twilight Circus névhez a Download 1996-os világturnéja után tette hozzá a (Dub) Sound System toldalékot, alapjában véve azért, hogy ne zavarodjanak össze a koncertlátogatók, „tudod így az emberek nem trapézmutatványokat és balett-táncos elefántokat várnak."

Az M Records – a Twilight Circus-lemezek kiadója – Ryan Moore kezében van, mely mint egy platform létezik, hogy megjelentesse a saját zenéjét. „Alapjában véve egyáltalán nem érdekel, hogy másokkal dolgozzak, még ha jó is a zene. A saját anyagaimnak a kiadása sok időt elvesz onnan, ahol a legszívesebben vagyok – a stúdióban. Igazából csak az érdekel, hogy a saját produkcióimat rászabadítsam a világra és a legkevésbé sincsenek kiadó főnöki törekvéseim!"

Ryan mindig is rendhagyó külalakot akart a lemezeinek, „...mert a legtöbb lemeznek olyan tömegtermék kinézete van, különösen a CD-knek", ezért a Twilight Circus-CD-k számozottak, aláírtak és egyik-másik egyedi, kézzel, zsírkrétával rajzolt borítóval rendelkezik. „Amennyire csak lehetséges ezt a jövőben is folytatni akarom. Nagyon tetszik, hogy az emberek otthon ülnek ezzel a tárggyal, ezzel a Twilight Circus-CD-vel és azt gondolják, 'ejha, milyen jó – teljesen személyes ez a dolog.'"

Munkamódszeréről...

„Szinte mindig egy dobsávval vagy looppal kezdek és onnan építkezem tovább – basszus, kórusok, dallamok hozzáadásával. Sosincs előre kialakított véleményem, hogy honnan hová – inkább úgy dolgozom, mint egy festő: itt egy kicsit hozzáteszek, ott egy kicsit elveszek... ez egy valódi hangkollázs. Az alapötlet az, hogy elegendő elemet gyűjtsek össze, amikkel dolgozni tudok majd a keverés során – vagyis ahol az igazi móka kezdődik. Az alkotói tevékenység mindkét zenekar esetében nagyon hasonló – kreatívnak és rögtönzőnek lenni – 'találni' egy jó dal dalt és a stúdiót, mint dalíró eszközt használni. Az a küldetésünk, hogy a hallgató agyát intergalaktikus utazásra küldjük."

„Keverés közben improvizálok és a stúdiót hangszerként használom, ebben az értelemben hasonló a munkamódszerem az olyan klasszikusokéhoz, mint pl. King Tubby, The Scientist, Lee Scratch Perry vagy Adrian Sherwood. A legnagyobb különbség az, hogy valamennyi hangszeres részt én magam veszem fel és keverem, ellenben az eredeti dub úttörők kizárólag, mint hangmérnökök dolgoztak, a zenészek által már feljátszott instrumentális részeket keverték. A dub valóban az eredeti remix zene, melyben a tényleges keverés épp olyan fontos, mint a zenész – a keverőasztal és a stúdió hangszerré válik a hangmérnökök kezében, a mesterszalagon lévő egyes sávok ki-bemozognak a keverés során vagy megváltoztatva a dal egy teljesen új verzióját hozzák létre."

„King Tubby hagyománya az improvizálás – a keverőasztalon és a stúdióberendezésen úgy játssz, mint egy hangszeren, engedd, hogy forogjon a szalag és kövesd az intuíciódat. Így, ebben az összefüggésben a hozzáállásom nagyon hasonló pl. King Tubbyéhoz – van egy mesterszalagom, amin valamennyi hangszer és zenei rész rajta van, melyek alapjában véve olyanok, mint építőkockák vagy durva darabok a keveréshez – a keverés a minden, vagyis ahol a valódi varázslat megtörténik számomra. A kész dalok, melyeket a lemezeken hallasz, alapjában véve a keverőasztalon voltak 'megformázva' a hangulattól függően, ami a stúdióban volt abban a bizonyos pillanatban. Mindig meglepődöm, hogy mi történik, amikor elindul a szalag és a hangerőszabályzók feltolódnak – mintha nem is én, hanem egyszerűen maguk a számok csinálnák az egészet."

„Egyáltalán nincsenek előre kialakult nézeteim arról, hogy egy számnak milyennek kell

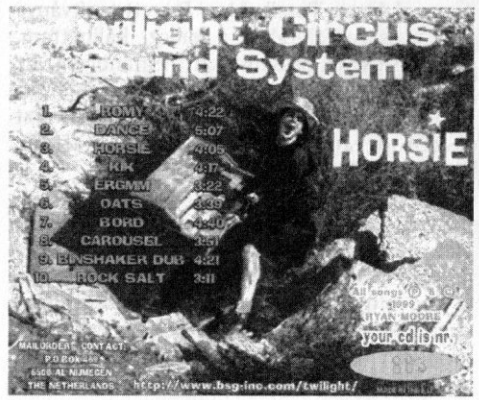

lennie – csak belemerülök a dubzónába és elkezdek játszani a szám részeivel mialatt minden gombot szemmel tartok. A lemezhez természetesen azt a mixet választom ki, melyben a legtöbb varázslat van, amely rendszerint magától értetődő a keverés idején. Ha ma bemennék a stúdióba és a Dub Plate Selection valamennyi számát újra felvenném, akkor teljesen másképp szólna, mint amit most hallasz rajta. A dubbal a dolgok a folyamatos áramlás állapotában vannak – bármi lehetséges, a tér és az idő ki van terjesztve."

A dubról...

„Kb. 1981-ben, mikor elkezdtem basszusozni tanulni összeakadtam néhány szomszéd sráccal, akiket szintén érdekelt a reggae és a dub. Egyiküknek volt néhány Augustus Pablo- és Israel Vibration-dubszáma kazettára felvéve, melyek nekem nagyon bejöttek. A helyi egyetemi rádió adásából felvettem egy dubszámokból álló műsort, amit ha most meghallgatok, akkor leginkább annak a kezdeményét hallom rajta, amit most csinálok. A dubot illetően is megvan a már említett „ez-az-én-zeném" érzés. Mivel a basszus és a dob a két kedvenc hangszerem, úgy vélem nem csoda ha annyira tetszik ez a zenei műfaj, melynek meghatározó része ez a két hangszer. A klasszikus dubeffekteket is nagyon szeretem, az ismétlődő, mély visszhangokat, a hangszerek kivevésének-hozzáadásának feszültségét. Szeretek visszhangokat felvenni és sosincs elegem belőlük – visszhangfüggő vagyok."

„A dub, természeténél fogva, a kísérletezésről és a változásról szól. Mindig kifejezetten azon vagyok, hogy új ötleteket próbáljak ki a dub kontextusában. Mulatságos, hogy megemlítetted a 808 Dub Plate című számot, mely egy nagyon régi, klasszikus dobgéppel, a Roland 808-assal való játszadozásból ered. Ez minden idők klasszikus dobgépe, amivel az a híres 'BUMM' dobütés készült, amit az elmúlt 10 évben szinte minden rap- és dance-lemezen hallhattál. A Pink Dots stúdiójában van belőle egy és én szeretem – ez a legintuitívebb elektronikus hangszer, amivel valaha is találkoztam."

„Amikor először hallottam dubot magával ragadott annak a hatalmas térnek az érzete, amit alig néhány hangszer hozott létre és a

visszhangok karaktere. Mint dobos és basszusgitáros megpróbálok minden felesleges dolgot elhagyni, a legegyszerűbb dolgot próbálom meg játszani, ami a legteljesebb mértékben a dal előnyére van. Ha ez azt jelenti, hogy csak egy hangot játszom és semmi mást, akkor azt fogom tenni. Az, hogy sok dubot hallgatok minden bizonnyal befolyásolja azt, hogy a ritmushangszereket előtérben akarom hallani. Felvétel során a dob az alap és az ember nem akarja, hogy az alap gyengén szóljon, mert akkor az egész béna lesz."

„Legnagyobb tiszteletem az olyan dubmestereknek, mint King Tubby, Lee Perry, Adrian Sherwood és a számtalan briliáns múltbéli, jelenlegi és jövőbeni gomtekergetőnek. Lenyűgöző dolog, hogy a '70-es évek Jamaicájának felvételi aktivitása mind mennyiségben, mind minőségben milyen jelentős hatással volt a világ nagy részére, és ez a rengeteg felvétel alig néhány kingstoni stúdióban lett rögzítve. Természetesen nagy előszeretettel hallgatom a Wailerst, a Roots Radicsot, Sly és Robbie-t. Figyelemmel kísérem az angol reggae színteret is, az Aswadot és a Steel Pulse-t. A basszusjátékomat illetően Aston 'Family Man' Barrett, Robbie Shakespeare, Rachel Melas (ő egyike basszusgitáros hőseimnek) voltak rám a legnagyobb hatással, de nem elhanyagolható James Jamerson (Motown) és Duck Dunn (Stax) befolyása sem. Mindenféle stílusú zenét meghallgatok, legyen az folk, blues, jazz, rock, soul és így tovább... Miles Davis, Charlie Mingus, Can, B.B. King, Parliament Funkade-

lic, Jimi Hendrix, Sun Ra, Led Zeppelin, The Shadows stb. stb.... a világ összes zenészének tiszteletemet küldöm."

A remixről...

„A dubra úgy tekintek, mint az 'eredeti remix'-re, amely az is. A dub teljesen forradalmasította a modern felvételi produkciós technikákat és nagy befolyással volt a tánczenei kultúrára. Ami mások munkáinak újrakeverését illeti – egyszer 6 napot töltöttem el két remix elkészítésével, hogy újra rivaldafénybe hozzak valakit. Megcsináltam a két mixet, amelyek szerintem nagyon jól sikerültek, még a maszterezési költségeket is én fizettem, de aztán valahogy elsikkadt a dolog, egy fillért se láttam az egészből. Manapság a kevés időmet inkább azzal töltöm, hogy Twilight Circus-számokon dolgozzam. Az a remix-készítés tulajdonképpen nem volt teljesen időpocsékolás, mert tanultam néhány új dolgot, de ahogy mondtam – az, hogy másoknak készítsek remixeket nem igazán érdekel."

Az analóg és a digitális technikáról..

„Vannak bizonyos érvek mindkettő mellett és ellen. A CD-khez jelenleg használt 16 bites digitális forma nem olyan jó, mint amilyen lehetne, és mi van a hiányzó bitekkel? Azt hiszem az analóg technika olyan, mint 5 millió bit, végtelen számú bit. Az ipar hibája, hogy megelégszik a 16 bit alacsony felbontásával a digitális standard számára, nekem semmi sem hangzik jobban, mint az analóg módon felvett és vinylre nyomott zene – az az igazi hangzás – nincsenek digitális csavarások vagy a zenei információ matematikai megközelítései, de igazából az azon múlik, hogy mit csinálsz – annak a fülén, ízlésén múlik, aki zenét csinál, aki a keverőt kezeli, aki a felvételt vezeti – sok lehetőség van és nincs szabály arra vonatkozólag hogyan is csináld. Mindkét módon lehet briliáns vagy rettenetes zenét alkotni. Én magam a kettő kombinációját használom és mindig azon veszen észre magamat, hogy úgy csinálom a dolgokat, hogy a digitális dolog 'analógabb' módon hangozzék ahányszor csak lehetséges – ez egyszerűen érdekesebben hangzik a fülemnek! A sercegés király!"

De azért elismeri a technológia szerepét az új hangzások létrehozásában. „Úgy vélem, hogy az elmúlt években, a zenetechnológiában lezajlott forradalom jó dolog. Bárki megcsinálhatja a saját zenéjét. Van egy digitális samplerem, amit loopok és őrült hangok készítésére használok – szeretem azt a dolgot. Az igazi móka akkor kezdődik, amikor teljesen bele tudsz avatkozni a hangokba – pl. egy kórushangból csinálsz egy olyan hangmintát, mintha Godzilla csámcsogva rágcsálna a házak tetején lépkedve. Nagyon érdekel ez a fajta 'hangtervezés'. Semmi kifogásom a programozás és szekvenszelés ellen – egyszerűen csak olyan a munkamódszerem, hogy nem igényli azoknak az eszközöknek a használatát. Úgy vélem, hogy egészen nagy, kézzelfogható, mentális és fizikai különbség van a hagyományos dob és valamilyen programozott dobhangzás között – ez olyasmi, mintha a valódi baseballt valami nintendo játékhoz hasonlítanánk. A szekvenszerekben és a samplerekben az a jó, hogy anélkül tudsz zenét csinálni, hogy hosszú időket töltenél el hangszeres gyakorlással és még az az előnye is megvan, hogy a szomszédokat nem kergeted őrületbe a zajongásoddal, mint pl. egy hagyományos zenekari próba esetén."

„Megértem és tisztelem az újítást és a piaci tényezőket (egyszerűbb, gyorsabb, olcsóbb gyártási költségek), amelyek a digitális formák felé való elmozdulást előidézték, de szégyen, hogy a klasszikus hangzás közben meg kihalt. Sokkal, de sokkal jobban érdekel a jamaicai zenének a klasszikus, ún. 'arany' korszaka. De hozzá kell tennem, hogy nem vagyok gépromboló – szeretem és teljes mértékben kihasználom a különféle elektronikus eszközök, samplerek, szintetizátorok stb. nyújtotta lehetőségeket, csak az van, hogy szinte sosem használok programozott dobokat és szekvenszert, mert úgy találom, hogy túl lassúak és nehézkesek a 'számítógépes ellenes' hozzáállásom következtében. Nevetségesnek tűnik nekem, hogy azzal töltsem az időmet, hogy apró gombokon nyomogatom be a dobritmust, amikor egyszerűen bemehetek a stúdióba és a dobfelszerelésemen hatalmas ütőkkel feljátszom amire szükségem van, ami nem mellékesen jobban is szól."

Az internetről...

„Az internet jó dolog, de Európában egy kicsit lassú, mert percenként kell fizetni, még a helyi hívásokért is – így a szörfölésnek semmi értelme, ráadásul lassú is. Leginkább levelezésre használom. Érdekel, hogy kipróbáljak egy új szolgáltatást – internet kábelen, mely gyorsabb, mint telefonvonalon keresztül és havi díjazás van – nem pedig telefonköltségek."

A Twilight Circus kezdetben tiszta reggae/dub irányultságú volt, manapság viszont a pop, a rock és elektronikus zenei elemek is helyet kapnak benne.

Első lemeze, az In Dub Vol. 1 egy tiszteletadás a '70-es évek dubhangzása – semmi elektronika, lo-fi hangzás – előtt, melyet egyfajta ugródeszkaként használt a dub más területeire való „utazáshoz" és vad elektronikus kísérletezésekhez, „...alapjában véve csak azért, hogy lássam, hogy meddig mehetek el... még nem fogytam ki az ötletekből, majd meglátjuk, hogy mi történik a következő lemezeken."

Második lemeze, az Other Worlds Of Dub már a modern dub jegyében fogant. Rövidsége ellenére emlékezetes dalokat tartalmaz. Bin Shaker Dub című harmadik lemeze még modernebb, sűrűbb és elektronikusabb, mint elődjei. Ez annak köszönhető, hogy 1996-ban a Downloaddal turnézott, mint előzenekar és kiegészítő dobos/hanggeneráló és nagy hatással volt rá az a vad, szélsőséges, elektroszónikus kísérletezés és zajongás, ami esténként egy-egy Download-koncerten elhangzott. „Az a turné olyan volt, mint egy robbanás. Bejártuk egész Európát, az Államokat, Kanadát. A show minden éjjel teljesen váratlan fordulatot vett és sokszor volt úgy, hogy miközben zenéltem, azt gondoltam, 'Ó ember, ez OLYAN súlyos'!! Nagyon sok zeneileg meglepő pillanatot éltünk meg – különösen az amerikai turnén. Hihetetlen tapasztalat volt, szerencsésnek éreztem magamat, hogy része voltam – mindenki, aki részt vett a turnén nagyon rendben volt, még a buszvezető is. Nagy buli volt. Sokban hozzájárult, hogy a dobolásom és a hangváltoztató megoldásaim is új szintre kerüljenek. Igazán remélem, hogy az új Download-turnén is részt tudok majd venni."

A Dub Plate Selection újabb keletű és olyan dub plate-ek gyűjteménye, melyeket különféle sound systemek és ő maga játszottak. Ez egyfajta visszautalás King Tubbyra és más '70-es évekbeli producerekre. Egy kicsit a dub plate-ekről Ryan szavaival: „A dub plate-ek eredetileg olyan egyedi lakk-acetát példányai a daloknak, melyeket a sound system operátoroknak készítettek, hogy exkluzív darabjai legyenek a szettjüknek, ennélfogva hűséges híveket biztosítottak maguknak. Aztán az kezdett történni ezekkel a 'verziók'-kal – ének nélküli B oldalak, melyekre a rezidens toasterek nyomták a vakert –, hogy gyakran népszerűbbé váltak, mint az eredeti szám, így a producerek és a hangmérnökök mind többet és többet kezdtek kísérletezni velük. A dub plate kultúra ma is létezik a klubzenék majd' minden formájában – techno, jungle, dub és így tovább. Acetátra, írható CD-re, DAT-ra elkészítik egy dal speciális verzióját és odaadják egy kiválasztott DJ-nek vagy sound systemnek, hogy játsszák a klubban. Így gyorsan lehet dolgozni, hogy a zene közvetlenül a táncparkettre jusson és megtáncoltassa, bepörgesse a közönséget. Ez minden amit csinálni akarok – megtáncoltatni és szórakoztatni az embereket!"

Legutóbbi lemeze a Horsie címet viseli, mely a ráragasztott címke szerint „dub-rock-electronica", ami mondjuk két korábbi lemezére is igaz. Ettől függetlenül vagy ezzel együtt a lényeg az, hogy a Horsie egy jó dub-lemez, nem földrengető, de teljesen korrekt, egy jó hangzású, jó kiállású számokkal operáló lemez.

Ezidáig valamennyi lemeze instrumentális volt, most már az is érdekli, hogy éneket

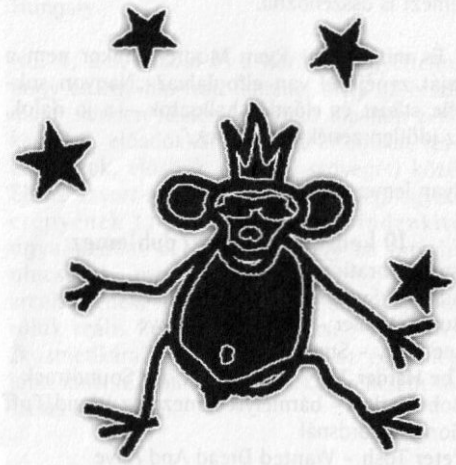

vigyen a zenéjébe. „Ez egy izgalmas kihívás, mert olyan, mint fordítva dolgozni, mivel a dub úgy indult, hogy átdolgozni a már létező énekes dalokat, kivenni a vokálokat, hogy olyan sound system toasterek használhassák azokat, mint pl. U-Roy."

„Élőben az alapok DAT-ról mennek és azokra játszom rá, elsősorban dobon és basszuson. A Pink Dots hangmérnöke, Frankie Pett élő dubmixet csinál és mindenféle őrült zajt bedob, amiket én raktam össze." A jövőbeni tervek szerint az élő fellépés kibővül DJ-k, kardnyelők, extra zenészek, ütősök bevonásával. „A dub és a tánczene őrült fesztiválja lesz, hogy az emberek egész éjjel táncoljanak."

A Pink Dots–Twilight Circus közös turnéban Ryan úgy látja a szerepét, hogy „azért vagyok ott, hogy felmelegítsem a közönséget, hogy megtörjem a jeget... a Pink Dots koncertjére én is feloldódom rendesen és úgy tudok dobolni, mintha nem lenne többé holnap!"

Ryan Moore megszállott munkamániás, egyfolytában dolgozik. Csak legutóbbi tevékenységeit számba véve ott van ugye a Pink Dots (lemezek, turné), a The Tear Garden, a Twilight Circus, besegített a Dead Voices On Airnek, az Abintra nevű projektnek, játszott néhány Staalplaat-lemezen, különféle dubválogatásokra készített Twilight Circus-számokat, -remixeket és ha egy kicsivel több ideje lenne még egy experimentális rock műfajú lemezt is összehozna.

És mit hallgat Ryan Moore, amikor nem a saját zenéjével van elfoglalva? „Nagyon sokféle stílust és előadót hallgatok – a jó dalok, az időtlen zenék érdekelnek."

Ryan lemezajánlatai:

10 kedvenc reggae-/dublemez:
Israel Vibration – Same Song
Burning Spear – Man In The Hills
Bunny Wailer – Rock And Groove
Lee Perry – Super Ape
The Harder They Come – Various Soundtrack
Bob Marley – bármelyik lemeze az Island/Tuff Gong Recordsnál
Peter Tosh – Wanted Dread And Alive
Augustus Pablo – Rockers Meets King Tubbys Uptown Inna Firehouse
Ras Michael And The Sons Of Negus – Rastafari Dub
Augustus Pablo – East Of The River Nile

5 „agyrobbantó" lemez:
Miles Davis – On The Corner
Harmonia – Harmonia
Can – Tago Mago
Charles Mingus – Ah Um
Sun Ra – Fondation Maeght Nights Vol. 2

15 csúcs dublemez:
Lee Perry – Blackboard Jungle
Lee Perry – Super Ape
Aswad – New Chapter Of Dub
Augustus Pablo – Original Rockers
Scientist – Rids The World Of The Evil Curse Of The Vampires
Augustus Pablo – East Of The River Nile
Augustus Pablo – Rockers Meets King Tubbys Uptown Inna Firehouse
Ras Michael And The Sons Of Negus – Rastafari Dub
Yabby U – Beware Dub
Keith Hudson – Pick A Dub
Tappa Zukie – In Dub
Yabby U – King Tubby's Prophesy Of Dub
Lead With The Bass Vol. 2 – Various
Dub Syndicate – Fear Of A Green Planet
African Head Charge – My Life In A Hole In The Ground

Diszkográfia:
In Dub Vol. 1 LP, 1995
In Dub Vol. 1 újrakiadás CD-n, 1996
Other Worlds Of Dub CD, 1996
U.K. Steppers 12", 1997
Bin Shaker Dub CD, 1997
Dub Plate Selection CD, 1998
Horsie CD, 1999

www.bsg-inc.com/twilight

Fanzine-ismertetők

Mozgalom c/o ifj. Pánczél János Veresegyház, Baross u. 7. 2112 Hungary
e-mail: croix@btkstud.jpte.hu, sol777@osiris.elte.hu
www. d.eyes.jpte.hu/~mozgalom

No. 9 Mivel tőlem nagyon messze áll amit és ahogy a Mozgalom képvisel úgy érzem az lesz a legjobb, ha nem írok ezen számról semmit. Aki kíváncsi rá, szerezze be – ami nem lesz egyszerű, mert összesen 120 példány (ebből 20 névre szóló, ill. promóciós) készült belőle, csakis az IndieGóban, pult alól... – olvassa el, emésszе meg, de alaposan, aztán vonja le belőle azt, amit le kell.

Nemzedéki Probléma c/o Szegedi András Győr, Földes G. u. 22. 9028 Hungary

No. 2, 3, 4 Bandi barátom nagyon aktív volt: míg ő három számot is kiadott addig én egyet sem. Igaz ugyan, hogy a 4. szám egyben utolsó is, meg csak 8 oldal, de a korábbiakhoz hasonlóan ez is tele van jobbnál jobb zenekarokról szóló jobbnál jobb írásokkal, pl. Portishead, Neurosis, Trottel, Jon Spencer Blues Explosion, aztán szigeti beszámoló, balatoni sztori, stb., stb. Talán még nem vágott minden korábbi számot apró fecnikre, hogy lehessen mit szórni a Népstadionban, ha gólt rúgunk (szerintem nem mostanában lesz olyan), úgyhogy húzzatok bele, ha el akarjátok még érni valamelyik számot!

Phobia c/o Kővári Péter Győr, Mozsár u. 42/B 9028 Hungary
e-mail: info@electro-industrial.org
www.electro-industrial.org

No. 5 Papíron nagy valószínűséggel ez az utolsó Phobia, mivel a jövőben nagyon úgy néz ki, hogy teljesen elektronikussá válik, tehát csak az interneten lesz elérhető, ami érthető is, úgy olcsóbb, egyszerűbb megcsinálni, naprakészebb, stb., stb. A már megszokottan remek kivitelű fanzine-ben azok találják meg leginkább a számításukat, akik az elektro-industrial stb. zenékben utaznak, így pl. olvashattok a KMFDM-ről, a Hiltről, a Rammsteinről, a Hellsauról, a Pigről és megannyi másról.

QRD c/o Brian John Mitchell P.O. Box 18062 Raleigh, NC 27619 USA
e-mail: qrd@juno.com, remora1@juno.com
www.members.xoom.com/hrthrt

No. 11, 12, 13, 14, 15 Brian lenyűgöző lelkesedéssel és sűrűséggel készíti 20-24 oldalas lapjait, melyeket számomra gyakran teljességgel ismeretlen zenekarok interjúival és a már megszokott fanzine-, képregény-, könyv-, film-, video-, édesség-ismertetőkkel tölt meg. A technika, a stílus mint eddig: az elkészült interjúkat kivágja, valamilyen háttérre ragasztja, a különféle ismertetőket, kritikákat általában két hasábba tördeli, gyakran alkalmaz kézírást, a borítón mindig valamely interjúban szereplő előadó negatív fotója, a sokszorosítás fénymásolás útján. Brian sokáig ódzkodott az internettől, de mint fentebb látszik már e-mail címe és honlapja is van a fanzine-jének.

Rap Tér c/o J.I. Budapest Pf. 50 1734 Hungary

No. 1, 2 A címből és a borítóról egyértelmű, hogy ez egy hip-hop fanzine, mely az ország majd' minden részén fellelhető hip-hop zenekarokkal, előadókkal készített interjúkat (és a zenekarok, előadók egy-egy szövegét) közöl. Elsőre zavart az, amit most már a legnagyobb erényének tartok, t.i., hogy mindenkitől ugyanazokat kérdezik és hogy az interjúk nincsenek „megfésülve". Rájöttem, ezek az arcok ilyenek, így hitelesek, az olvasó így kap róluk reális képet, nincs szükség semmiféle „kozmetikára". Egyébként meg az egyik legjobb fanzine, amihez valaha is szerencsém volt széles e hazában.

Roni Size/Reprazent

1997. szeptember 29., Bécs, Szene Wien

Ugyan a koncertet megelőzően még nem hallottam a New Formst, sőt semmit, ami egyáltalán Roni Size, de amit olvastam és hallottam róla, az elég volt hozzá, hogy rágerjedjek fellépésük hírére. Szóval drum'n'bass élőben. Ma már ez nem olyan nagy dolog, de akkor, 1997-ben... talán nem túlzás ha azt mondom/írom, hogy ő és kis csapata voltak az elsők... vagy legalábbis ott voltak az elsők között.

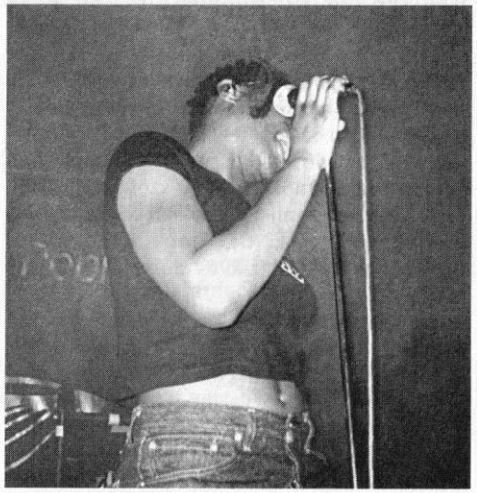

Egy kicsit bizonytalan voltam, hogy tényleg koncert lesz vagy pedig „csak" DJ-est. Mikor a Szenébe érve megláttam a színpadon a dobcuccot, megnyugodtam, itt koncert lesz (de még milyen, derült ki később)!

A koncert előtti interjún (melyet Bogi csinált Roni Size-zal és amelybe néha Suv is beleszólt és amely meg is jelent a Wanted magazin 1997. évi november havi számában) én is részt vehettem. Volt amit elkaptam, de legtöbbször csak néztem ki a fejemből, hogy most mit is mondhatott Roni Size, mert hát való igaz, hogy angoltudásom igencsak fejlesztésre szorul, de hát az ő kiejtése sem az az oxfordi egyetemi. Az interjú alatt fotózni nem lehetett, utána, a Szene kerthelyiségében vállalt néhány képet, meg mosolyogva mondta, hogy majd a buli alatt. Na ja, ő elbújt a kütyüi mögé a színpadon, ahonnan tapodtat sem mozdult a koncert alatt, aztán fényképezd ha tudod...

Szóval a kütyük, monitorok mögött a négy DJ, a közönséggel egyedül szemben Roni Size, neki (és mindenki másnak) háttal, fejére húzott kapucnival Krust, Ronitól jobbra Suv, balra pedig Die, és tekerik, nyomogatják ezerrel, ahogy és amit kell. A színpad jobb oldalán, a dobok mögött Clive Deemer, a balon pedig a bárszéken ülő, mozgássérült, de a basszuson szédületeset alakító Si John. MC Dynamite nevéhez méltóan valósággal berobbant a színpadra, aki aztán végig, mint a higany, szinte másodpercekre sem állva meg. Persze mindez csak az eloszló, hatalmas füst után vált láthatóvá és kezdetét vette a mintegy 70 perces őrület. Őrület, mert eleinte alig hittem el, hogy drum'n'bass élőben, de hát csak el kellett, mert a két szememmel láttam, fülemmel hallottam. Aztán mikor Onallee, az énekesnő is megjelent és beszállt, ha nem túlzás, „még rátettek egy lapáttal".

Számomra meglepő módon a koncert legemelkedettebb pillanatait az a rész okozta, amikor teljesen a négy DJ-n és az általuk vezérelt gépeken keresztül szólalt meg minden. Az a kb. öt perc olyan volt, hogy megszűnt tér és idő, mintha egy másik dimenzióba kerültem volna, szinte éreztem, hogy emelkedem a padlóról. Sajnos kevesek a szavak, hogy visszaadjam ami ott és akkor úgy és ahogy lejátszódott, elhangzott, de az biztos, hogy Roni Size és a Reprazent az egyik legnagyobb audioélményem. És nemcsak arra a 70 akárhány percre.

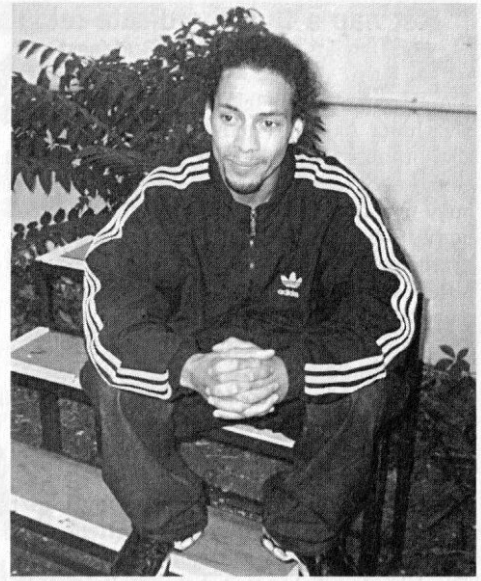

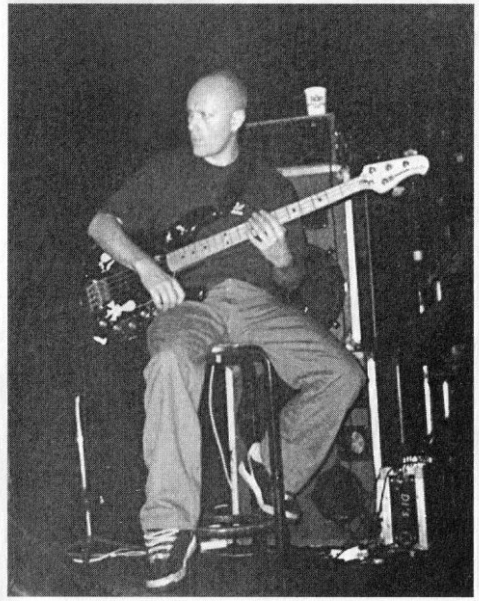

(A történethez az is hozzátartozik, hogy ma már nagyon minimális szinten hallgatok drum & basst, mert ami drum & bassből eljut hozzám az egyszerűen untat vagy idegesít, de Roni Size és a Reprazent New Formsja még ma is a hallgatottak közé tartozik.)

Reprazent

Két nap a Dub Syndicate-tel

1998. május 25–26., Bécs–Budapest

A beszámoló első fele a Második Látásban olvasható. Akkor itt most onnantól tovább, ahol ott abbamaradt...

Lenn a szálloda étkezőjében is mondta, hogy nyugodtan ehetek bármit, de hát az van, hogy nem szoktam reggelizni, ill. csak némi gyümölcsöt, így most is beértem 2 pohár narancslével. Bagga viszont nem fogta vissza magát, kávé, friss zsemle, vaj, lágy tojás, paradicsomlé, mondta is, hogy akár egész nap képes volna enni. Hamarosan megérkezett Mat, Earl és Vincent is. Mindegyikük kedvesen üdvözölt. Reggeli után Bagga mondta, hogy ha akarok nyugodtan visszamehetek a szobába, mert nekik el kell menniük a magyar nagykövetségre elintézni valami papírügyet. Azt tettem. Olvasgattam meg pihengettem. Úgy két óra múlva Bagga visszajött. Minden rendben, lehúzta a bakancsait, bekapcsolta a tévét, ledőlt és hamarosan el is aludt. Délben Mat telefonált, hogy itt a busz, indulunk. Felkeltettem Baggát, összeszedelőzködtünk és lementünk a buszhoz.

Fél egykor indultunk. Az úton Earl néha Style-lal és Mattel beszélt vagy aludt, Alon és Vincent nintendón pörgött, majd később Alon olvasott és aludt, Vincent pedig beszállt Style és Earl beszélgetésébe, Bagga a busz hátuljában videózott, Style pedig ha éppen nem beszélgetett valakivel kíváncsian szemlélte a tájat.

Budapestre úgy 4 óra magasságában értünk. Ha nehezen is, de sikerült leparkolni az Almássy hátsó bejárata mellé. Ahányan voltunk annyifelé mentünk. 10 perc múlva a buszból kiemelt hátizsákommal az Almássy bejárata fel battyogtam, mikor a lépcsőn találkoztam Alonnal, aki mint mondta cipőt, ill. ruhát indul vásárolni. Kérdezte, hogy merre menjen és hogy vele tartanék-e. Nem kellett kétszer kérdeznie. Útközben kiderült, hogy Alon mintegy 2 éve került az On-U Soundhoz, azóta már jónéhány lemez elkészítésénél részt vett, mint hangmérnök, hogy nagy Tottenham-szurkoló, hogy nagyon tetszenek neki a pesti házak. Aztán kíváncsi volt olyan kifejezésekre, szavakra, mint a Hogy vagy?, Köszönöm jól!, Kérem!, szép.

Hosszas válogatás, boltjárás után a megvásárolt cipő végül egy Caterpillar bakancs lett. Alon mondta, hogy nagyon örül neki, mert ugyanezt Londonban vagy háromszor ilyen drágán tudta volna megvenni, így viszont megúszta 9.000 Ft-ból, akkori árfolyamon mintegy 26 fontból. Este a koncerten már abban nyomult...

Nehéz eldönteni, hogy melyik koncert volt a jobb, a bécsi avagy a budapesti. Nekem mindkettő nagyon nagyon tetszett, de a bécsi a technikai oldalt tekintve talán egy hajszálnyival jobb volt, mert ott jobban lehetett hallani a billentyűsöket, de hangulat szempontjából ennek igazán nincs jelentősége, az ott is, itt is kitűnő volt.

A koncert után a hátsó kijáratnál, miközben Animáékra vártam, hogy hazavigyenek, ismét összefutottam Alonnal. Mondta, hogy nagyon örül a találkozásunknak (én szintén) és ha legközelebb Budapesten jár a Dub Syndicate, csak keressem meg, majd ő bevisz a koncertre...

Szóval két nap Bécs és Budapest között a Dub Syndicate-tel, ráadásul mindez teljesen ingyen. Akár egy álom, de ez való élmény volt, és az egyik legszebb amit eddig valaha is megéltem.

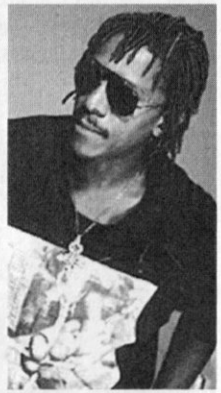

alul-felül Style Scott

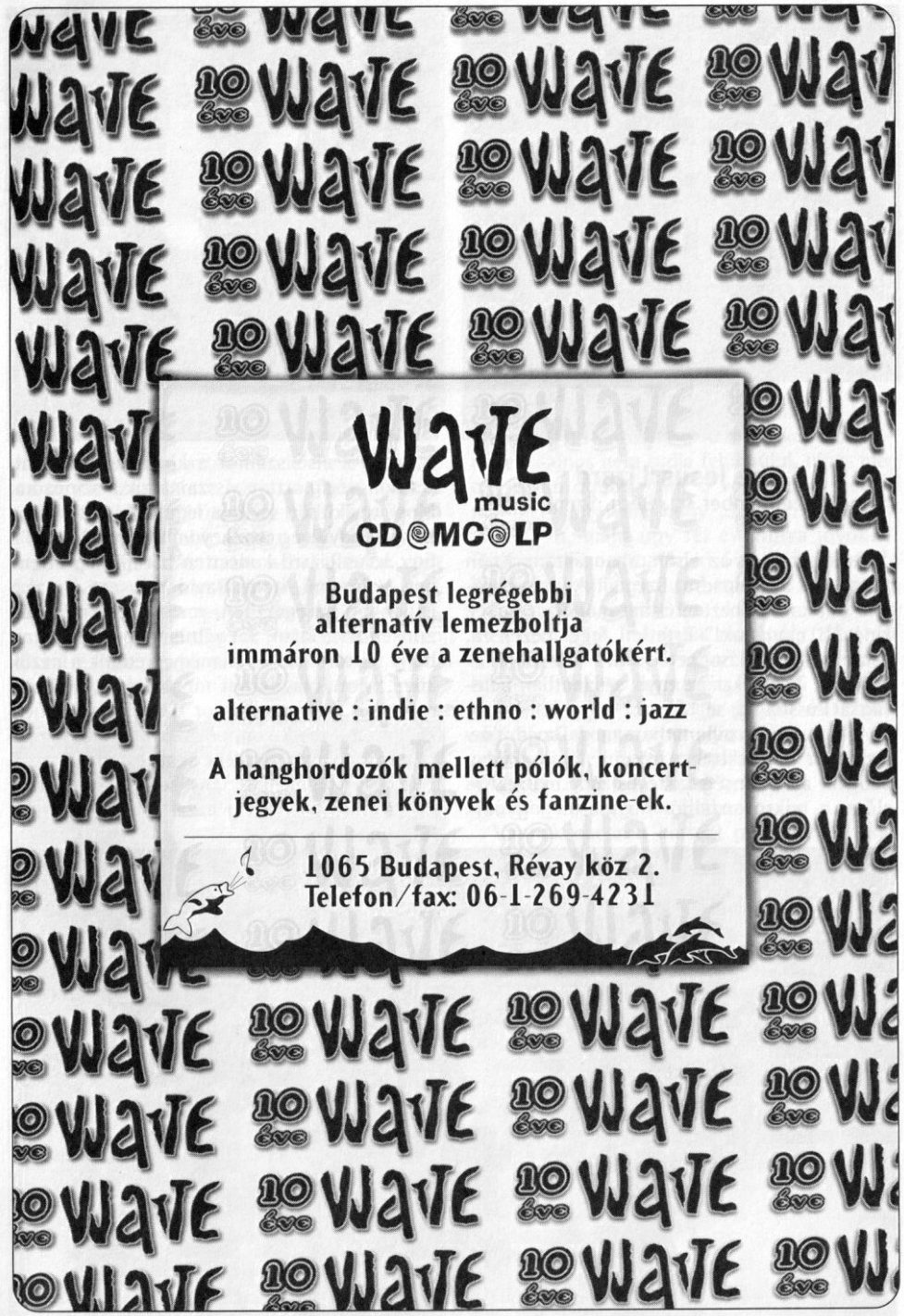

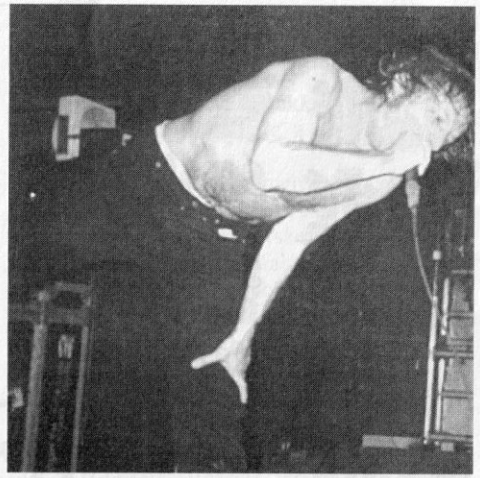

The Jesus Lizard

1998. szeptember 15., Bécs, Szene Wien

Természetesen az első sorban álltam. Kijön a zenekar a színpadra, Szegedi András barátom odafordul hozzám és azt mondja: „Na, ez kinézett magának!" Értetlen fejjel nézek rá, aztán néhány másodperc múlva minden világos lesz. A zenekar az egyik pillanatban belevág a Pussba (el se hiszem, hogy ezzel kezdenek) a másik pillanatban meg David Yow meztelen felsőtesttel a fejemre támaszkodva beugrik a közönség közé és már nyomul is előre, a mikrofonzsinór hosszasan kígyózik utána. Az első számot a közönség soraiban „énekli" végig, aztán visszamászik a színpadra. Most „csak" sört iszik (a legutóbbi bécsi alkalommal egy üveg whiskey volt a „katalizátor"). Egy Jesus Lizard-koncerten bármi megtörténhet. Valószínű, hogy David Yow ezt élvezi a legjobban az egészben, megmerítkezni a közönségben, látni, megélni, megtapasztalni, hogy mi történik, ha bemegy, beugrik a nézők közé. Mondom, bármi megtörténhet, ahogy ezúttal is... Számtalanszor beugrik és a legelképesztőbb módokon, pózokban kerül vissza a színpadra, valaki az ölébe veszi és „futkározik" vele a teremben, egy lány kezéből kiveszi az esernyőt és pár percig azzal pörög, feltartott

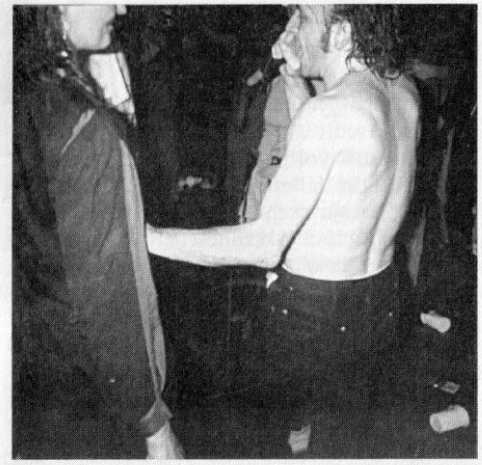

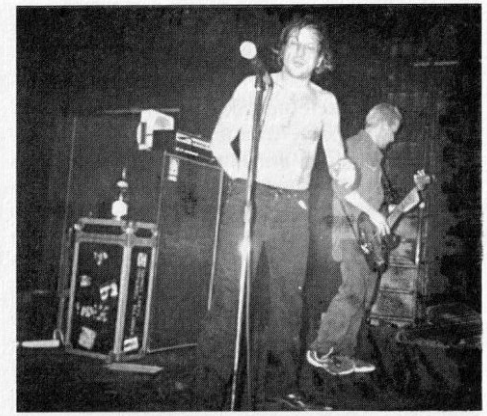

kezek adják előre aztán hirtelen leveti magát, az egyik szám alatt háttal a földön fekve „énekel", valaki felhúzná, de ő eltolja a segítő kezet, a színpad jobb oldalán egy fiú szájából kipöcköli cigarettát, aztán a bal oldalon cigit kér és visszadja, nem hiába no, úriember ez a David... És még annyi minden, amit nem láttam, mert vagy eltakarták vagy a rezdületlen arccal és elképesztő precizitással játszó zenekart néztem. Jim Kimball remek zenész, minden a helyén, de Mac McNeilly stílusát – azt a görnyedt testtartással előadott elképesztést – nekem sajnos nem tudja felülmúlni, nincs még egy olyan dobos, mint ő volt (két gyereknél már nem úgy van, hogy „Jól van anyukám, turné van, majd úgy fél év múlva jövök!"). Duane Denison és David Sims hányszor, de hányszor (minden turné minden állomásán) láthatta már, amint David Yow szó szerint meg átvitten is kivetkezik magából, talán már semmi sem meglepő számukra. Kigombolja, leengedi fekete farmerját, benyúl az alsónadrágjába, marokra fogja golyóit és izzadtságtól csatakos testéből olyan fájdalommal teli ordítás tör fel, hogy egy pillanatra tán mindazon frusztráció kiszakad belőle mi valaha is érte meg érni fogja az életben.

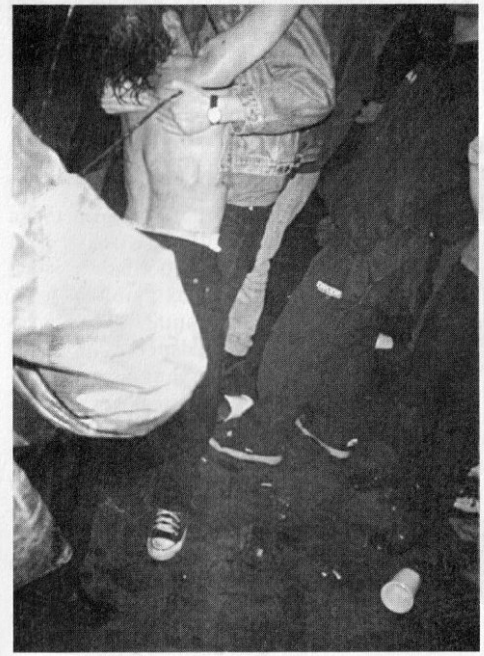

Fotók: Lakatos László

Vannak egészen korrekt gitár/rockzenekarok, én is ismerek néhányat, de színpadon (meg lemezen) a Jesus Lizard utánozhatatlan, egyszerűen mindent és mindenkit lemosnak, nincs hozzájuk fogható, számomra legalábbis. Bármikor újra megnézném őket. (Sajnos többé erre már nincs lehetőség...)

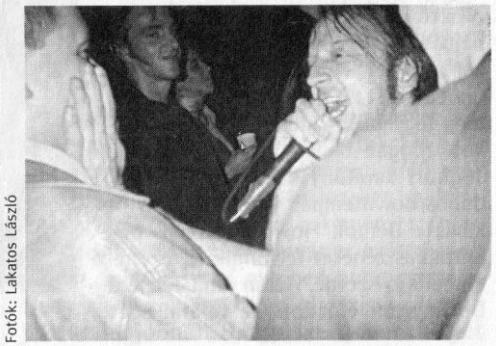

The K&D Birthday Session

1998 október 30., Bécs, WUK

Azt előre szeretném kijelenteni, hogy nem vagyok egy party animal, hogy ezt a bulit mégis bevállaltam annak nagyon egyszerű oka volt: rendkívül szimpatikus számomra amit és ahogy ez a két bécsi DJ, producer stb., Peter Kruder és Richard Dorfmeister művel.

Nálunk is futótűzként terjedt az a rosszindulatú pletyka, miszerint már nem dolgoznak együtt. Nem tudom ki volt az az okostojás, aki ezt kitalálta és elkezdte híresztelni, mindenesetre ritka nagy hülyeség volt, mi sem bizonyítja ezt jobban, mint ez a parti, mely kettejük közös kiadójának, a G-Stone-nak ünnepelte 5. születésnapját, valamint az akkoriban megjelent The K&D Sessions című dupla lemez, mely remixeikből nyújt áttekintést. Szóval élnek, dolgoznak (együtt és/vagy külön-külön is), köszönik jól vannak.

A WUK (Währinger Straße 59) nagytermébe este 10-re meghirdetett bulira hosszú tömött sorokban gyülekeztek a bécsi fiatalok, úgy negyed 11-kor megkezdődött a beengedés, fél 11 után (emberi időpont) pedig kezdetét vette a műsor.

A belépő mellé járt egy G-Stone-puzzle és egy bon, amit egy pohár üdítőre vagy gyümölcslére vagy sörre vagy borra lehetet beváltani, tudom nem egy nagy dolog, de mindenképp egy kedves gesztus.

Szóval ez a buli ugyan kettejük kiadójának születésnapját ünnepelte, de rajtuk kívül fellépett a bécsi DJ-k színe-java, név szerint: Pulsinger, Tunakan, Makossa, Sugar B., Demon Flowers, Gümix, Darcosan és Cpt. Joghurt. A ceremóniamester szerepét Sugar B töltötte be. Egészen elképesztő ahogy ez az alacsony, rövid hajú, szakállas, örökké vigyorgó, középkorú fehér ember egy ősöreg jamaicai rasta rekedt hangján szólal meg (egyébként meg kislemezről szokott reggae-t meg dubot nyomni!)! Joghurt kapitány kezdett, aki remek dubos/downtempós műsort adott, őt követte Demon Flowers zseniális poliritmikus zenéket felvonultató, ezerrel táncoltató szettje. Aztán amit Richard Dorfmeister előadott az valami egészen elképesztő volt, nem véletlenül az aki, csak azt tudom leírni róla, hogy olyan dorfmeisteres volt. Szívvel-lélekkel teli zenét játszott pillanatnyi üresjárat nélkül. Számomra az ő műsora volt az est fénypontja. Makossa szettje profi volt, de technója engem nem hozott lázba (ellenben az osztrák lányokat igen, akik majd' megőrültek érte). Peter Kruder technikai tudása kikezdhetetlen, megkérdőjelezhetetlen, halálpontos mixek, minden ahogy kell, meg még jobban is, de a zene nem tetszett, talán majd egy másik alkalommal. Innentől aztán elveszettem a fonalat, egyrészt a többi DJ-t nem ismertem, másrészt a Kruder után következő durva drum'n'bass kiűzött a teremből és végül a 3 órás folyamatos tánc után pihennem (igaz ami igaz, nem szokta a cigány a szántást) és a folyadékveszteséget (3 deci baracklére váltottam be az italbont) pótolnom kellett.

A magyar partiszervezők szíves figyelmébe ajánlanám a kitűnő osztrák DJ-ket. Nem, nem Kruderre és Dorfmeisterre gondolok, ők évekre előre le vannak kötve, szinte lehetetlen őket Magyarországra elhívni. Nem is a másod-, harmad- stb-rangú techno DJ-kre, hanem mondjuk Demon Flowersre, Cpt. Joghurtra, Makossára, Gü-mixre vagy az itt nem szerepelt, de szerintem kitűnő Sweet Susira. A magyar közönséget ők is alaposan megtáncoltatnák, közelebb is vannak, meg tán olcsóbbak is, mint a német, holland, angol stb. DJ-k, szóval szerintem csak jól járnánk velük.

Fun Lovin' Criminals

1999. március 22., Bécs, Planet Music

Negyedikként éppen befértem a Wanted-stáb (Déri Zsolt, Forrai Krisztián, Huszti István) mellé az autóba, így az út oda-vissza megvolt, a belépőfizetést (mely 280 egység lett volna ATS-ben) meg úgy kerültem ki, hogy a soundcheck alatt Déri Zsolt tanácsára bezárkóztam a WC-be. Akkor jöttem elő, mikor a dolgukat végezni igyekvők (és szorgalmas belépőfizetők) kétszer megpróbálták rámnyitni az ajtót és kint a DJ már rendesen nyomta a hip-hopot, később meg a '80-as évekbeli funky diszkót. Még Michael Jackson Billie Jeanje is előkerült, micsoda időutazás volt...

A terem dugig megtelt, köztük rengeteg csinos lánnyal (nem egy, úgymond „szupermodell"-lel, és még mondja valaki, hogy nem szépek az osztrák lányok...), ami teljesen érthető volt. Ha lány lennék nekem is jobban bejönne ez a Huey srác, mint az összes, ún. fiúcsapat együttvéve.

'96-ban a Butthole Surfers előzenekaraként már láttam a Fun Lovin'-t, akkor kis hangerőn, szerény körülmények között teljesen levettek a lábamról. Most a sors ajándékaként főzenekarként, nagyobb keretek közepette, kis eltolódással ugyanez történt. A Rockhaus-érában a keverős gondolom megszokta, hogy elég, ha hangos a cucc, oszt annyi. Úgy kezdett a zenekar, hogy majd' leesett a fejem, a gitár szólt, mint atom, a többi hangszer meg az ének már kevésbé. 4-5 szám után észhez tért a keverős és egész elfogadható lett a hangzás (a dob mondjuk így is elég gyengusz maradt, egyébként új dobosuk van, hogy miért azt ne tőlem kérdezzétek), bár a finomabb, visszafogottabb részek így sem voltak teljes mértékben élvezhetők. Játszottak vagy 20 számot, ebből 4-5 teljesen új volt, a többi meg a két albumukról szólt. Nagy meglepetésemre elég hamar (úgy 5. vagy 6. számként) elnyomták tán legnagyobb slágerüket, a Scoby Snakst vagy ahogy a közönség soraiból néhányan bekiabálták, a Scooby Dooby Doót. A láthatóan rendesen beállított Huey (persze a dobost meg a basszer-orgonista-trombitást se kellett félteni) nagyon elemében volt, nagyon jól érezte magát. Egyfolytában mosolygott, ahogy a múltkori koncerten, úgy most is szórta a „God Bless You"-t, szemezett a lányokkal, poénkodott, anekdotázott a közönséggel és lenyűgözően előadott. A ráadás tényleg ráadás volt. Lerítt róluk, hogy mennyire feldobta őket a közönség szeretete, meleg, mit meleg, forró fogadtatása! A kitűnő King Of New York még kitűnőbb előadásával aztán tényleg befejezték.

The K&D Dub Session™

1999. május 7. Bécs, WUK

Eredetileg úgy volt, hogy Kruder és Dorfmeister mellé érkezik a Fila Brazillia, de aztán mégsem, hogy miért nem, az maradjon az ő titkuk. Helyette lett ez a The K&D Dub Session™ (amit egyébként júniusbn a The K&D Jazz Session™ követett ugyancsak itt) elnevezésű buli Sugar B., Makossa és Demon Flowers társaságában.

Sugar B kezdett súlyos basszusorientált dubokkal, némi reggae-vel. Az egy dolog, hogy az ember felismer olyanokat, mint az Israel Vibration, a Heptones vagy Big Youth, de a többi nekem teljesen ismeretlen volt, pedig nem két reggae- és dublemezt hallottam már. Amit előadott felvezetésnek, bemelegítésnek tökéletes volt. Sugar B. ezek után az MC szerepét vette át – a tőle megszokott magas színvonalon.

Nem könnyű dolog engem táncba vinni, de Makossának és az utána következő Demon Flowersnek maradéktalanul sikerült. Makossa (aki most egészen mást játszott, mint a múltkor) szettjének harmadánál kezdtem el táncolni és míg Demon Flowers játszott abba se hagytam. Az ő szettje ezúttal valami egészen hihetetlen volt, végig hibátlan, egyetlen gyengébb szám nélkül! A rajtam lévő inget, nadrágot vizesre táncoltam, ez azt hiszem mindent elárul, hogy mit és mennyit tudtak ők (különösen Demon Flowers) akkor éjjel – nagyon, nagyon sokat. Nincs mese, nekem ők a kedvenc DJ-im.

Hiába másik alkalom, amit Peter Kruder játszott az megint nem tetszett, inkább csak hallgattam és pihentem. Végtelenül profi módon folyatta egymásba a lemezeket, de számomra érdektelen volt az a kemény techno, amit feltett. Richard Dorfmeister ezúttal csak jó volt, míg a tavalyi októberi bulin zseniális. Hogy egyébként mekkora klasszis ő, tán az jelzi a legjobban, hogy szettjében helyet

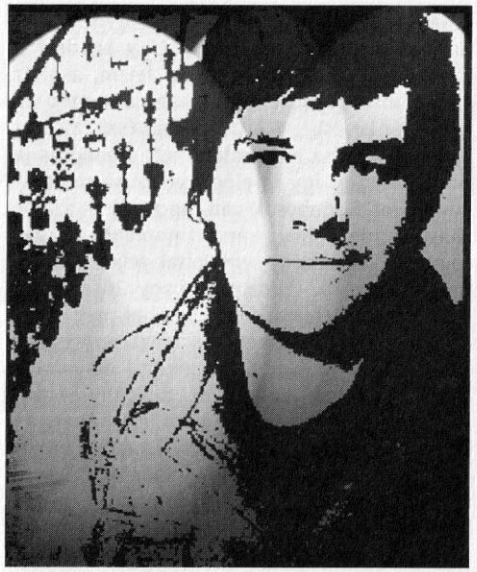

Werner Geier a.k.a. Demon Flowers, akit a bécsi John Peelnek (DJ, rádiós és az Uptight Records főnöke) is neveznek

kapott a Fila Brazillia Baaba Maal-remixe is, szerintem nem sok olyan DJ van, aki ezt betenné a műsorába, ő igen.

Miután mindannyian lenyomták a maguk kb. órányi programját, Makossa, Demon Flowers, Kruder majd Dorfmeister rakott fel egy-egy dub-, big beat-, technolemezt, ebből csináltak négy kört.

Nem voltak grizzlyk, nem voltak „tablettások" és egyebek, és nem volt „dress code" sem. RHCP-, Fudge Tunnel- vagy Killdozer-pólós táncolót éppúgy lehett látni, mint nyakkendős-öltönyös-fehér cipőset. Ide táncolni és magukat jól érezni (méghozzá ezerrel) és nem pedig felejteni, nem divatbemutatóra jöttek az emberek.

„Emberi" időpontban (1/2 11-kor) kezdődött és fejeződött be (5-kor) a parti. Persze a vége sem úgy zajlott, mint ahogy azt idehaza tapasztaltam már néhányszor, hogy megy az utolsó szám, de már felkapcsolják az összes lámpát, aztán izomagyú keretlegények, mint marhákat, kihajtják/kizavarják a népeket a teremből. Szóval 5-kor vége lett, de nem kapcsolták fel azonnal az összes lámpát, nyugodtan lehetett maradni, beszélgetni, lassan szedelőzködni vagy éppen egy széken ejtőzni, kinek kinek tetszése szerint.

K7 Night

1999. május 22. Bécs, Libro

Volt néhány kaland meg kanyar, de végül éjfél után sikerült odaérni és bejutni a Libróba. A nagyteremben rengeteg ember és Dorfmeister a lemezjátszóknál, keverőnél. Egy kicsit belefüleltem, de mivel őt már úgy is láttam-hallottam és valószínűleg még látni-hallani is fogom, ezért a kisebb emeleti részt választottam, ahol a Thievery Corporation nyomta. Finom dubos, bossa novás zenéjüket nagyon bírtam, akár reggelig is el tudtam volna hallgatni. Közben persze azért egyszer lenéztem, hogy mégis mi folyik ott. Éppen akkor, mikor Kruder vette át a terepet. Belehallgattam, de megint olyan zenéket játszott, melyek nekem annyira, de annyira nem tetszettek, jéghideg és kőkemény technókat, így tűzés vissza, ahol még mindig a Thievery, szerencsére még vagy egy órán át. Aztán mikor Smith & Mighty meg a drum'n' bass kerültek sorra szabályszerűen lemenekültem, ahol némileg kevesebb ember előtt a német Terranova kollektíva egyik tagja tett fel hip-hop- és big beat-lemezeket. Jó volt, korrekt volt, de túlságosan nem rázott meg.

Egy kis levegőzés meg kocsiban ejtőzés után vissza a Libróba. Az előtérbe érve hallva, hogy az emeleten még mindig zubognak a mélyek, inkább a nagytermet választjuk, még mindig Terranova, de már készülődik Andrea Parker. Aki nekem enyhén szólva nagy csalódás volt. Jól néz ki fotókon, meg élőben is, egy csinos nő, de nem több. Kb. félórát játszott, de csak lejátszotta a számokat, semmi keverés, néha hosszú perceken át csak kotorászott a lemezek között (kis túlzással így akár én is megtettem volna), közben végig dohányzott (nem tetszik, ha egy nő dohányzik, munka közben meg pláne ne tegye) meg beszélgetett valakivel. Látszott rajta, hogy magasról és nagy ívben tesz az egészre, szóval nagyon kiábrándító bírt lenni. Ekkor már nagyon kevesen voltak, de hát akkor is, nem ezt a hozzáállást várja az ember. Felrakott 6-7 lemezt (amik levezetésnek végül is jók voltak) aztán szeva, vége, egyúttal az egész banzájnak is.

A késés ellenére egyedül Stefan Hantelt, alias Shantelt nem láttam-hallottam, pedig rá kíváncsi lettem volna. Mindent összevetve végül is egy jó parti volt, bár nem a legjobb amin eddig résztvettem.

Speed Of Sound, Shonben

1999. június 10. London

A helyszín egy tipikus angol pub pincehelyisége. A pub nevét nem tudom, de ha az ember a Highbury & Islington megállónál kijön a metróból, akkor mindjárt ott van jobb kéz felől, el sem lehet téveszteni.

A belépő 5 font (lett volna), de nekem Janet Morgan, a Southern Studios promotere és a Shonben egyik tagja révén ingyér' volt. Mivel meghirdetve nem nagyon volt – az ottani „Pesti Est"-ben, a TimeOutban sem volt benne – kb. 40 néző vagy még annyi sem, gondolom mind barát, cimbora, ismerős, de hát a világon máshol is így megy ez.

A fehér ingben, nyakkendőben fellépő, trió felállású (dob, basszus, gitár/ének/orgona) Speed Of Sound kezdett. Középtempós dalaik nem ráztak meg túlságosan, de korrektek, hallgathatóak voltak, két számnál lábammal még én is követtem a ritmust. Kb. 30 perces műsoruk után rövid átszerelés, majd a Shonben lépett színpadra. A szintén trió zenekart a már említett Janet (basszus/vokál) mellett Scott (gitár/ének) és Graeme (dob) alkotja. Feszes, egy nagyon kicsit Shellac-ihletettségű, mondjuk noise-rockjuk nekem nagyon bejött. A dob és a basszus egyszerű, de húzós, minderre fifikás gitártémák és amolyan „üvöltős" ének, ahogy azt kell. A lábdob minduntalan elmozdult, ezért hol Janet a lábával, hol az egyik cimbi tartott ellen a kezével. Ők is kb. 30 percet nyomtak, mindvégig nagyon intenzíven és nagy odaadással. Játszott még egy harmadik zenekar is, de az ő nevüket nem tudom, műsorukat sem néztem végig, mert négy szám után úgy döntöttem, nekem ebből ennyi épp elég (vörös, punkfrizurás énekes, '60-as évek stílusában vokálozó lányok, tingli-tangli gitárzene). Inkább hazamentem és aludtam egy jót.

Baaba Maal

1999. augusztus 4. Budapest, Pepsi Sziget

Vannak olyan vélemények miszerint a szigeten nem a nagyszínpadon történik a lényeg. Szerintem viszont nagyon is ott történt, ezen a napon minden kétséget kizáróan. Mikor tavaly novemberben Bécsben lépett fel Baaba Maal és zenekara nem mentem ki. Késő bánat, marha voltam, de nagyon.

Egy szabadtéri fesztiválon persze nincs az az intimitás, az a testközelség, az a közvetlenség, az a hangulat, mint egy klubban, a játékidő is korlátozva van (ami most a L'art pour l'art bunkóságának köszönhetően tovább csökkent – 6 előtt 5 perccel még vígan nyomták), de még így is, amit a szenegáli Baaba Maaltól, zenészeitől és két elképesztő táncosától szűk egy órában kaptunk az VARÁZSLAT volt, igen, így csupa nagybetűvel. Amint lehetséges pótolom mulasztásomat, mondjuk egy bécsi klubbulin.

Tribal Drift

1999. augusztus 5. Budapest, Pepsi Sziget

Valami egészen abszurd helyen és időben (nagyszínpad, délután 3 óra, agyrobbantó meleg) lépett fel ez az eredetileg ausztrál, de ma már Angliában (Londonban) élő és alkotó zenekar. Az On-U Soundnál 1996-ban megjelent egy zseniális lemezük, a Priority Shift... a bridge in time, beszerzését csak ajánlani tudom mindenkinek. Erről csupán egyetlen szám hangzott el (az első hangok után kiszúrtam), a többi totál ismeretlen volt számomra. A Tribal Driftet ha 10-en (és lehet, hogy sokat mondtam) ismerhetik nálunk, de finom, didgeridooval előadott, többnyire instrumentális, mondjuk etno-trance zenéjük a számomra nagyon abszurd hely és időpont ellenére jól átjött. Azért az nem akármilyen látvány volt, ahogy Pantera-pólós arcok ropták Tribal Drift-re (ami talán dekoratív énekesnőjüknek is köszönhető volt)...

A koncert után szerettem volna megvenni első lemezüket, de túlságosan drágának találtam, így hát letettem róla.

Egy korábbi felállású Tribal Drift

Lemezismertetők

English translation by kkk - thanks a lot, you are a goddess

The Angels Of Light: New Mother CD (Young God Records/Fringecore, 1999)

Valódi dalokat felvonultató, akusztikus zenei kísérettel előadott lemez Michael Girától, egy olyan, amit már nagyon vártam tőle. Ami számomra a legfeltűnőbb, hogy a hangja sokkal spontánabb, közvetlenebb, intenzívebb, mint eddig bármikor, nincs benne „távolságtartás", úgy értem sokszor mindenféle tónusváltoztatás nélkül használja a hangját. Emiatt számomra meztelenebbnek és sebezhetőbbnek tűnik, mint a Swans legutolsó, londoni koncertjén, amikor befejezésül minden ruháját levetette. Olyan érzésem is van a lemezzel kapcsolatban, mintha egy védtelen és gyámoltalan kisfiú szomorúsággal, fájdalommal, szeretetéhséggel teli panaszait hallanám... És ugyan Jarboe nélkül, de Jarboe-nak készült a New Mother. Ez lenne tán Gira válasza az Anhedoniacra? Akár így van, akár nem, ez a lemez nagyon kitűnő munka.

A record by Michael Gira presenting real songs, performed with acoustic musical accompaniment, something that I have been looking forward to from him. What is most outstanding for me is that his voice is much more spontaneous, more informal, intensive than ever, there is no reservedness in it, I mean he is often using his voice without any changes in tone. So for me it seems more naked and vulnerable, than at the last Swans concert in London, when as an ending he took off all his clothes. I also have a feeling about the record as if I heard the voice of a defenceless, helpless little boy, complaints full of sadness, pain and hunger for love... Though without Jarboe, but New Mother was made for Jarboe. This could be Gira's answer to 'Anhedoniac'? Wheter it is or not, this record is an excellent work.

Anima Sound System: Anima CD (KO Records, 1997)

A szombathelyi zenekar harmadik albuma minden ízében kimunkált, nagyon finom, a rájuk jellemző jegyeket összetéveszthetetlenül magán hordozó, mondhatni „olyan animás" lett. Jó dalok, jó hangszerelés, jó hangzás, amivel Magyarországon messze egyedülállóak, de nemzetközi viszonylatban ismegállnák a helyüket. (A lemez megjelenése óta meglehetősen meglódult a zenekar szekere, történt egy énekesnő-váltás, volt ugye egy Mahasz kislemezlista első hely, várhatóan a TGU és Jon Carter remixeli egy-egy számukat és van ugye egy külföldi lemezszerződésük.) Elmondhatatlanul jó érzés, hogy az igencsak ingoványos tánczenei színtéren létezik egy magyar zenekar, mely úgy ér el sikereket - évek kitartó munkájával, függetlenségük megőrzésével -, hogy közben nem kurvul(t) el.

Asian Dub Foundation: R.A.F.I. CD (Virgin France, 1997), RAFI's Revenge CD (London Records, 1998)

A második lemez az első újragondolása, mivel a zenekar sem a terjesztéssel (ez mondjuk nem csoda), sem a hangzással (ezen viszont csodálkozom, mert az R.A.F.I. az On-U Sound stúdióban lett rögzítve, ami azért nem akármi) nem volt megelégedve, így nekifutottak még egyszer. Néhány dalt kicseréltek és a hangzás tényleg bikább lett. De. De én nem értem, hogy mire fel (volt) ez a nagy felhajtás a RAFI's Revenge körül. Akad rajta néhány jó szám, de igazából semmi különös, főleg annak tükrében, ha tudja az ember, hogy volt előzőleg egy Facts And Fictions című albumuk is, mely nemes egyszerűséggel úgy zseniális ahogy van, ez a két lemez meg nem.

The second disc is the rethinking of the first one, as the group was not satisfied nor with the distribution (this is nothing new) nor with the sound (now this is surprising, because 'R.A.F.I.' was recorded in the On-U Sound studio, which IS something) so they did it once all over again. Some of the songs were changed, and indeed, the sound became more striking. But. But I don't understand why all this fuss about 'R.A.F.I.'s Revenge'. A couple of good songs can be found on the album, but nothing special really, most of all if you know that ther was the 'Facts And Fictions' album before, which with its noble simplicity is as ingenious as it is, while these two are not.

Natacha Atlas: Gedida CD (Mantra Recordings/HMK, 1998)

Ahogy a Transglobal Underground jelentősége és fontossága számomra lemezről lemezre halványul Natacháé úgy növekszik. Saját lemezei is a TGU-legénység közreműködésével készülnek, de mára ezek már sokkal, de sokkal közelebb állnak hozzám, mint amazok. A Gedida már a harmadik lemeze és ebben sem csalatkozik az ember. Az előző, a Halim az én szívemnek ugyan kedvesebb, de ez a lemez is nagyon sokat tud, szóval kihagyhatatlan.

As the importance and significance of Transglobal Underground for me is fading record by record, Natacha is growing with the same extent. Her own records are made with the collaboration of the TGU-crew, but these ones are closer to me that those. 'Gedida' is her third record, and you cannot be disappointed in it. Though the former one, 'Halim' is more dear to my heart, but this record knows a lot, so you must not miss it.

The Body Lovers - Number One Of Three CD (Young God Records, 1998)

Michael Gira Swans utáni első, neves közreműködők által megtámogatott produkciója egy 73 perces folyamatos hangkollázs, mely 10 cím nélküli, hosszabb-rövidebb, hullámzó színvonalú, ambient-úszások, post-industriális zajok, kísérleti darabok, akusztikus betétek, időnként Swanst idéző foszlányok alkotta tételre van osztva. Nem 100%-os lemez, de a nagy része rendben van.

Michael Gira's first post-Swans production supported by famous performers is a 73 minute long continuous sound-collage which consists 10 untitled longer and shorter, changing quality, ambient floats, post-industrial noises, experimental, acoustic pieces, some of which occassionally remind us of Swans. Not a 100% record, but most of it is all right.

Carwashtagnacht: Robeck MC (1997)

9 névre szóló példányban megjelent, egyetlen felvételt tartalmazó kazetta. Minden túlzás nélkül mind zeneileg, mind hangzásilag az eddigi leghúzósabb és legjobban sikerült Carwashtagnacht-felvétel. Aki hallani szeretné az az internetről letöltve megteheti. Cím:

Consolidated: Dropped CD (Sol 3 Records/ Roadrunner, 1997)

1996 nyarán barátaimmal Dub War-koncertre mentünk a bécsi Arenába. Az előzenekar szerepét a Consolidated töltötte be, vártam, hogy majd lesz vetítés, egyebek. Ehelyett a színpad előterében félhangerően játszhattak (ráadásul a koncert után a roadok is ők voltak), de olyat zenéltek, mint nem sokan. Rengeteg, ezen a lemezen szereplő, akkor még ismeretlen dalt játszottak. A koncert után a Phobia fanzine egyik szerkesztőjével együtt sikerült néhány szót váltanunk Adam Sherburne-nel, a Consolidated énekes/gitárosával, a férfi nem izzó lelkiismeretével, aki többek közt elmondta, hogy már megjelent az új lemezük. Sokáig hiába kerestem, végül 1997-ben jött ki az album, mely a tavalyi év során Magyarországra is eljutott. Eddig előző lemezüket, a Business Of Punishmentet tartottam a Consolidated legjobbjának, de a Dropped egészen magával ragadó és lehengerlő dalaival lazán übereli azt. Adam Sherburne karizmatikus egyénisége és hangja valósággal süt ezekből a hip-hop-rock-blues-soul-stb-dalokból, egyszerűen jó hallgatni őket. Számomra valami nagyon nagy fokú pozitivitás árad belőlük. Felejtsd el a zenei kategóriákat, ez színtiszta Consolidated, és mint mondtam, az eddigi legjobb.

In the summer of 1996 we with my friends went to the Vienna Arena for a Dub War concert. The group playing before them was Consolidated, I was looking forward to some screenings, and so on. Instead they could play in the foreground of the stage, half loud (more over, after the concert they were the roads themselves), but they played music like not really before. They played many songs - then unknown - from this album. After the concert we together with one of the editors from Phobia fanzine managed to talk to Adam Sherburne, singer/guitarist of Consolidated, who among many things told us their new album was out. For a long time I had been looking for it invain, eventually the album was out in 1997, and during last year it arrived in Hungary, too. So far I have regarded their former record, 'Business Of Punishment', the best of

Consolidated, but 'Dropped' with its overwhelming songs easily takes over 'Business Of Punishment'. The charismatic personality and voice of Adam Sherburne truly shines from these hip hop-blues-soul-etc-songs, they are just simply good to listen to. For me some really big positivity shines from them. Forget musical categories, this is pure Consolidated, and as I said before, the best so far.

Eisengrau: Documenta promo tape (220 N, 1999)

Néhány éve még bírtam (persze csak módjával) az ilyen harsh-noise-industrial produkciókat, de mára már nagyon messzire kerültem attól a világtól. Csak tudnám, hogy az ilyen dolgok hogyan találnak még meg. A belga Eisengraunak mindenesetre sikerült, de nem nagyon tudok vele mit kezdeni, egyszerűen nem az én világom ez a sivító, súlyos hangvételű zajkollázs, így eldönteni sem akarom/tudom, hogy ez most jó vagy sem. A szalag egyébként egy 300 példányban megjelent box (egy 4 számos 7"-es és egy 8 számos LP) anyagát tartalmazza, és bármilyen hihetetlen, de megjelenésének első hetében 170-et megvettek belőle! Ha valaki szereti az ilyen cuccokat annak szívesen odaajándékoznám!

A couple of years ago I liked (of course sort of) these harsh-noise-industrial productions, but today I am really far from that world. If only I knew how these kind of things still reach to me. Well, the Belgian Eisengrau actually managed to, but I can't really do anything with it, this screaming, heavy sounding sound-collage is simply not my world - so I can't/don't want to decide whether it is good or bad. The tape contains the material of a box released in 300 copies (a 7" of 4 songs and an LP of 8 songs), and it may be unbelievable, but on the first week of its release 170 copies were bought! I would gladly present this album to someone who likes these kind of stuff.

Jem Cohen/Fugazi: Instrument VHS (Dischord Records, 1999)

Jem Cohen független filmrendező és a Fugazi a múlt évben készítette el a zenekar 11 évét feldolgozó, közel 2 órás fimjét. Koncertrészletes, interjús, stúdiós, turnébuszos, próbahelyes, színpad mögötti stb. jeleneteket felvonultató „rock'n'roll mozi" rengeteg készült már széles e világon. Az Instrument is ilyen „panelekből" építkezik, de mégsem csak egy újabb darabja az ilyen jellegű futószalagnak. Nagyon egyedi, nagyon jó a vágástechnikája és hát magából a Fugaziból adódik, hogy nem olyan, mint ezer másik. A Fugazi és filmje nem az állatkodásról, a végnélküli bulizásról szól, hanem arról, hogy legyünk emberek, tiszták és őszinték, nem nélkülözve természetesen a humort sem. És ahogy a Red Medicine-nél írtam annak idején, a Fugazi azon kevés zenekarok egyike, melynek a felállása a kezdetek óta állandó, tehát Brendan Canty dobok, Joe Lally basszus, Ian MacKaye ének/gitár és Guy Picciotto ének/gitár. Thanks.

Jem Cohen independent film director and Fugazi made an almost 2-hour-long movie about the 11 years of the band. Rock'n'roll movies full of bits of concerts, interviews, studio, tourbuses, rehearsals, backstage scenes. The 'Instrument' also builds up from similar panels, but it is not the latest piece of this sort of production line. Really unique, with an excellent editing technique, and of course considering Fugazi itself, it cannot be the same as he thousand others. Fugazi and its film is not about bullshitting and endless partying, but it's about being human, clear and sincere, but not lacking humour of course. And as I wrote about 'Red Medicine' before, Fugazi is one of those few band, which has been permanent since its founding, that is Brendan Canty drums, Joe Lally bass, Ian MacKaye voice/guitar and Guy Picciotto voice/guitar. Thanks.

Jarboe: Anhedoniac CD (Jarboe Music, 1998)

Jarboe tavalyi szólólemeze az egyik legkísérletibb és legszikárabb zenei anyag, amit valaha is hallottam. Sokszor bizony legalább annyi kitartás - ha nem több - szükségeltetik a meghallgatásához, mint Jarboe-nak az elkészítéséhez. Sokszor úgy tűnik, mintha 10-15 évet visszaugrott volna az időben, aztán hirtelen váltás és a mában vagyunk. A lemez - a booklet fotói miatt - boltokban nem kapható, csak a Swans honlapján (www.swans.pair.com) vagy levélen (PO Box 420232 Atlanta, GA 303042-0232 USA) keresztül érhető el. 1500 példány készült, az enyém a 202.

Jarboe's last year's solo album is the most experimental and rawset musical material I have ever heard. Often at least as much persistance is needed - if not more - for the listening as for Jarboe for the making of it. It often seems as she had jumped 10-15 years back in time, then with an abrupt change we are in the present. The record - because of the photos in the booklet is not available in stores, only on the site of the swans (www.swans.pair.com) or by mail (P.O. Box 420232 Atlanta, GA 303042-0232 USA). There were 1500 copies made, mine is the 202nd.

Jarboe: Slices From The Disburden Disciple MC (Jarboe Music, 1999)

Orrműtétjének finanszírozása érdekében készült ez a 6 számos előzetes kazetta majdan megjelenő új albumáról, a Disburden Discipleről. A 175x114x113 mm méretű fadobozban érkező, 30 dollárba kerülő szalagon Jarboe úgy és olyan zeneiségű dalokat ÉNEKEL, mint még eddig soha! Bár ezek még „nem kész" felvételek, még ne mentek át a maszterezési eljáráson, már most hallatszik, hogy a Disburden Disciple egy felettébb egyedülálló és páratlan lemez lesz. A kazettából 99 példány készült, az enyém a 2-es számú. (30 huncut makrancos egy kazettáért? Itt - elsősorban - nem erről van szó, arról szól a történet, hogy segítettem egy olyan embernek/művésznek, akinek művészete/tevékenysége nagy hatással volt/van rám, nagyon közel áll hozzám, az már egy másodlagos dolog, hogy ő ezért adott „valamit".)

This cassette of 6 songs - anticipating her soon-to-be-released album, 'Disburden Disciple' was made for the financing of her nose operation. On the 30-dollar-tape, arriving in a 175x114x113 mm wooden box, there is Jarboe SINGING such songs like never before! Though these are not "ready" recordings, they have not been through the master production, it can already be heard now that the 'Disburden Disciple' is going to be a unique oustanding record. There were 99 copies made of the cassette, mine is number 2. (30 bucks for a tape? In this case the business is about totally something else. The story is about helping a human being/artist, whose art was/has made a great impact on me, stands really close to me, it is really of secondary priority, that for this she has also given me "something")

The Jesus Lizard: Cold Water CD EP (Jetset Records, 1998), Blue LP/CD (Capitol, 1998)

Jim Kimball személyében (ex-Laughing Hyenas, ex-Mule) új dobosa van a zenekarnak, de feszességük, vészjósló lüktetésük mit sem változott. A maxin öt szám, ebből kettő a nagylemezről, az egyik más keverésben, mely (s még egy másik szám hangzása is) a tánczenei színtér egyik nagy varázslója, Howie B keze munkája. Korrekt anyag. Ami a nagylemezt illeti: a Blue dalai tán még szellősebbek, de nem kevésbé húzósak, mint az előző album, a Shot számai, és ahogy David Yow, nem létező hangján előadja azokat, hát arra nem nagyon van szó. Nem ez a Lizard legjobb lemeze, de 1998-ban a Shellac Terraformja mellett nem nagyon akadt más gitárzenei lemez (már amennyit hallottam tavaly) mi jobban megérintett volna, mint a Blue. És jó Lizard-hagyományokhoz híven ez az albumcím is négybetűs.

(Gondolom már minden érintett tudja, hogy 10 évvel első koncertje után ez év júliusában a zenekar feloszlott. Kicsit rossz volt, de nem gyászolok, nem sírok. Semmi nem tart örökké. Ez van, kész, de azért a lemezek meg a koncertélmények azok ma is ott vannak, de nagyon.)

In the person of Jim Kimball (ex-Laughing Hyenas, ex-Mule) the band has a new drummer, but their tightness and omnious throbbing have not changed a bit. Five song of the maxi single, two of these from the album, one remixed, which (and the sounding of another song too) is the work of the dancefloor scene magician, Howie B. A decent material. As far as the album is concerned: The songs on Blue are even more airy, but not less hot, then the songs of the previous album, Shot, and the way David Yow performs them in his unexisting voice, well there are no words to describe it. This is not Lizard' best so far, but beside Shellac's 'Terraform' there are no other guitar-music records (as musch as I heard last year) which would touch me more then Blue did. And according to fine Lizard-traditions, this album title is also four-lettered.

DJ Krush: Kakusei 2LP/CD (Sony, 1999)

A magányos japán szamuráj új csapása amolyan real hardcore hip-hop stílusban súlyt le a gyanútlan hallgatóra. Kompromisszummentes, mindvégig következetes, kimért, halálpontos, mániákusan súlyos breakek alkotják a nem kevésbé súlyos atmoszférájú számok alapját,

mely számok fényévnyi távolságra vannak bármiféle marketing- vagy kereskedelmi szemponttól. Az igazság az kellemetlen és fáj, de az van, hogy Krush és új lemeze egyszerűen a porba alázza az amerikai, magukat hip-hop zenét készítőnek vallók igen jelentős részét. Ami, figyelembe véve azt, hogy Krush japán, nem beszél angolul, a hip-hop pedig amerikai találmány, nem akármilyen teljesítmény!
The new crash of the lonely Japanese samurai hits on the unsuspecting listener in a sort of real hardcore hip-hop style. Lacking compromises, consistent to the end, reserved, punctual as death, maniacly heavy breaks form the base of the not less heavier atmosphere of the songs, which songs are a light-year far from any marketing or commercial aspects. Truth is not pleasant and hurts, but the situation is that Krush's record defeats most of the Americans considering themselves hip-hop music makers. Which, considering that Krush is Japanese, doesn't speak English, hip-hop is an American invention, is somewhat of a performance!

Legendary Pink Dots: Nemesis Online CD (Soleilmoon Recordings, 1998)

Múlt év őszén jelent meg az angol, holland, kanadai tagokat felvonultató kultikus és egyben veterán zenekar legutóbbi albuma, melyen két arcukat szinte számonként váltogatják. Egy szép lírai, meditatív dalt egy bizarr hangokkal, zajokkal súlyosan terhelt kaotikus darab követ. Tisztességgel végighallgattam a lemezt, nem pörgettem bele számokba, nem ugrasztottam a lézerfejet egyik számról a másikra, de be kell vallanom, nem ez a Pink Dots-lemez lesz az, mely nap mint nap megfordul majd a lejátszóban. Egy megrögzött Pink Dots-rajongó persze biztos nem így gondolja, de én nem is vagyok az.
It was last year that the last album of the cultic and veteran band consisting of English, Dutch, Canadian members, came out, on which they re changing their two faces song by song. One nice, lyrical song is followed by a chaotic piece heavily loaded with bizarre voices and sounds. I listened through the record decently, I didn't scan through the cuts, did not make the laser head jump, but I have to admit this Pink Dots record is not going to be the one to occur in my player day by day. A devoted Pink Dots fan surely might not think this way, but I am not one.

Bob Marley: Dreams Of Freedom CD (Axiom/Island, 1997)

Soha nem szerettem a reggae-t, Bob Marleyt meg aztán pláne nem. Nem értettem azt sem, hogy miért tartják őt a reggae királyának. Aztán úgy 5 éve a dubon - leginkább a Dub Syndicate révén - keresztül eljutottam a reggae-hez, és Bob Marleyhez. És most már azt is értem (vagy kapisgálom), hogy miért ő a reggae királya, mert az, vitathatatlanul. Egy ortodox reggae-hívő persze élből elutasítja viszont ezt a lemezt. Mondván, hogy Bob Marley dalai úgy tökéletesek, ahogy vannak, nem kell azokon tekerni, csűrni-csavarni. Ezt én tökéletesen megértem, tiszteletben tartom és hát valahol igaz is. De van a dolognak egy másik oldala is, így talán azok is eljutnak Bob Marleyhez, akik az eredetiket hallva idegenkednek tőle, az meg talán a dolog harmadik oldala, hogy Bill Laswell és csapata valóban értő kezekkel és (szerintem) nagy tisztelettel nyúlt ezekhez a dalokhoz. Olyan magas szintű munkát végeztek, melyre (kis túlzással) mások nem is nagyon lettek volna képesek. A dalok nemcsak dubosítva vannak, hanem át vannak eresztve egy finom ambient-szűrőn, ami egy újabb szintet emel a már addig sem kisiskolás színvonalon. Kár, hogy nem dupla a lemez, de akár tripla vagy 4 lemezes változatot is elbírnék képzelni belőle.
I never liked reggae, or Bob Marley. I did not understand either why he is regarded to be the King of Reggae. Then some 5 years ago through dub - mostly through Dub Syndicate - I reached reggae and Bob Marley. And now I understand (or at least beginning to) why he is the king of reggae, as he is, undisputably. An orthodox reggae fan would of course reject this album straight away. Saying that Bob Marley's songs are good as they are, they shouldn't be twisted and turned. This I understand perfectly, too, I respect it, and somewhere it is also right. But it has another side, this way those having aversion to Bob Marey's original songs, will get through to him, and there is a third thing to it, that Bob Laswell and his team handled these songs with expert hands and (in my opinion) with respect. They did such a high-level work, which others (with a small exeggaration) would not have been capable of. The songs are not only dubbed, but also are let through a subtle ambient-filter, which lifts one grade higher on the not at all low quality. It's a pity it is not a double album, but I would gladly do with a triple or a 4 record set as well.

Mercury Rev: Deserter's Songs CD (V2/HMK, 1998)

A Mercury Rev mára már megszelídült, persze ez cseppet sem hátrányára, inkább előnyére vált a zenekarnak. Őrült, súlyos kakofóniájuk már a múlté, néha ugyan most is eleresztik magukat, de jóval visszafogottabban, mint egykoron, a lemezre inkább a zongorás, fúvós, vonós hangszerelés a jellemző. Szomorú, sokszor fájdalmas, de ugyanakkor gyönyörű, nagyon szép lemezt készített a Mercury Rev. A tavalyi esztendő legjobbja - nekem legalábbis - az alternatív vagy post-rock vagy hogynevezzem-zenék között.
Mercury Rev has already mellowed, but certainly not a bit to its disadvantage, but rather to the advantage of the band. Their crazy, heavy cacophony belongs to the past, sometimes they let themselves loose, but in a much more reserved way, than before, rather the piano, wind instrument and strings are characteristic of the sound engineering. Mercury Rev has made a record sometimes sad, often painful, but at the same time a beautiful, wonderful one. The best of last year's - at least to me - among the alternative or post-rock or how-should-I -name-them music.

Neurosis: Times Of Grace CD (Music For Nations, 1999)

Új lemezzel jelentkezett minden idők egyik legsúlyosabb, legkeményebb zenekara, a kaliforniai Neurosis, melyen hozzák formájukat, tehát nagyon súlyos, nagyon kemény stb., a hangzásra sem lehet panasz - régi „játékos", Steve Albini volt A HANGMÉRNÖK), de egy kicsit mégis más, mint az eddigiek. Míg korábbi lemezeik forró tüzes lávaként hömpölygő masszív egységek, addig ez hagyományosabb megközelítésű, ezért talán némileg emészthetőbb a nagyközönség számára. „Rockzeneibb" az egész, úgymond különálló számokból áll össze. És már nem érzem olyan gyilkosnak, mint az eddigieket, „csak" súlyosnak, de annak nagyon. Amit ezen kívül érzek a lemezből, az végtelen szomorúság afelett, hogy hiába próbálnak ők bármit is tenni a világért, az olyan amilyen, ezerrel és megállíthatatlanul száguld az őrület felé.
Aki a zenekar tengeren túli kiadójától, a Relapse Recordstól (www.relapse.com) rendeli meg a lemezt az bizonyos ideig (amíg a készlet tart) kazetta formájában egy maxit is kap hozzá, rajta máshol kiadatlan felvétellel.
The hardest band of all times, Neurosis from California, has come out with a new record, on which they are the same as ever, that means very heavy, very hard and so on , there can be no complaint about the sounding - an old "player" Steve Albini was the sound engineer) but it is a bit different than the former ones. While their former records were massive units flowing like hot lava, this one has a more traditional approach, so it's a bit more digestible for the wider audience. The whole is more of rock music, it's comprised of separate songs. And I don't feel they are as much of a killer as the older ones , "only" heavy, but for that, it really is. Moreover what I feel in this record is an endless sadness over the fact that invain, they are trying to do anything for the world, which is as it is, and is rushing towards insanity, and it cannot be stopped. Those who order the record from the overseas company (www.relapse.com) of the band, will receive a maxi cassette (while stocks last) with unreleased recordings.

Nightmares On Wax: Carboot Soul LP/CD (Warp/HMK, 1999)

1996 trip hop alapvetése minden kétséget kizáróan a Nightmares On Wax Smokers Delight című lemeze volt. Most a Carboot Soul formájában itt a folytatás. A finom hip-hop alapú, ízesen hangszerelt, többnyire instrumentális új album méltó párja korszakos elődjének. Leginkább otthon működik, de ott nagyon. 50 perc nyugi, mi kell még?
The 1996 trip hop essential - beyond all doubt - was Nightmares on Wax's 'Smokers Delight'. Now in the form of 'Carboot Soul' - here's the continuation. The delicate hip-hop based, finely sound engineered, mostly instrumental new album is the worthy pair of its ingenious antecedent. It works best at home - and there it works like hell. 50 minutes of relaxation, what else would you need?

Odeipus Brain Foil 3CD (Soleilmoon Recordings, 1999)

Randy Greif & Robin Storey: Nail Of Pious Bride • Robin Storey & Nigel Ayers: Perfidious Albion • Nigel Ayers & Randy Greif: Build A Poison Fire

Az industrial/post-industrial/experimental/ambient műfaj három neves képviselőjének együttműködése egy három lemezből álló szetten. Randy Greif jelentős szóló előadó és számos projekt közreműködője, Robin Storey ugye a Rapoon, Nigel Ayers pedig mondhatni egyszemélyben a Nocturnal Emissions. Kettenketten készítettek egy-egy lemezt, melyek közül számomra Robin Storey és Nigel Ayers közös munkája a legkiemelkedőbb, a legnehezebb pillanatokat pedig Nigel Ayers és Randy Greif lemeze okozza. Aki ismeri az előadókat az kb. tudhatja, hogy mire számítson. Hosszan építkező, sajátos hangzásvilággal rendelkező instrumentális darabokra. Ha nem is 100%-os, de a maga módján mindenképpen egyedülálló és figyelemre méltó vállalkozás. És csak 500 példány készült belőle.

The cooperation of three famous representatives from the industrial/post-industrial/experimental/ambient scene on a set of three discs. Randy Grief is a significant solo performer and the cooperator of several projects, Robin Storey is – well – Rapoon, Nigel Ayers is Nocturnal Emissions in one person so to stay. They made records in pairs, for me of which the most outstanding is the work of Robin Storey and Nigel Ayers, and the hardest monents are caused by the record of Nigel Ayers and Randy Grief. Those who know the performers, know what to expect. Endlessly building, instrumental pieces with unique sounds. Even if it's not a 100%, but – in its own way – surely a unique enterprise worth of notice. And there were only 500 copies made of it.

Poem Rocket: Infinite Retry On Parallel Time-out CD (PCP Entertainment, 1997)

Mivel a zenekar egyik gitárosa teljesen belebolondult a számítógépekbe és lelépett így új, tulajdonképpeni első albumukat hárman készítették el, szóval egy emberrel ugyan kevesebben, de standard gitárzenekarhoz képest (dob, gitár, basszus) jóval több-bel, mert ezúttal olyan eszközöket is bevetettek a hangzás színesítése érdekében, mint lemezjátszó, hamutálca, zongora, harmonika, elektronikus dobok, ütőhangszerek. Ennek megfelelően sokszor meglehetősen kísérleti zene (persze egy New York-i zenekartól ez nem is csoda) kerekedett ki a dologból, melynek első fele a hallgathatóbb és jobb, a második már embert próbáló feladat – nekem legalábbis az volt.

As one of the members has totally fallen for computers and quit, their actual first album was made by three of them, so one person less, but as far as a standard guitar band is concerned (drum, guitar, bass)with much more, as for the sake of colourful sounds, they used such devices as a record-player, ashtray, piano, mouth-organ, electronic drums, percussions. According to this the music is often rather experimental (of course this is nothing new from a New York band), its first part is better and can be listened to, the second part is somewhat of a survival test – well at least it was one for me.

Rapoon: The Fire Of The Borderlands CD (Relapse Records, 1998)

Tehát nem Staalplaat- vagy Soleilmoon-kiadvány. Már ez jelzi, hogy nem „olyan", mint a többi Rapoon-lemez, s hát így is van. Számomra idáig ez a legnehezebben befogadható alkotás, mely Robin Storey kezei közül Rapoon név alatt valaha is kikerült. Sehol egy ritmus, amibe „belekapaszkodhatna" az ember, csak megmerítkezés egy hatalmas, mély és sötét ambient-óceánban. Nem adja magát könnyen a lemez, nagyon meg kell küzdeni vele, de ha az ember ráérez az ízére, akkor kiszakad térből és időből, legalábbis arra a 67 percre biztosan, míg a lemez tart.

So it is not a Staalplaat or Soleilmoon release this time. This already signals that it is not something like the other Rapoon records, and it's not. For me, so far, this is the hardest to receive, which has ever come out from Robin Storey under the name Rapoon. There is no rhythm to hold on to, just a big dip in a giant, deep and dark ambient-ocean. The record does not give in easily, you have to struggle with it hard, but if you finally learn how to taste it, you get ripped out of space and time, at least for that 67 minutes, you surely do.

Rapoon: Tin Of Drum CD (Staalplaat, 1998)

Robin Storey második tavalyi albumán ismét kitüntetett szerephez jutnak a ritmusok, aminek én nagyon örülök, mert hozzám ezen alkotásai állnak közel. Hat felvétel közel 62 percben, melyek közül a Beneath The Sky a Coil Nasa-Arabjának ritmusait használja – nekem legalábbis nagyon úgy tűnik –, de ami „rá van pakolva" az természetesen rendesen el van rapoonosítva, míg a lemezzáró, 30 perces Southbound egy hatalmas utazás mondjuk egy képzeletbeli tájon, akár éppen dél felé haladva. Nem a legjobb Rapoon-album, mindenesetre nagyon csúcsközelben van.

On last year's second album of Robin Storey the rhythms get a starring role again, which really delights me, as his works of this kind stand really close to me. Six recordings in almost 62 minutes, in which he uses the rhythms of 'Beneath The Sky' a Coil's 'Nasa-Arab' – at least it seem so me so – but what's "humped" on it is ceratinly very rapoonized, while the end-recording, 30-minute Southbound is a giant trip – say – on an imaginary land, maybe travelling southbound. Not the best of Rapoon, but it's near the top anyways.

Rapoon: Just Say The Faith LP (Soleilmoon Recordings, 1998)

Csak vinylen és csak korlátozott példányszámban, természetesen. Ennek megfelelően nem is volt olcsó, de hát nekem, mint Magyarország egyik legnagyobb Rapoon-függőjének, egyszerűen kihagyhatatlan. Hét remekbe szabott, máshol természetesen kiadatlan felvétel a Robin Storeytól megszokott minőségben és stílusban. Aki tudja miről van, annak nem kell többet mondanom.

Only on vinyl, and in limited edition, of course. According to this, it was not inexpensive, but for me as the biggest Rapoon addict in Hungary, it was something I surely coul not miss. Seven excellently "tailored", certainly elsewhere unreleased recordings from Robin Storey in the usual quality and style. For those who know that it's about, I wouldn't have to tell more.

Shellac: Terraform LP/CD (Touch & Go, 1998)

A 10. Shellac-lemez, mely második albumuk és egyben a kiadó 200. kiadványa! Az albumban több év munkája fekszik, a számok hihetetlenül kidolgozottak, a lemez úgy szól, hogy példaként szolgálhatna a valaha megjelent és megjelenő rocklemezek 99%-ának, szóval nagyon míves munka, de sajnos nem több. Jó lemez, más zenekar örülne ha fele ilyen lemezt össze bírna hozni, de nem dönti hanyatt az embert. Számomra még mindig az első két kislemez a Shellac-etalon. Mindazonáltal számomra a Jesus Lizard Blue-ja mellett a Terraform a '98-as év egyik legjobb gitárzenei lemeze.

The 10th Shellac record, which is their second album and the 200th release of the company! In the album lies the work of many years, the cuts are unbelievably elaborated, the record sounds like as if it could be the model for the 99% of rock records that has been ever or ever going to be published – it's an elaborate work, but unfortunately not more. A fine record, other bands would be glad to be able to accomplish something of this sort, but it's not the stuff that turns you on. For me, still, the first two singles are the Shellac-ethalon. Anyways, beside Jesus Lizard's 'Blue' the 'Terraform' are the best guitar music records of 1998.

14 lemezről a Southern Studios jóvoltából
14 records – many thanks to Southern Studios

Atombombpocketknife: Atombombpocketknife 10"/CDEP (Southern Records, 1999)

Ilyen egy nevet, atombombazsebkés! Egy kislemez után ez a 6 számos, 25 perces EP ha nem is teljesen eredeti – ki az manapság? –, de izgalmas és jó zenekarnak mutatja ezt a Wire- és a Girls Against Boys-hatásokat felmutató intenzív chicagói triót. A basszusgitárt egy lány kezeli, gitáros-énekesük meg a kinézete alapján akár Christopher Walken fia is lehetne. Én mindenesetre sok sikert kívánok nekik!

What a name, atombombpocketknife! After a single, this 6-song, 25-minute EP does not even seem original – who is that nowadays? – but shows this intensive Chicago trio with Wire and Girls Against Boys effects as an exciting and good band. The bass is handled by a girl, their guitarist-singer could even be the son of Christopher Walken according to this looks. Anyways I wish good luck to them!

Fugazi: Instrument LP/CD (Dischord Records, 1999)

A '90-es évek elején egyik legnagyobb favoritom volt a Fugazi, aztán az évtized második felében kissé hanyagoltam őket – neki sem volt új lemezük. Tavalyi End Hits című albumuk nekem csalódás volt, nem is kicsit, de ez az Instrument című filmzenealbum (mely nem

egy új Fugazi-album, „csak" egy film zenéje) visszakanyarintott hozzájuk. A lemez egy része az End Hits dalainak demóváltozata, de tartalmaz olyan újabb keletű szerzeményeket is, melyek azt mutatják, hogy a zenekar ismét rátalált arra a játékosságra ami olyan jellemző rájuk, amiért én olyan nagyon bírom őket. E „kedvcsináló" után kíváncsian várom az új Fugazi-lemezt.

At the beginning of the 90's one of my biggest favourites was Fugazi, then in the second half of the decade I have been kind of neglecting them – but they didn't have a new record out either. Their 'End Hits' album released last year, was a disappointment – and not a small one – to me also, but 'Instrument', this movie soundtrack album (which is not a new Fugazi album, it's "only" a soundtrack to a film) made me return back to them. A part of the record is the demoversion of the songs from 'End Hits', but it also contains newer compositions, which show that the band has found that playful nature that has always been so characteristic of them, and for what I really dig them. After this interest-raising, I am looking forward the new Fugazi record.

June Of 44: Anahata LP/CD (Quarterstick, 1999)

A folyamatosan, lemezről lemezre változó, meglepetést okozó June Of 44 ezúttal sem hazudtolta meg magát, ők nem egy mindennapi zenekar. Anahata (a testben lévő csakrapontok egyike, mely a szív felett helyezkedik el) című albumuk már az ötödik a sorban. Szaggatott ritmusú, melankolikus, trombitával, hangmintákkal, megfoghatatlan énekkel előadott kísérleti gitárzenéjük az egyik legfurcsább, legkülönlegesebb, amivel valaha is találkoztam. Zenéjüket hallgatva olyan érzésem van, mintha egy vadidegen, de valahonnan mégis ismerős helyen járnék. Nem akarok nagy szavakat használni, de a June Of 44-t én a gitárzene megújítói között tartom számon.

The continuously surprising, record-by-record changing June of 44 has not denied itself, they are not an everyday band. Anahata (one of the chakrapoints in the body, which is above the heart) is their fifth album. Their experimental guitar music of torn rhythms, performed with melancholy, trumpets, sound samples, undescribable voice is the most peculiar I have ever met. Listening to their music I have the feeling of walking in a totally unknown, but at the same time familiar place. I don't want to use big words, but I regard June of 44 as the renewers of guitar music.

Lungfish: The Unanimous Hour LP/CD (Dischord, 1999)

Ez a baltimore-i (ők a kiadó egyetlen nem Washington, DC-beli együttese) négyes a Dischord egyik legkülönösebb és egyben egyik legjobb zenekara. A '80 as évek vége óta járják kitartóan és következetesen a saját útjukat, immáron hetedik albumukat jegyezvén a Dischordnál. A többnyire középtempós, ciklikusan ismétlődő gitártémákat felvonultató dalokat Daniel Higgs énekes szuggesztív előadása és beat költészete teszi teljessé. Először a Pass And Stow című lemezükkel találkoztam, tavalyi albumuk nekem nem igazán tetszett, de ez az új ismét rendben van. A The Unanimous Hour 10 kitűnő dalt tartalmaz a Lungfish összetéveszthetetlen, sajátosan zajos stílusában.

This Baltimore quartet (they are the only band not from Washington, DC at Dischord) is one of the strangest but best bands of Dischord. They have been walking their own way since the 80s, and this time it is their seventh album at Dischord. The songs of mainly medium speed, cyclically repeating guitar themes are made choate with suggestive performance and beat poetry of Daniel Higgs. I first met their album called 'Pass and Stow', I did not really like their record last year, but the new one is all right again. 'The Unanimous Hour' contains 10 excellent songs in the unmistaken, uniquely noisy style of Lungfish.

Lung Leg: Maid To Minx CD (Southern, 1999)

Perfekt kis popzenekar ez a négy lány (igaz a fotókon csak hárman szerepelnek) és egy fiú alkotta glasgow-i csapat. Egy rakás kislemez és egy John Peel-session után ez a 13 dalos, 30 perces lemez az első nagyobb lélegzetű munkájuk. Dalaik gördülékenyek, természetesek, jól meg vannak írva, hangszerelve és előadva, melyek közül számomra a Disco Biscuit és a Lonely Man címűek a legemlékezetesebbek.

Some perfect pop band, from Glasgow, of four girls (but actually only three of them are on the photos) and one boy. After a pile of singles and a John Peel-session this 13-song, 30 minute record is their biggest work so far. Their songs are easy flowing, natural, well written, engineered and performed, of which the best ones are 'Disco Biscuit' and 'Lonely Man'.

Lustre King: Shoot The Messenger CD (Southern Records, 1999)

A Mike Lust – gitár/ének/programozás, Jay Dandurand – dob és Craig Ackerman – basszus/ének alkotta chicagói trió mindösszesen 30 perces bemutatkozó lemeze igencsak meglepett. Valami olyasmit kell elképzelni, amikor egy jófajta rock zenekar találkozik DJ Shadowval, szóval jól el-, kitalált témájú, hangzású gitárzene és groove-os, mindenféle fura, különleges hanggal megspékelt zene a Lustre Kingé. A néhány beindultabb szám olyan, mintha a Jesus Lizard nyomná. Az, hogy olyan kitűnő a lemez, mint amilyen, nem véletlen, eltelt néhány év mire idáig jutottak, de megérte várni. A Lustre King új kedvenceim egyike.

The introductory 30-minute record of the Chicago trio: Mike Lust – guitar/voice/programming, Jay Dandurand – drums and Craig Ackerman – bass/voice, really surprised me. You have to imagine something like when a good rock band meets DJ Shadow, so the music of Lustre King is guitar music of well created themes humped with grooves and strange, unique sounds. The few hot songs are a bit like Jesus Lizard. The fact, that the record is as excellent as it is, is not a coincidence, as a couple of years have passed after they got here, but it was worth waiting. Lustre King is one of my new favourites.

Make Up: I Want Some 2LP/CD (K Records, 1999)

A Dischord Records kötelékébe tartozó Make Up a legtermékenyebb és legkeményebben dolgozó underground zenekarok egyike. Különféle kis és független kiadóknál (K, Time Bomb, Southern, Woo Me!, Slowdime, Black Gemini, All City & Rock 'n' Roll Comintern) egy rakás kislemezt (egyik másik még ma is kapható) jelentettek meg, melyeket a K Records fűzött össze egy 23 dalos CD, ill. dupla LP formájában. A Make Up zenéje számomra alapvetően popzene, itt-ott karcosabb megszólalással. A DIY etikáját felhasználva az R'n'B, a garázsrock, a pszichedelia és a punk elemeit gyúrják össze egyedi és kerek egésszé a '90-es éveknek megfelelően.

Make Up, from Dischord Records, is one of the most productive and hardest working underground groups. They have already released a ton of singles at several small and independent companies (K, Time Bomb, Southerm Woo Me!, Slowdime, Black Gemini, All City & Rock'n'Roll Comintern) – some of them still available – which were compiled by K Records into a 23 song CD or double LP. The music of Make Up for me is basically pop music, with now and then tougher sounds. Using the ethics of DIY, they kneaded R'n'B, garagerock, psychedelia and punk into a unique and choate one in the mentality of the 90's.

Old Time Relijun: Uterus And Fire LP/CD (K Records, 1999)

A sajtóközlemény szerint zavaros garázsdub találkozása pszicho-hillbillyvel a zajos gospel mocsár-raga pokol felé, orrhangú free-jazz-vonaton. Ennél szebben és kerekebben én sem tudnám leírni, így maradjunk is ennyiben. Aki a legkevésbé sem mindennapi, valami nagyon bizarr zenét keres az ennél az olympiai triónál minden igényt kielégítően megtalálja a számí-

tását.
As the press release says "confused garage dub meets psycho hillbilly twang on the free jazz train to noisy pospel swamp raga inferno." I myself would not be able to describe it better. Those seeking some real bizarre, anti-everydaylike music, feel meet their expectations with this band from Olympia.

On The Cam CD (Touch & Go, 1999)
Számomra a Touch & Go a legjobb kiadó, már ami a gitárzenéket illeti. Ez a válogatás, mely saját és testvérkiadójuk a Quarterstick zenekarait, előadóit vonultatja fel, abból a célból készült, hogy az európia közönség olcsón (kevesebb, mint egy whiskey a törzshelyeden - ahogy a sajtóközlemény mondja) megismerje, hogy mi is a helyzet a kiadók házatáján. Nos, a helyzet az, hogy mind a régebbi, mind az újonnan szerződtett zenekaraik, előadóik rendben vannak, de annyira, hogy nem is tudok, nem is akarok kiemelni egyetlen nevet sem, inkább leírom mind a 15-öt. Tehát akkor: The Black Heart Procession, Blonde Redhead, The Delta 72, Don Caballero, June Of 44, P.W. Long's Reelfoot, Rachel's, Red Stars Theory, Seam, Shannon Wright, Shipping News, Skull Contoll, The Sonora Pine, Storm& Stress és Uzeda.
For me Touch and Go is the best record company, as far as guitar music is concerned. This compilation which enumerates their own and partner company's, Quarterstick's, bands, was made with the intention that the European audience can get to know - for cheap (less than a whiskey at your regular place) - what the situation is at the companies. So the situation is that, all their older and newer bands, performers are all right, are so all right that I can't and don't want to name a couple of them, but I would want to name all the 15. So: The Black Heart Procession, Blonde Redhead, The Delta 72, Don Caballero, June of 44. P. W. Long's Reelfoot, Rachel's, Red Stars Theory, Seam, Shannon Wright, Shipping News, Skull Contoll, The Sonora Pine, Storm & Stress and Uzeda.

Quintron: These Hands Of Mine LP/CD (Rhinstore Records/Skin Graft, 1999)
Mr. Quintron egy személyben egy zenekar. Jerry Lee-hez és Prince-hez hasonlítják - öntörvényű, vad, kontrollálhatatlan és ide-oda csapongó személyiség. Elektromos orgonával, dobgéppel előadott, őrült, műfajokon keresztül-kasul gázoló zenéjét Miss Pussycat háttéréneke és tamburinjátéka egészíti ki. Biztos sok európai van, aki bírja ezt a tipikusan amerikai agymenést, én speciel nem, engemet (ma már) nem hoz lázba az ilyesfajta bazseválás.
Mr Quintron is a one-man band. He is being compared to Jerry Lee and Prince - self-ruled, wild, uncontrollable and rambling personality. His crazy music of electric organ, drum machines wading through genres is complemented by the background vocals and tamburine music of Miss Pussycat. Surely there must be a lot of Europeans, who like this American stuff, me myself, I just don't. I am not (anymore) excited by this kind of caterwaul-like music making.

Rachel's: Selenography 2LP/CD (Quarterstick, 1999)
Mintegy másfél éves előkészítés után jelent meg a Rachel's negyedik albuma, mely mind a megszólalást (Bob Weston hangmérnöknek köszönhetően), mind a zeneiséget tekintve rendkívül magas színvonalú. Nekem eddig a Handwriting volt a kedvenc Rachel's-lemezem, mostantól a Selenography az. Komoly- és gitárzenét ilyen meggyőzően, ilyen hatásosan még nem nagyon hoztak össze. A Rachel's páratlan, egyedülálló, fájdalmas, szomorú, de ugyanakkor gyönyörű zenéje az élet nagy ajándékai közé tartozik.
After almost a year and a half of preparation Rachel's fourth album was released, which both from the aspect of sound (owing to Bob Weston soundmaster) and music is of high quality. Up til now my favourite Rachel's record was 'Handwriting', but from now on it is 'Selenography'. No classical and guitar music has been brought together before so convincingly and effectively. The unique, outstanding, painful, sad but at the same time beautiful music is one of the greatest gifts of life.

Shannon Wright: ****Flightsafety CD (Quarterstick, 1999)
Egy, a zeneipartól megcsömörlött, abból kiábrándult New York-i lány leköltözött egy déli kisvárosba és készített egy olyan lemezt, melynek minden egyes meghallgatása után csak ámulok és ámulok. Shannon Wright lemeze a szó legteljesebb értelmében szólólemez: némi baráti közreműködéstől eltekintve, ő írta az összes dalt, ő gitározta, basszusozta, dobolta, zongorázta, csellózta fel, ráadásul a dalok egy részét ő felügyelte a felvételek során és ő is keverte azokat. Amerikában rengeteg a gitáros-énekes lány, biztosan sok jó is van köztük, Shannon Wright számomra a legjobbak közül való. A Quarterstick egyik legnagyobb húzásának tartom, hogy szerződtette őt. Ritka gyönyörű dalok, kitűnő énekhang, briliáns hangszerelés és megszólalás, és én nagyon boldog vagyok, hogy magaménak tudhatom ezt a lemezt.
A girl from New York, sick of, and disappointed in music industry moved down to a small southern town and made such a record, which, after each and every listening, I am stunned and amazed at. Shannon Wright's record is most literally a soloalbum: apart from some contribution of friends, she herself has written all the songs, she herself played the guitar, bass, drums, piano, cello, moreover she herself contributed to the recordings and mixed them. In America there are plenty of guitarist-singer girls, surely many of them are good, but Shannon Wright, for me, is among the best. It was a big hit of Quarterstick to sign a contract with her. Really beautiful songs, excellent singing voice, brilliant sound engineering and sounding, and I am very happy to own this record.

YoYo A Go Go - Another Live Compilation CD (YoYo Recordings, 1998)
A YoYo A Go Go egy klub a nyugati parton található Washington állambeli Olympiában. A lemez egy dokumentum, mely a klubban fellépett előadók, zenekarok egy részének állít emléket az 1997 július 15-20 között az olympiai Historic Capitol Theatre-ben megtartott YoYo A Go Go-napok keretében. A 22, élő felvétellel szereplő előadó, zenekar közül kettőt még én is ismerek, a Dub Narcotic Sound Systemet és a Mecca Normalt. Érdekességnek elmegy a lemez, de máskülönben...
The Yo Yo A Go Go is a club in Olympia, Washington. The record is a documentation, which is dedicated to some of the performers, bands that played in the Historic Capitol Theater, Olympia during the YoYo A Go Go days between July 15-20, 1997. From the 22 performers, bands on the album, I myself know two - Dub Narcotic Sound System and Mecca Normal. The record is ok as curiosity, but otherwise...

You Fantastic!: Homesickness LP/CD (Skin Graft, 1998)
Ez egy nagyon különös atmoszférájú album. Az alaphangulat szomorú, végtelenül szomorú. A zenekar a kísérleti zene határait feszegeti 70 percen keresztül, eleinte számomra még hallgatható formában, de később erős elhajlások következnek be mindenféle zajok irányába, egy kicsit a jazz-zel is kacérkodnak, de ezen megoldások számomra már nehéz falatnak bizonyulnak, nem tudok velük mit kezdeni, meg hát igazából magával a lemez egészével sem.
This is an album of really special atmosphere. The basic mood is sad, endlessly sad. The band is harping on the boundaries of experimental music, which in the beginning can be listened to, but later on there are several turnings into all kinds of noises, they are flirting a bit with jazz too, but these solutions for me has proved to be too big of a bite, I cannot really do anything with them, and with the whole record either.

Swans: Children Of God - World Of Skin 2CD (Young God Records, 1997)
A Children Of God a Swans egyik legjobb lemeze, ez itt az újramaszterelt és újrakiadott változat. A pluszban felnyomott I'll Swallow You sok vizet nem zavar, inkább csak érdekesség. A másik lemez az első két Skin-lemez, a Blood, Women, Roses és a Shame, Humility, Revenge szintén újramaszterelt változata, igaz, hiányzik ugyan a Come Out és a The Man I Love, de ezt csak az tudja, aki rendelkezik az eredeti LP- vagy CD-változatokkal. A többit úgy is tudjátok.
'Children Of God' is one of the best Swans records, this is the remastered and rereleased edition. The extra added 'I'll Swallow You', is not a big one, it's just a curiosity. The other record is the first two Skin records, 'Blood, Women, Roses' and 'Shame, Humility, Revenge' are also remastered versions, actually, 'Come Out' and 'The Man I Love' are missing, but only those know this who have the original LP or CD. The rest - you already know.

Swans: Swans Are Dead 2CD (Young God Records, 1998)

Dupla, posztumusz koncertlemez a zenekar '95-ös és '96-'97-es két utolsó turnéiról. Kvintesszenciális Swans-alapvetés és méltó lezárása a Swansnak, igazából azoknak szól, akiknek volt szerencséjük részt venni a két turné valamely állomásán. Nekem volt, mindkettőn. Ettől függetlenül az az őserő, ami a lemezekből árad, talán másokat is megérinthet.

Double, posthumous concert record about the bands '95 and the last two tours in '96-'97. A quintessential Swans work and a worthy full stop to Swans, which is actually for those who were lucky to have taken part in some of the stations of one of the tours. I did, in both. Apart from this, the elementary power that shines from the records, might reach others as well.

Swans: Various Failures 2CD (Young God Records, 1999)

Az 1988-92 közötti Swans-éra Michael Gira által legjobbnak tartott dalok gyűjteménye. The Burning World, White Light From The Mouth Of Infinity, Lovef Of Life - ezen lemezek dalai alkotják a válogatás gerincét, mindez kiegészül a World Of Skin Ten Song For Another World című lemezéről átemelt néhány darabbal, kiadatlan Swans-számokkal, -ritkaságokkal, mint pl. a Jarboe által énekelt Joy Division-átirattal, a Love Will Tear Us Aparttal. Az egész lemez újramaszterizált (ez mondjuk hallatszik is rendesen, különösen a Love Of Life dalait illetően) és egyik-másik dal más verzióban szerepel itt, mint az eredeti lemezen. Ránézésre kicsit feleslegesnek éreztem a válogatást (mert, hogy a java ismerős a sorlemezekről), de meghallgatva már más véleményen vagyok: rendben, nagyon is rendben is van ez a lemez, nem lehet belekötni. Aki a zenekar eme lágyabb korszakát bírja csak annak különösen ajánlott, másoknak meg vérmérsékletük szerint.

The collection of songs from the 1988-92 Swans era regarded best by Michael Gira. 'The Burning World', 'White Light From The Mouth of Infinity', 'Love Of Life' - the songs of these albums constitute the backbone of the compilation, and all this is complemented by a couple of songs from the record World Of Skin 'Ten Song For Another World', unreleased Swans songs - rarities, like the rewrite of Joy Division's Love 'Will Tear Us Apart' sung by Jarboe. The record as a whole is remastered (this can really be heard, especially on the songs of 'Love Of Life') and there are different versions of some of the songs as on the original ones. At first glance I felt the compilation to be a bit unnecessary (as most of it is familiar from the original records), but after having listened to it, I have a different opinion: it is all right, this record is really fine, you can't pick on it. It is strongly recommended for those who like this softer period of the band - for the others, it's a question of temperament.

Swans: Cop/Greed/Holy Money 2CD (Thirsty Ear Recordings, 1999)

Néhány éve - természetesen újramaszterezve - ezek a lemezek már kijöttek CD-n, a Cop a Young God EP-vel, a Greed meg a Holy Money külön-külön, meg együtt is. Most mindhárom klasszikus a már megszokott digipackos, dombornyomásos, keménypapíros kivitelben együtt egy dupla CD-n, természetesen újra-újramaszterezve. Nos, az a helyzet, hogy a Cop bármennyire is klasszikus én ma már kevés vagyok hozzá, egyszerűen nem tudok vele mit kezdeni, hallgatni is nehezemre esik, nem tetszik, na. A Young Godot meg most hallottam először, de hát sokkal többre azzal sem jutottam. Viszont a Greedet meg a Holy Moneyt ma is bevállalom. Ezek a lemezek még ma is tudnak annyit, mint egykoron, ami 13-14 év távlatából igencsak dicséretes dolog. Ritka dolog ez, de rájuk érvényes.

A couple of years ago these records had come out - certainly remastered - on CD, Cop with the 'Young God' EP, 'Greed' and 'Holy Money' separately and together, too. Now all three classics are in the familiar digipack, embossed, hardback edition together on a double CD, of course re-remastered. Well, the situation is, that however classic the 'Cop' may be, I, today, am not enough for it, simply cannot do anything with it, I feel it difficult to listen to, simply, I don't like it. 'Young God' - this is the first time I've heard it, but have not gotten futher with it either. But 'Greed' and 'Holy Money' are something I still adore today. These records are as brilliant as they were before, which is really praiseworthy in retrospect of 13--14 years. This is a rare thing, but true for them.

Trottel: Troxx Tracks CD (Trottel Records, 1997)

A Trottel tán az egyetlen olyan magyar zenekar, mely punk zenekarként indult és még ma is az, igaz ma már nem a zeneiségét, hanem szellemiségét tekintve. A folyamatosan, mind felállásában, mind zenéjében változó, ezúttal héttagú zenekar ezúttal egy 48 perces, 53 sávra osztott, de valójában hat dalt tartalmazó albummal rukkolt elő, mely talán a „egy szabad csapat szabad zenéje" jelzővel illethető a legjobban. A rövid ideig kényszerből 2 basszus, 2 gitár felállás rögzítette számok jól illeszkednek az újabb keletű, dobossal, ütőssel, trombitással felvett szerzeményekhez, bár az tény és való, hogy a négy tag által, instrumentálisan elővezetett rész számomra élőben meggyőzőbb volt, mint itt lemezen. A Troxx Tracks elkészítőit hallhatóan a zeneszeretet és az önkifejezés iránti vágy vezérelte, ami mai konzumvilágunkban a maga nemében, meg úgy általában is párját ritkítja.

Trottel: Interference CD (Trottel Records/ Bahia Music, 1999)

Az újra megnyílt Lyukban élőben előbb hallottam a lemez anyagát, mint magát a lemezt. Ott egyszerűen szabályszerű hengerlést mutatott be a zenekar, egy nagyon jó koncertet adtak. Aztán mikor idehaza meghallgattam a lemezt nem fogtam, hogy mi van, valahogy nem jött át (talán túlságosan a koncertélmény hatása alatt voltam még). Egy héttel később újra nekifutottam a lemeznek és most már mondhatom, hogy rendben van a dolog. Most már csak egyetlen gondom van vele, az , hogy mindösszesen 22 perc hosszú a lemez.

Voivod: Phobos CD (Hypnotic Records, 1997)

Minden újabb Voivod-lemez megjelenésekor hevesebben dobog a szívem és minden egyes lemezük meghallgatása után elégedetten nyugtázom, 'Hát igen, Voivod csak egy van, nincs hozzájuk fogható.' Nincs ez másképp ezzel az új énekes/basszusgitárossal, Eric Forresttel készített második albumukkal sem. A Voivod megmutatja hogyan is kell az ún. BEM-et, a brutális extrém metalt játszani. Talán az a titkuk, hogy nem izomból, agyból, hanem érzésből zenélnek, az pedig utánozhatatlan. Zeneileg egy kicsit visszakanyarodtak a Killing Technology/Dimension Hatröss világába, de a legkevésbé sem retró-értelemben, hanem valami megfoghatatlan kozmikus jellegel. Az olyan dalok, mint a Mercury, a The Tower vagy a mostani feldolgozás, a King Crimson 21st Century Schizoid Manje még az igen magas színvonalú Voivod-életműnek is kiemelkedő darabjai.

I have palpitations at each and every new Voivod record, and after listening to each and every record I can state in satisfaction: "Well, yes, there is only one Voivod, and nothing compares to them". And the same thing goes for this second album made with the new bassist, Eric Forrest. Voivod shows how to play BEM, that is Brutal Extreme Metal. Their secret may be that they don't make music from muscles and brain, but from feelings, and this is something inimitable. Musically they have returned a bit to the world of Killing Technology/Dimension Hatröss, but least in retro-sense, but with some unreachable cosmic nature. Songs like, 'Mercury', 'The Tower' or the cover of '21st Century Schizoid Man' of King Crimson are the outsatanding pieces of the high quality Voivod ouvre.

Ween: The Mollusk CD (Elektra, 1997)

A Weenben többek között azt bírom nagyon, hogy teljesen kiszámíthatatlanok, sosem tudhatod, hogy milyen lesz az aktuális lemezük. Most éppen a puhatestű tengeri állatokba meg a Beatles-féle pszichedéliába vannak belebolondulva. Természetesen az egész tálalás nyakon van öntve jófajta Ween-szósszal, ahogy azt kell. Szóval eklektika, hangulatváltás egymás hegyén-hátán, amit most még inkább fokoz az, hogy ilyen-olyan okok miatt 7 (!) stúdióban vették fel a lemez anyagát. Szar a világ, rossz a kedved? Hallgasd meg a The Molluskot és a világ legjobb „hobbi zenekara" jobb kedvre derít!
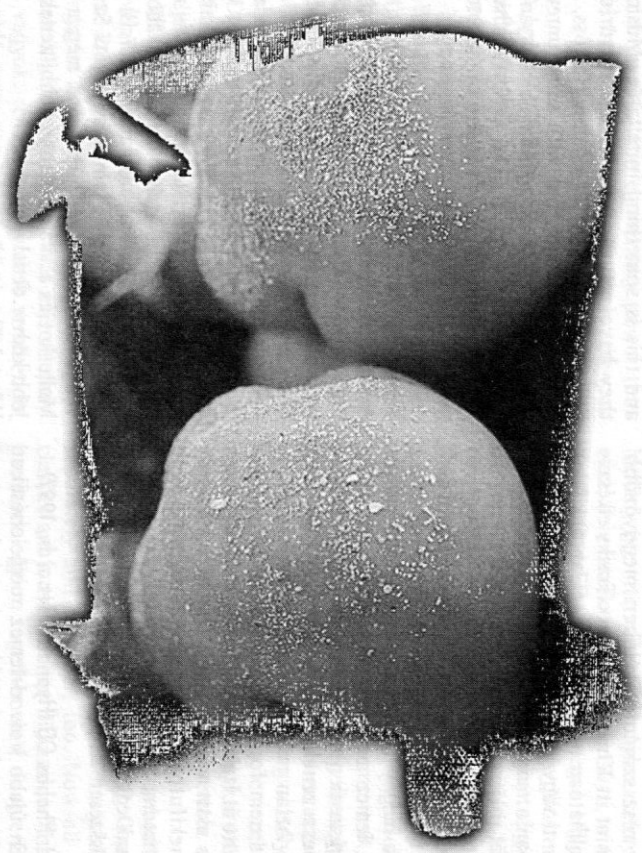
What I like in Ween among many things is that they are totally unpredictable, you can never know what their actual album is going to be like. At the moment they are obsessed with mollusk sea animals and Beatles-like psychedelia. Certainly the whole dish is served with a good kind of Ween-dressing, just the way it should be. All in all: eclectics, changes of moods, which is all enhanced by the fact that owing to several reasons the material was recorded in 7 (!) studios. The world is a shit, you're in a bad mood? Listen to 'The Mollusk' and the world's best "hobby band" will make you feel better!